

حساب ۱۰۰ امام
بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان زنجان

طرح توسعه پایدار منظومه روستایی بخش مرکزی شهرستان زنجان

مهندسین مشاور یورت شهر سبلان
اسفند ۱۳۹۷

فهرست عناوین

عنوان	صفحه
بخش نخست	۱
فصل نخست: شناخت و تحلیل ویژگیهای ساختاری - کارکردی منظومه	۱
۱-۱- موقعیت منظومه	۱
۱-۲- شناسایی مسائل کلیدی منظومه از نگاه جامعه محلی	۴
۱-۳- ویژگیهای ساختاری و عملکردی نظام محیطی - بوم شناختی	۶
۱-۳-۱- ساختار زمین و اشکال ناهمواری	۶
۱-۳-۲- ویژگیهای آب و هوایی با تأکید بر آسایش اقلیمی	۱۴
۱-۳-۳- عرصه‌های بارزش زیست‌محیطی (حفاظت شده و قابل حفاظت)	۱۸
۱-۴- ویژگیهای نظام کالبدی در سطح سکونتگاهها و منظومه	۲۰
۱-۴-۱- تعداد، وسعت و پراکنش سکونتگاهها (اعم از شهری و روستایی)	۲۰
۱-۴-۲- کمیت و کیفیت کاربریهای مختلف در سطح منظومه (شامل: کاربری سکونتی، کشاورزی، صنعتی، خدماتی، شبکه راهها و سایر کاربریها)	۲۶
۱-۵- ساختار و عملکرد اجتماعی - فرهنگی در سطح سکونتگاهها و منظومه	۲۸
۱-۵-۱- ساختار و ترکیب جمعیت	۳۰
۱-۵-۱-۱- ساختار سنی و جنسی	۳۰
۱-۶- ساختار و عملکرد اقتصادی در سطح سکونتگاه های و منظومه	۳۲
۱-۶-۱- منابع اقتصادی منظومه و روستاهای آن	۳۲
۱-۶-۱-۱- کیفیت و کمیت منابع انسانی (نیروی کار، مهارتها و...)	۳۲
۱-۶-۲- فعالیت های اقتصادی	۳۵
۱-۶-۲-۱- فعالیت های تولید کشاورزی (شامل زراعت، باغداری، دامپروری و ...)	۳۵
۱-۶-۲-۲- دامنه و شکل فعالیت های خدماتی (شامل حمل و نقل، بازرگانی، گردشگری و ...)	۳۸
- اقتصاد صنعتی و معدنی	۷۳
از ۱۱۵ معدن فعال شهرستان زنجان بیش از ۴۲ معدن در بخش مرکزی فعال هستند که شامل معادن گرانیت، فلدسپات، گچ، آهک و سنگ لاشه است.	۷۴
جمع بندی: قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی-فرهنگی، زیرساختی و فضایی، منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و عرضه در بخش کشاورزی، صنعت و خدمات	۷۹
۱-۷- ساختار و عملکرد نظام فضایی شبکه سکونتگاهی منظومه	۸۲
بخش دوم	۹۰
۲-۱- جایگاه منظومه در برنامه ها و طرح های فرادست	۹۰

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱: تعداد و جمعیت سکونتگاه‌های بخش مرکزی شهرستان زنجان	۱
جدول ۲: اشکال شناسایی شده در شهرستان زنجان	۸
جدول ۳: سازندهای زمین شناسی بخش مرکزی شهرستان زنجان	۹
جدول ۴: مساحت و درصد طبقات ارتفاعی بخش مرکزی شهرستان زنجان	۱۱
جدول ۵: طبقات درصد شیب بخش مرکزی شهرستان زنجان	۱۱

جدول ۶: میانگین و درصد بارش فصل‌های زنجان.....	۱۴
جدول ۷: اطلاعات مجموع بارش ماهانه (سال ۴۸-۹۶).....	۱۵
جدول ۸: مشخصات دمای بخش مرکزی شهرستان زنجان در سالهای ۹۶-۴۸.....	۱۷
جدول ۹: دسته‌بندی اقلیمی در روش دومارتن.....	۱۸
جدول ۱۰: طبقه‌بندی جمعیت روستایی بخش مرکزی.....	۲۱
جدول ۱۱: روستاهای با جمعیت بیشتر از ۵۰۰ نفر در بخش مرکزی.....	۲۱
جدول ۱۲: تعداد و جمعیت سکونتگاه‌های بخش مرکزی شهرستان زنجان.....	۲۹
جدول ۱۳: نسبت جنسی شهرستان زنجان به انضمام استان زنجان و کشور.....	۳۰
جدول ۱۴: وضعیت گروه‌های سنی جمعیت در شهرستان زنجان ۱۳۹۵.....	۳۱
جدول ۱۵: جمعیت روستایی و نرخ رشد آن در بخش مرکزی شهرستان زنجان از سال ۹۵-۱۳۴۵.....	۳۲
جدول ۱۶: جمعیت فعال و غیرفعال.....	۳۳
جدول ۱۷: شاغلان برحسب جنس، گروه‌های عمده شغلی و سطح سواد.....	۳۳
جدول ۱۸: جمعیت بیکار بر حسب جنس، سن و سطح سواد (زنجان).....	۳۵
جدول ۱۹: جمعیت بیکار دارای تحصیلات عالی بر حسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره تحصیلی (زنجان).....	۳۵
جدول ۲۰: تعداد و مساحت اراضی زراعی بهره برداری‌ها به تفکیک آبی و دیم استان زنجان و شهرستان زنجان.....	۳۵
جدول ۲۱: تعداد و مساحت بهره‌برداری‌های دارای اراضی زراعی آبی بر حسب شهرستان.....	۳۶
جدول ۲۲: تعداد بهره‌برداری و مساحت زمین بهره‌برداری‌های زمین بر حسب نوع کشت (بهره برداری- هکتار).....	۳۶
جدول ۲۳: تعداد و مساحت بهره برداریهای با زمین آبی و دیم بر حسب استان و شهرستان زنجان.....	۳۶
جدول ۲۴: تعداد بهره‌برداری و سطح کاشت برنج (شلتوک) بر حسب استان و شهرستان زنجان.....	۳۶
جدول ۲۵: سطح زیر کشت و تولید برخی از محصولات سالانه شهرستان زنجان.....	۳۷
جدول ۲۶: نوع و سطوح گردشگری شهرستان زنجان.....	۳۸
جدول ۲۷: آثار تاریخی ثبت شده در بخش مرکزی.....	۳۹
جدول ۲۸: مشخصات روستاهای هدف گردشگری شهرستان زنجان.....	۴۳
شناسه مسیرهای عمومی گردشگری استان زنجان.....	۴۵
جدول ۲۹: اطلاعات مسیر زنجان-گرماب.....	۴۵
جدول ۳۰: اطلاعات مسیر زنجان-قیدار.....	۴۶
جدول ۳۱: اطلاعات مسیر زنجان-سلطانیه.....	۴۷
جدول ۳۲: اطلاعات مسیر تهران-زنجان.....	۴۸
جدول ۳۳: اطلاعات مسیر زنجان-سهرین.....	۴۹
جدول ۳۴: اطلاعات مسیر زنجان-وتق.....	۵۰
جدول ۳۵: اطلاعات مسیر زنجان - ابدال و گلجیک.....	۵۱
جدول ۳۶: اطلاعات مسیر زنجان - ویر.....	۵۲
جدول ۳۷: اطلاعات مسیر زنجان - آبر.....	۵۳
جدول ۳۸: اطلاعات مسیر زنجان-گیلوان-منجیل.....	۵۴
جدول ۳۹: اطلاعات مسیر زنجان-آبر-ماسوله.....	۵۵
جدول ۴۰: اطلاعات مسیر زنجان-تهم.....	۵۶
جدول ۴۱: اطلاعات مسیر زنجان-تهم-گمان.....	۵۷
جدول ۴۲: اطلاعات مسیر زنجان-ابهر(شناط).....	۵۸
جدول ۴۳: اطلاعات مسیر زنجان-صائین قلعه.....	۵۹
جدول ۴۴: اطلاعات مسیر زنجان-ابهر.....	۶۰
جدول ۴۵: اطلاعات مسیر زنجان-قروه.....	۶۱
جدول ۴۶: اطلاعات مسیر زنجان-خوئین-گلار.....	۶۲

جدول ۴۷: اطلاعات مسیر زنجان-ماهنشان	۶۳
جدول ۴۸: اطلاعات مسیر زنجان-انگوران-تخت سلیمان	۶۴
جدول ۴۹: اطلاعات مسیر زنجان-کاوارنگ	۶۵
جدول ۵۰: اطلاعات مسیر زنجان، سلطانیه-کتله خور-تخت سلیمان	۶۶
مسیر زنجان-سهرورد (قیدار)	۶۷
جدول ۵۱: اطلاعات مسیر زنجان-سهرورد (قیدار)	۶۷
جدول ۵۲: اطلاعات مسیر زنجان-خان چای	۶۸
جدول ۵۳: اطلاعات مسیر زنجان-روستای حاج سیران	۶۹
جدول ۵۴: اطلاعات مسیر زنجان-مشمپا	۷۰
جدول ۵۵: اطلاعات مسیر زنجان-ارمغان خانه-گلجین	۷۱
جدول ۵۶: اطلاعات پروانه بهره برداری معادن فعال استان زنجان به تفکیک شهرستان	۷۳
جدول ۵۷: تعداد پروانه اکتشاف به تفکیک شهرستان	۷۳
جدول ۵۸: معادن شهرستان زنجان سال ۱۳۹۵	۷۴
جدول ۵۹: اطلاعات معدنی بخش مرکزی شهرستان زنجان	۷۶
جدول ۶۰: قابلیت ها و تنگناهای بخش مرکزی شهرستان زنجان	۷۹
جدول ۶۱: عوامل اصلی تاثیر گذار بر جریانات و پیوندهای مختلف بخش مرکزی شهرستان زنجان	۸۲
جدول ۶۲: جریانات اقتصادی، براساس محل عرضه محصولات عمده تولید شده	۸۳
جدول ۶۳: تامین آب از طریق ایستگاه های پمپاژ	۸۵
جدول ۶۴: پهنه های صنعتی واقع در شهرستان زنجان	۸۵
جدول ۶۵: فعالیت های پشتیبان موجود برای زنجیره محصولات کشاورزی (طبق مدل پورتر) در روستاها	۸۶
جدول ۶۶: زنجیره تولید و عرضه محصولات اصلی زراعی برخی روستاها	۸۸
جدول ۶۷: زنجیره تولید و عرضه محصولات اصلی باغی روستاهای	۸۸
جدول ۶۸: زنجیره تولید و عرضه محصولات اصلی باغی روستاهای	۸۹
جدول ۶۹: سطح بندی کانون های روستایی شهرستان زنجان	۱۰۹

فهرست نمودارها

عنوان	صفحه
نمودار ۱: میانگین و درصد بارش فصل های زنجان	۱۴
نمودار ۲: میانگین دما در ایستگاه آب و هواشناسی زنجان	۱۷
نمودار ۳: هرم سنی شهرستان زنجان	۳۱

فهرست نقشه ها

عنوان	صفحه
نقشه ۱: موقعیت بخش مرکزی شهرستان زنجان استان زنجان	۲
نقشه ۲: موقعیت بخش مرکزی شهرستان زنجان	۳
نقشه ۴: نقشه سازندهای زمین شناسی	۱۰
نقشه ۵: توپوگرافی بخش مرکزی شهرستان زنجان	۱۲
نقشه ۶: درصد شیب بخش مرکزی شهرستان زنجان	۱۳
نقشه ۷: مناطق حفاظت شده بخش مرکزی شهرستان زنجان	۱۹
نقشه ۸: نحوه پراکنش روستاهای بخش مرکزی بر اساس میزان جمعیت	۲۳

ت

نقشه ۹: تراکم جمعیت بخش مرکزی با استفاده از مدل IDW با در نظر گرفتن جمعیت شهر زنجان	۲۴
نقشه ۱۰: تراکم جمعیت بخش مرکزی با استفاده از مدل IDW با چشم پوشی از جمعیت شهر زنجان	۲۵
نقشه ۱۱: زیرساخت‌ها حمل و نقل جاده‌ای و خطوط نیروی در بخش مرکزی	۲۷
نقشه ۱۲: گردشگری بخش مرکزی زنجان	۷۲
نقشه ۱۳: معادن بخش مرکزی شهرستان زنجان	۷۸
نقشه ۱۴: مناطق برنامه‌ریزی استان زنجان در طرح مطالعه برنامه آمایش استان زنجان	۱۰۲
نقشه ۱۵: منطقه برنامه‌ریزی زنجان، ابهر / طرح آمایش استان زنجان	۱۰۳
نقشه ۱۶: تخصص‌های اصلی منطقه برنامه‌ریزی زنجان، ابهر	۱۰۸
نقشه ۱۷: تخصص‌های اصلی مناطق برنامه‌ریزی استان زنجان / طرح آمایش استان زنجان	۱۰۸
نقشه ۱۸: نظام سلسله مراتبی مراکز سکونتگاهی ناحیه زنجان	۱۱۱
نقشه ۱۹: سطح بندی خدمات پیشنهادی در ناحیه زنجان	۱۱۵

فهرست تصاویر

صفحه	عنوان
۴	تصویر ۱: نقشه منابع روستاهای اسفجین، امین‌آباد و یامچی .....
۵	تصویر ۲: نقشه منابع روستاهای قزل تپه بیات و علیقلی .....
۶	تصویر ۳: نقشه منابع رودخانه آریاچای (آسیاب‌های آبی ۱۴ گانه، سد، غار) .....

بخش نخست

فصل نخست: شناخت و تحلیل ویژگیهای ساختاری - کارکردی منظومه

۱-۱- موقعیت منظومه

شهرستان زنجان با مساحتی معادل ۶۷۲۳,۷ کیلومتر مربع از شمال به استان‌های اردبیل و آذربایجان شرقی، از طرف شرق به شهرستان طارم، از غرب به شهرستان ماهنشان، از سمت جنوب غرب به شهرستان ایجرود و از طرف جنوب شرق به شهرستان ابهر محدود شده است.

به لحاظ تقسیمات کشوری، شهرستان زنجان از سه بخش مرکزی، قره پشتلو و زجانرود و ۱۳ دهستان تشکیل شده است. دهستان‌های تهم، بناب، معجزات، زجانرود بالا، بوغدا کندی و قلتوق در بخش مرکزی و دهستان‌های زجانرود پایین و چایپاره بالا و چایپاره پایین و غنی بیگلو در بخش زجانرود و دهستان‌های قره پشتلو بالا و قره پشتلو پایین و سهرین در بخش قره پشتلو واقع شده‌اند. این شهرستان بر طبق آمار سرشماری ۱۳۹۵ دارای ۳ شهر (زنجان، نیکپی و ارمغانخانه) و ۳۳۴ آبادی است.

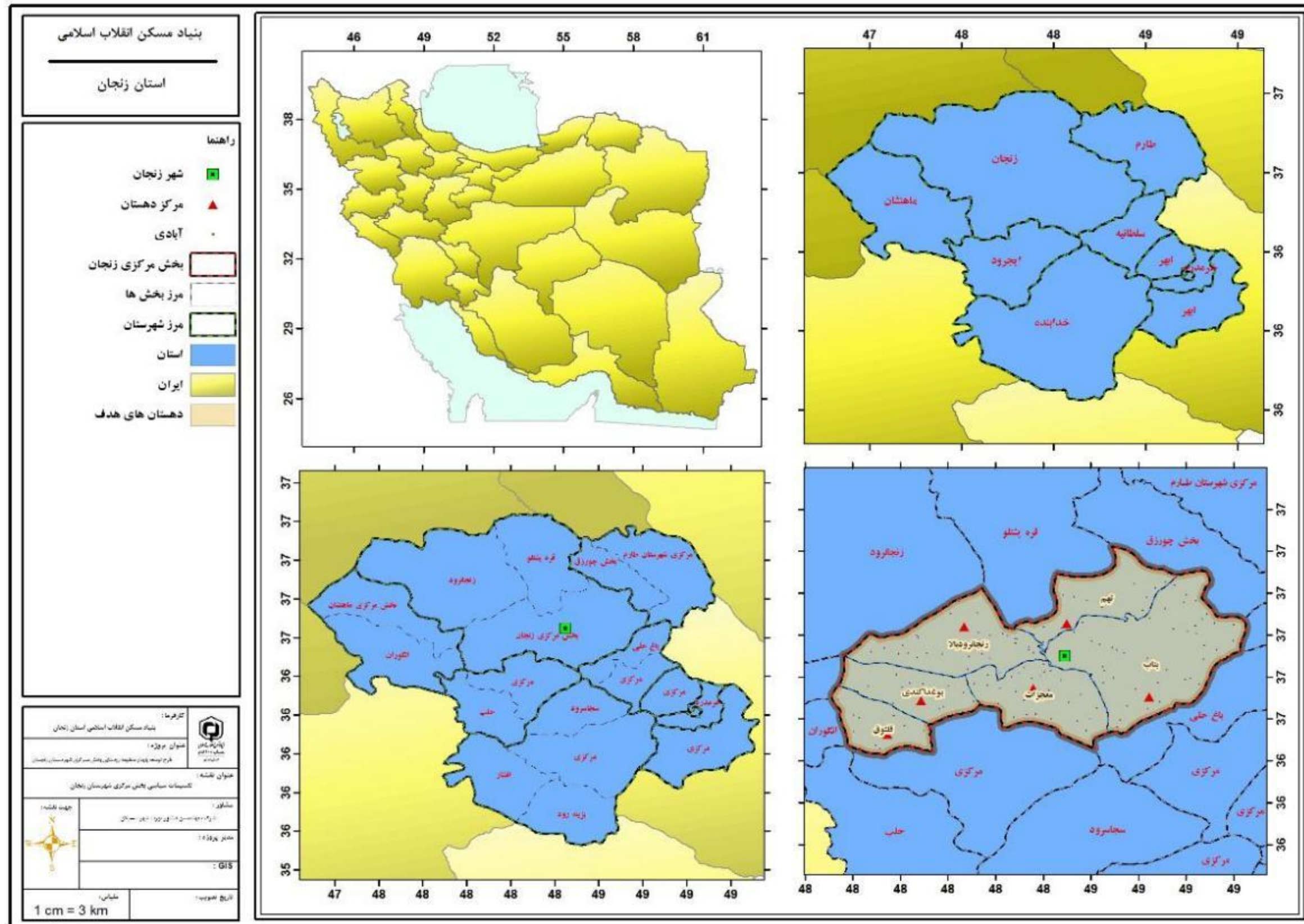
طبق آخرین تقسیمات سیاسی، بخش مرکزی شهرستان زنجان دارای ۶ دهستان تهم، بناب، بوغدا کندی، قلتوق و زجانرود بالا است. بر طبق سرشماری ۱۳۹۵ این بخش دارای ۵۱۱۵۵ نفر جمعیت روستایی و دارای یک نقطه شهری و ۱۴۴ آبادی (۱۲۳ آبادی دارای سکنه و ۲۱ آبادی خالی از سکنه) می‌باشد.

جدول ۱: تعداد و جمعیت سکونتگاه‌های بخش مرکزی شهرستان زنجان

نام	آبادی دارای سکنه	آبادی خالی از سکنه	جمعیت
جمعیت روستایی بخش مرکزی	۱۲۳	۲۱	۵۱۱۵۵
دهستان بناب	۳۵	۱۰	۱۴,۱۴۶
دهستان بوغدا کندی	۱۴		۷۱۳۳
دهستان تهم	۱۱	۲	۲۵۷۹
دهستان زجانرود بالا	۲۷	۴	۱۳۵۷۲
دهستان معجزات	۲۵	۵	۱۰,۱۹۵
دهستان قلتوق	۱۰	۱	۳۵۳۰
شهر زنجان	-	-	۴۳۰,۸۷۱

منبع: مرکز آمار ایران، نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵

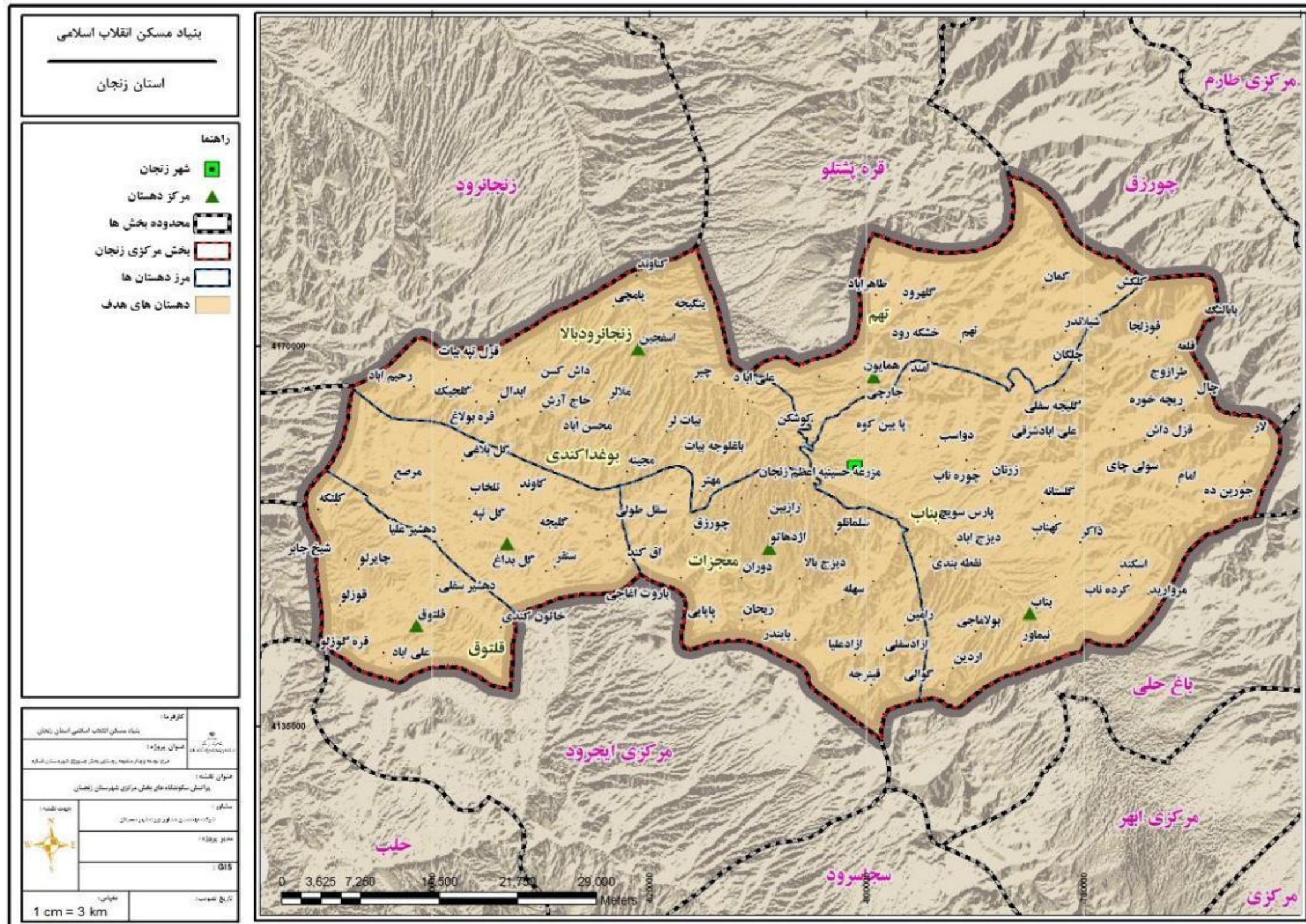
نقشه ۱: موقعیت بخش مرکزی شهرستان زنجان استان زنجان

مأخذ مشاور ۱۳۹۷

نقشه ۲: موقعیت بخش مرکزی شهرستان زنجان

مأخذ مشاور ۱۳۹۷

۲-۱- شناسایی مسائل کلیدی منظومه از نگاه جامعه محلی

برای جمع‌آوری ایده‌های مرتبط با طرح‌های کارآفرینی لازم بود تا مشاور تا چند مساله را در نظر بگیرد. اولین مساله اینکه ایده‌های ارائه شده مرتبط با منابع و توان‌های روستاها باشد و در ثانی راه برای ارائه ایده‌های نوین براساس تجربیات ویژه افراد و فعالیت‌های نوینی که می‌تواند راه جدیدی را عرضه کرده ولی تا به حال مورد توجه نبوده‌اند را باز بگذارد.

براساس تجربیات مشاور، خطری که در نشست‌های مشارکتی احساس می‌شود این است که تمرکز بر ارائه راه‌های جدید و ویژه به نحوی شدت می‌گیرد که عموم نظرات از ارتباط با منابع و توان‌های روستاها دور می‌شود و در نتیجه احتمال موفقیت طرح را خدشه‌دار می‌کند. در حقیقت مشاور در اخذ ایده‌های اهالی بومی به دنبال این بود تا افکار بیشتر از هر چیز به توان‌های مغفول مانده روستا متوجه شود و در یک رابطه دیالکتیکی بین نمایندگان مشاور و افراد بومی شناخت عمیق‌تری از توان‌ها و منابع روستا هم برای مشاور و هم برای ساکنین حاصل آید و از این رهگذر ایده‌های ارائه شده بتواند هر دو جنبه مرتبط بودن و متهورانه و شجاعانه بودن خود را داشته باشد. براین اساس مشاور از روش نقشه منابع سود جست. در زیر چند مورد از نقشه منابع بخش مرکزی زنجان آورده شده است.

تصویر ۱: نقشه منابع روستاهای اسفجین، امین‌آباد و یامچی

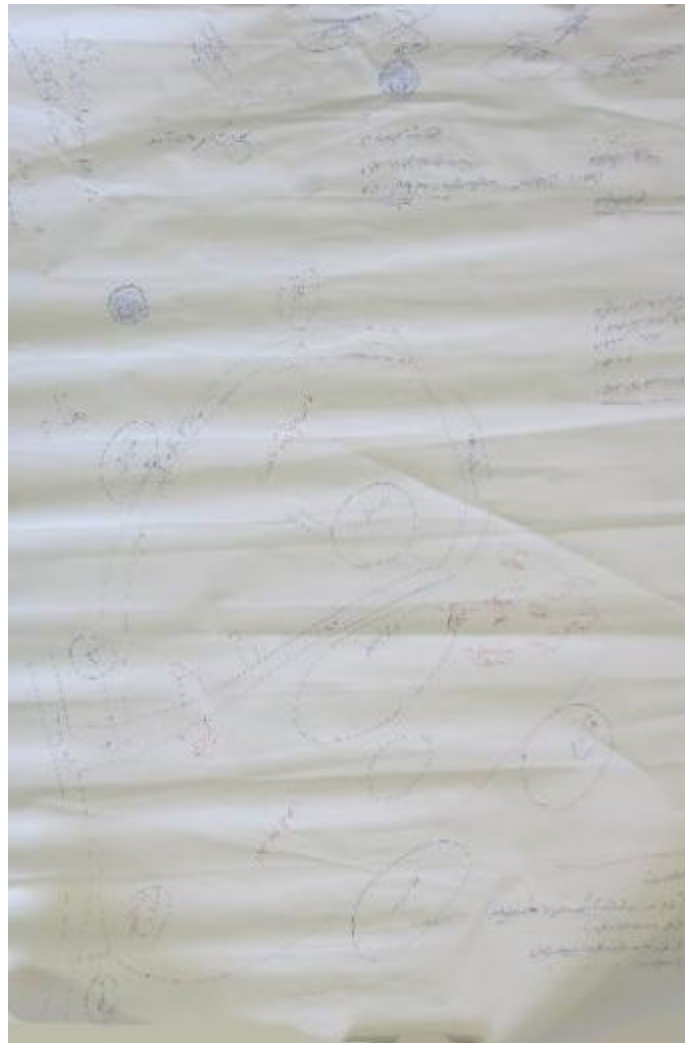
طبق کارگاه مشارکتی برگزار شده در این روستاها پیشنهادات زیر ارائه شده است:

- ۱- ایجاد کارخانه رب
- ۲- ایجاد کارگاه‌های فرآوری، صنایع تبدیلی و بسته بندی برای محصولات زراعی و باغی
- ۳- ایجاد کارگاه خیاطی به صورت گروهی و تعاونی در روستای اسفجین
- ۴- ایجاد کارگاه فرش بافی به صورت گروهی و تعاونی در روستای اسفجین

در نقشه منابع روستای قزل تپه بیات و قزل تپه علیقلی (که به لحاظ کالبدی به هم پیوسته بوده و در دو طرف یک جاده روستایی مستقر شده‌اند) آنچیزی که بیش از همه مشهود است، مسیر عبور رودخانه آرپا چای (از به هم پیوستن دو رودخانه حاج کندی چایی و ابدال چایی تشکیل می‌شود) و محل قرار گیری اراضی دیم روستا است.

باغات محدود و کارگاه‌های چرم از دیگر موارد قابل ذکر در نقشه منابع روستای قزل تپه بیات است. در کارگاه‌های چرم فعال، چرم از روستاها و کشتارگاه زنجان جمع آوری و بعد از فرآوری اولیه به کارخانجات چرم تبریز عرضه می‌شود و از آنجا به بازارهای کشورهای چینی و ترکیه و آذربایجان صادر می‌شود.

تصویر ۲: نقشه منابع روستاهای قزل تپه بیات و علیقلی

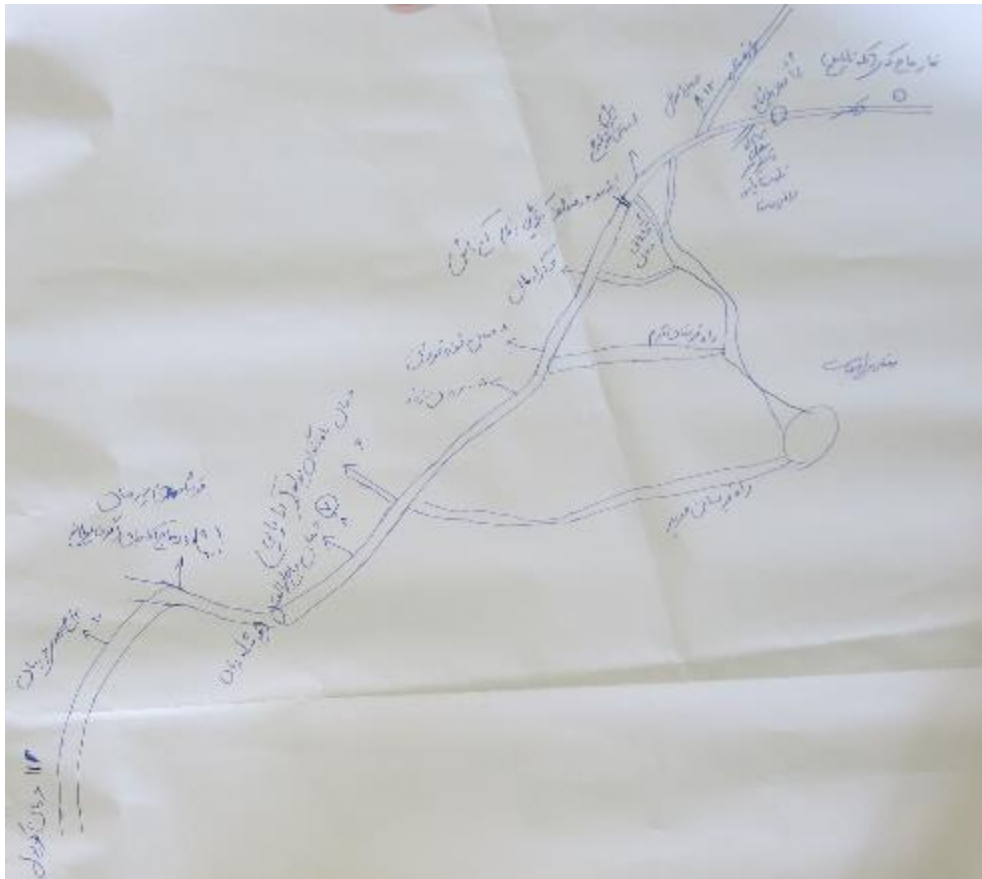
با استفاده از روش بارش افکار مشخص شد که روستای قزل تپه بیات دارای یک قلعه تاریخی (محل سکونت خان منطقه که در این روستا ساکن بوده است و بعد از اصلاحات ارضی از روستا کوچ کرده است). همچنین روستا بر روی رودخانه آرپاچای دارای ۱۴ آسیاب آبی بوده است که غلات روستاهای اطراف در این آسیاب‌ها آرد می‌شده است. اسامی برخی از این آسیاب‌ها بدین شرح است: قوشا درمانی (درمان = دیرمان ترکی) = آسیاب)، باش قوشوخ درمانی، آرا درمان، قواروقوران درمان، زنگان یولو، زیاد، حاج ابولفضل و...

همچنین سدی که مقرر بوده است بر روی رودخانه آرپاچای احداث شود بعد از انجام مطالعات و فراهم شدن برخی زیرساخت‌ها با هزینه‌ای که حاضرین در جلسه مشارکتی رقم آن را حدود ۱۲ میلیارد تومان اعلام کرده‌اند، به حال خود رها شده است که حاضرین در جلسه مصرانه درخواست داشتند تا براساس میزان آبدهی رودخانه آرپاچای این سد احداث شود.

با حضور مشاور به همراه مطلعین روستا در کنار رودخانه، محل احداث سد، و همچنین میزان آبدهی رودخانه در محل تلاقی دو رودخانه ابدال چای و حاج کندی چایی مشاهده شد. آب کانال آبیاری روستا به طول ۱۴ کیلومتر از رودخانه حاجی کندی چای برداشت می‌شود.

طبق نقشه منابعی که برای رودخانه آرپاچای ترسیم شد، موقعیت غار «تکه قایاسی کویولو» که عموماً متعلق به روستای گلجیک می‌دانند ولی بنابر اظهارات روستاییان قزل تپه بیات در اصل متعلق به روستای حاج کندی است، و همچنین محل تقریبی سد مطالعه شده و آسیاب‌ها آبی با مسیرهای منتهی به این آسیاب‌ها مشخص شد.

تصویر ۳: نقشه منابع رودخانه آرپاچای (آسیاب‌های آبی ۱۴ گانه، سد، غار)

۳-۱- ویژگیهای ساختاری و عملکردی نظام محیطی - بوم شناختی

۳-۱-۱- ساختار زمین و اشکال ناهمواری

الف) زمین شناسی

از دیدگاه زمین‌شناسی در ایران مرکزی و در تقسیم‌بندی‌های واحدهای زمین‌شناسی ایران، بخشی از واحد شمال باختری است. وجود سازندهای آتشفشانی، توده‌های نفوذی گرانیتی، عملکرد گسل‌های اصلی،

حوضه‌های تبخیری میوسن و فرسایش کارست باعث شده است به رغم مساحت کم، از تنوع قابل ملاحظه جایگاه‌های زمین‌شناسی و زمین ریخت‌شناسی برخوردار باشد.

تشکیلات زمین‌شناسی منطقه زنجان در قسمت غرب روی تشکیلات بلوکی مشهور به کوه‌های بلوکی میانه قرار دارند که در اثر نیروهای وارده طبقات به طور افقی بالا آمده و به وضوح قابل رؤیت می‌باشد و رسوبات این تشکیلات شامل: مارن، رس، ماسه، نمک، گچ و طبقات سبز کلریتی هستند. کوه‌های بلوکی تا نزدیکی‌های زنجان در دو طرف دشت مورد مطالعه کشیده شده‌اند و در اطراف زنجان وجود معادن نمک نشانه قاره‌ای بودن آن است. در جنوب غربی زنجان تشکیلات بیجار مشرف به دشت زنجان مربوط به دوران اینفراکامبرین که قدیمی‌ترین دوران زمین‌شناسی است وجود دارد. شامل سنگ‌های گرانیت دوران می‌باشد.

کوه‌های محدوده شرقی بخش که غالباً در بیرون از بخش زنجانرود و در محدوده بخش مرکزی شهرستان زنجان واقع‌اند. از سنگ‌های گرانیت متعلق به دوران ژوراسیک تشکیل شده‌اند که نشانگر دوران دوم زمین‌شناسی به قدمت ۱۲۵ میلیون سال می‌باشند.

کنگلومرها، نهشته‌های آب شیرین و تراس‌ها و پادگانه‌های رودخانه‌ای و پهنه‌های پر وسعت نهشته‌های آبرفتی دوران چهارم از نظر ساختمانی در محدوده دشت‌های بین کوهی بویژه دشت زنجان و شهر زنجان واقع شده‌اند. امتداد کوه‌های سلطانیه در بخش زنجانرود که در دهستان غنی بیگلو بیش از همه به چشم می‌خورد، مدل پیچیده‌ای از گسل‌های طولی و مهمی است که در آن‌ها سنگ‌های تا دوران پرکامبرین روی تشکیلات دوران سوم رانده شده است. شدیدترین پدیده‌های تکتونیکی در این منطقه در دوران پرکامبرین و دوران سوم رخ داده و می‌توان چندین فاز کوهزایی (چین‌خوردگی)، تشکیل گسل، دگرگونی و فعالیت ماگمایی و تشکیل مواد معدنی که در ارتباط با آن‌ها بوده، تشخیص داد.

ژئومورفولوژی واحد زنجان

ناهمواری‌های منطقه زنجان واحد توپوگرافی مشخص محسوب می‌شود که رود قزل اوزن آن را از شمال، مشرق و مغرب محدود ساخته است. در این منطقه ناهمواری‌ها نظم خاصی پیدا کرده‌اند و در آن کوه‌ها با چاله‌های ساختمانی بین آن‌ها بطور مشخص امتداد شمال غربی- جنوب شرقی دارند. کوه‌های زنجان توسط رودهای ابهر و زنجانرود به دو بخش متمایز شمال شرق و جنوب غرب تقسیم می‌شوند. فرورفتگی‌های ابهر از نظر شکل ظاهر از دو بخش شمالی (از زنجان تا میانه) و جنوبی (از سلطانیه تا ابهر و سپس امتداد آن تا تاکستان) تشکیل شده است.

این دو بخش در محدوده شهر زنجان که عرض دشت از ۳ تا ۴ کیلومتر تجاوز نمی‌کند از هم جدا می‌شوند. درحالی‌که پهنای دشت نیمه شمالی (زنجان-میانه) بیش از دو برابر پهنای نیمه جنوبی است. و در آن زنجان رسوب‌های کواترنر را وسیعاً از بین برده و در نتیجه لایه‌های پلیوسن در بیشتر موارد سنگ کف دشت را تشکیل می‌دهد. در طرفین بستر زنجانرود نیز چندین پادگانه دیده می‌شود که از عناصر توپوگرافی جالب در این دشت می‌باشد.

کوه‌های بخش جنوب غربی زنجان

ناهمواری‌های بخش جنوب غربی زنجان واحد زنجان را چند رشته کوه موازی هم تشکیل می‌دهند که در حد فاصل بین دره قزل اوزن و فرورفتگی‌های زنجان - ابهر از جنوب شرقی به طرف

شمال غربی امتداد یافته‌اند این کوه‌ها عمدتاً از سنگ‌های رسوبی ساخته شده‌اند و در ساختمان آن‌ها زمین‌های دوران اول تا سوم شرکت دارند.

کوه‌های بخش شمال شرقی زنجان

کوه‌های بخش شمال شرقی زنجان بر عکس بخش مقابل به صورت یک برجستگی یکپارچه است و توده‌های وسیع نفوذی (گرانیت) و توف‌های سبز ائوسن اسکلت اصلی آن را تشکیل می‌دهد. حدود این برجستگی‌ها را در مغرب، چاله زنجان و در مشرق دره قزل اوزن تعیین می‌کند. جهت آن نیز جنوب شرقی - شمال غربی است. در دامنه غربی آن حوضه‌ی آبخیز زجانرود که ضمیمه قزل اوزن می‌شوند شبکه نسبتاً متراکمی از آبراهه دیده می‌شود. کوه قاجار (۲۸۸۹ متر) و چله خانه (۲۷۲۴ متر) از مهمترین قله‌های آن می‌باشند.

جدول ۲: اشکال شناسایی شده در شهرستان زنجان

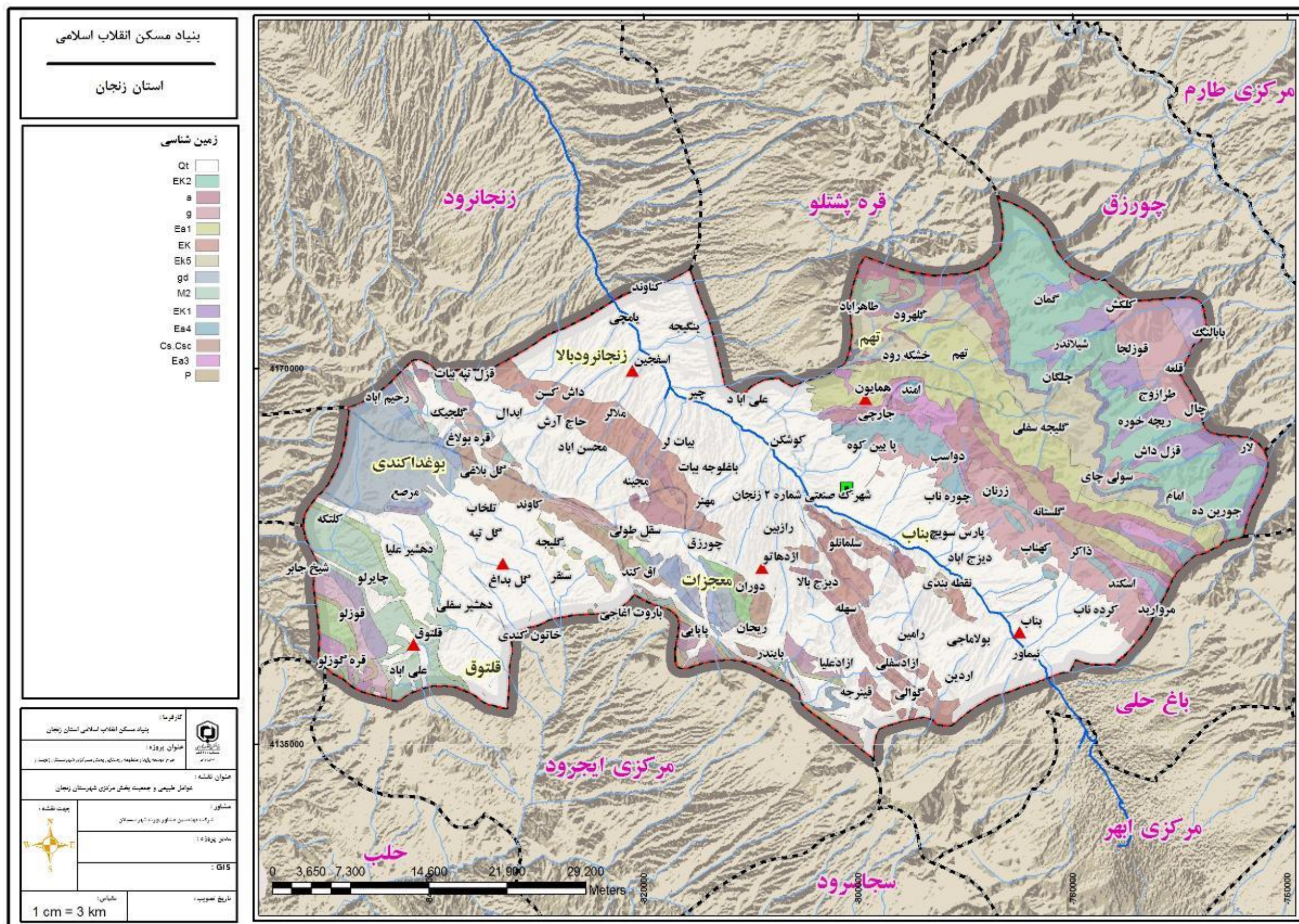
تعداد	نوع جایگاه	طبقه‌بندی جایگاه
۱	قارچ سنگی	ژئومورفولوژیکی
۲	معدن نمک چهرآباد	تاریخی-تحقیقی
۴	هزار دره	ژئومورفولوژیکی
۳	دالان‌ها و فرو نشینی‌ها در سازندهای کنگلومرای و رسی	اشکال کارست کاذب
۳	تنگ	ژئومورفولوژیکی
۱۰	گسل و خمیدگی	زمین ساختی
۵	زمین لغزش	ژئومورفولوژیکی
۴	پادگانه‌های آبرفتی	ژئومورفولوژیکی

براساس نقشه زمین‌شناسی شهرستان زنجان، بیشترین حجم از زمین‌های واقع در بخش مرکزی شامل سازندهای Qt (۴۵ درصد) می‌باشد سپس سازندهای EK2 (۶,۹۴ درصد)، a (آندزیت ۵,۶۸ درصد)، g (گرانیت ۵,۴۲ درصد)، Eal (۵,۲۰ درصد)، EK (۴,۵۵ درصد)، Ek5 (۳,۴۷ درصد)، gd (۳,۴۴ درصد) M2 (۲,۷۶ درصد)، Ek1 (۲,۴۶ درصد) بیشترین مساحت سازند بخش مرکزی را تشکیل می‌دهد.

جدول ۳: سازندهای زمین‌شناسی بخش مرکزی شهرستان زنجان

واحد زمین‌شناسی	توضیحات	مساحت (هکتار)	درصد
Qt	پادگانه های آبرفتی	۱۱۹۱۴۴	۴۵,۷۹
EK2	ماسه سنگ، شیل و توف	۱۸۰۵۲	۶,۹۴
a	آندزیت	۱۴۵۹۳	۵,۶۱
g	گرانیت، گرانودیوریت	۱۴۱۰۹	۵,۴۲
Ea1	ماسه سنگ، شیل و توف	۱۳۵۳۷	۵,۲۰
EK	شیل تیره توف دار با میان لایه هایی از توف (عضو زیرین توف)	۱۱۸۳۸	۴,۵۵
Ek5	ماسه سنگ، شیل و توف	۹۰۳۵	۳,۴۷
gd	دوران گرانیت (پرکامبرین)	۸۹۴۰	۳,۴۴
M2	مارن، ماسه سنگ و مارن سیلتی	۷۱۷۵	۲,۷۶
EK1	ماسه سنگ، شیل و توف	۶۳۹۲	۲,۴۶
Ea4	ماسه سنگ، شیل و توف	۴۸۶۹	۱,۸۷
Cs,Csc	واحدهای سنگی رسوبی سیلورین	۴۲۶۳	۱,۶۴
Ea3	ماسه سنگ، شیل و توف	۳۴۵۰	۱,۳۳
P	پروفیلیت، دیوریت پروفیلیت	۲۶۶۵	۱,۰۲
Ks	شیل، سنگ آهک محلی و سنگ های آتشفشانی	۲۳۲۷	۰,۸۹
EK4	ماسه سنگ، شیل و توف	۲۲۸۷	۰,۸۸
Pck	توف و شیل سبز	۲۰۶۸	۰,۷۹
Js	سنگ های ماسه ای و شیل	۱۹۵۶	۰,۷۵
Omq	سنگ آهک ریفی توده‌ای تا ضخیم لایه	۱۴۲۹	۰,۵۵
Ci	ماسه سنگ آرکوز تا نیمه آرکوزی قرمز تیره متوسط دانه و سیلتستون میکا دار (سازند لالون)	۱۳۳۱	۰,۵۱
EK3	ماسه سنگ، شیل و توف	۱۳۲۱	۰,۵۱
O	کنگلو، ماسه سنگ و مازن (سازند قرمز پایینی)	۱۳۱۰	۰,۵۰
Cz	شیل های رنگی	۱۲۰۷	۰,۴۶
Cbr	شن، سیل، دولومن	۱۱۰۰	۰,۴۲
E	اتوسن تقسیم شده	۱۰۶۹	۰,۴۱
Cm	دولومیت ماسه سنگ‌ماسه سنگ کوارتز	۸۸۹	۰,۳۴
Pdr,Pz,D	واحد سنگی سیلورین دونین	۸۴۷	۰,۳۳
K1	واحدهای سنگی رسوبی کرتاسه فوقانی	۷۶۱	۰,۲۹
Pcm	واحد های سنگی دگرگونی کربونیفر	۷۴۲	۰,۲۹
Jl	آهک کوره ای و ضخیم لایه	۶۳۹	۰,۲۵
En,Ez	سنگ آهک	۵۳۴	۰,۲۱
b	بازالت	۲۹۱	۰,۱۱

نقشه ۴: نقشه سازندهای زمین شناسی

مأخذ مشاور ۱۳۹۷

توپوگرافی

با استفاده از منحنی‌های میزان، نقشه توپوگرافی بخش مرکزی شهرستان زنجان تهیه شد. بخش مرکزی شهرستان زنجان در ۵ پهنه ارتفاعی واقع شده است. کمترین میزان ارتفاع ۸۰۰ متر و بیشترین میزان ارتفاع ۲۸۷۴ متر می‌باشد که اختلاف ارتفاعی بیش از ۲۰۰۰ متر را نشان می‌دهد. حدود ۵۶ درصد از پهنه بخش در طبقه ارتفاعی ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰ متر و حدود ۴۰ درصد در طبقه ارتفاعی ۲۰۰۰ تا ۲۵۰۰ متر واقع شده است. در مجموع ۹۶ درصد از محدوده بخش مرکزی شهرستان زنجان در طبقه ارتفاعی ۱۵۰۰ تا ۲۵۰۰ متر واقع شده است.

جدول ۴: مساحت و درصد طبقات ارتفاعی بخش مرکزی شهرستان زنجان

طبقه	طبقه‌بندی ارتفاعی	مساحت (هکتار)	درصد از مساحت
۱	۸۰۰-۱۰۰۰	۶۶,۶۹	۰
۲	۱۰۰۰-۱۵۰۰	۴۶۳۰,۲۰	۲
۳	۱۵۰۰-۲۰۰۰	۱۵۱۴۸۹,۵۵	۵۶
۴	۲۰۰۰-۲۵۰۰	۱۰۸۰۹۵,۹۹	۴۰
۵	۲۵۰۰-۲۸۷۴	۶۴۶۹,۷۰	۲

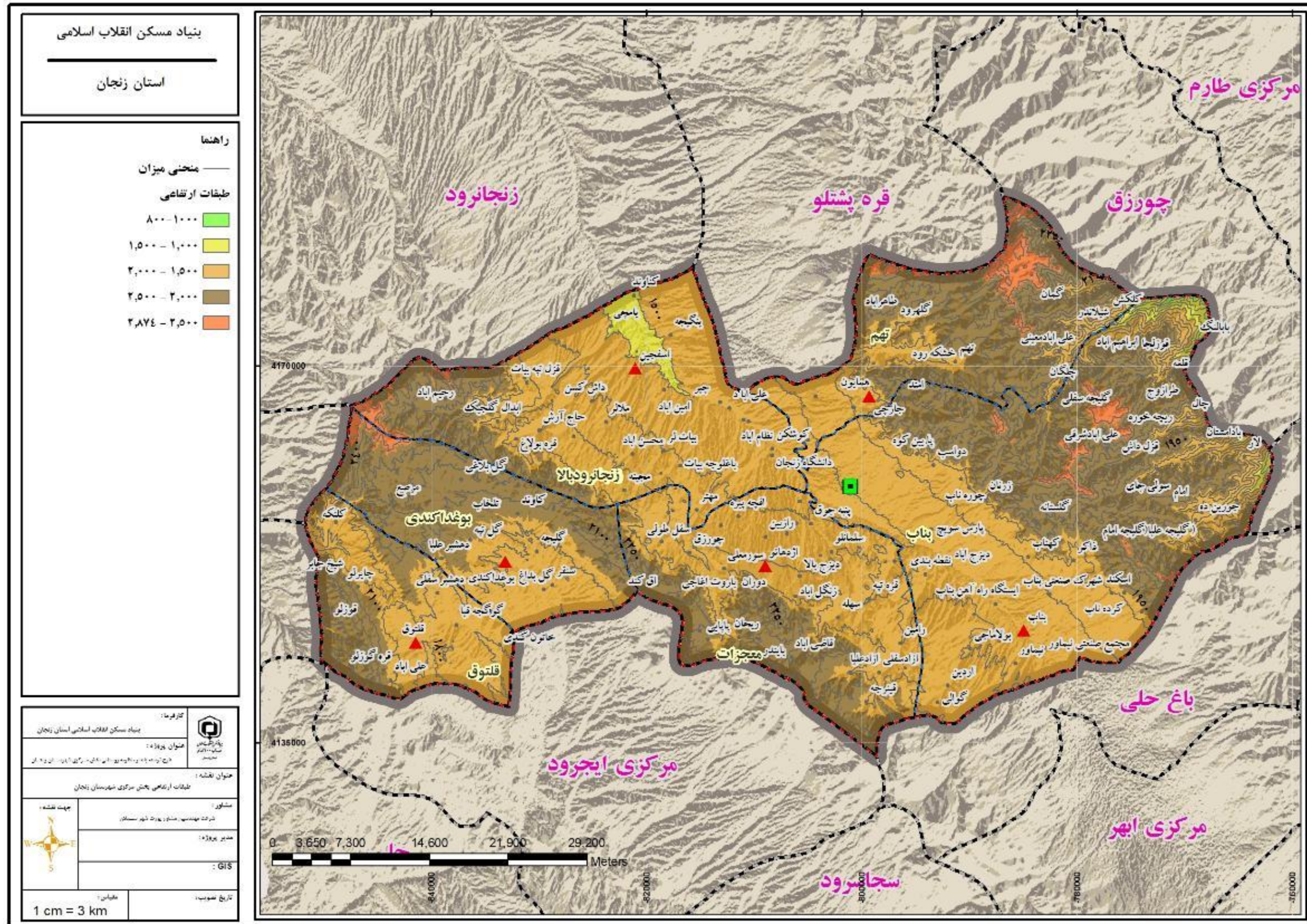
شیب و جهت شیب

با استفاده از نقاط ارتفاعی، نقشه طبقه‌بندی شیب و پس از آن جهت شیب تهیه شده است. بر اساس نقشه طبقه‌بندی میزان شیب، بیشترین اراضی بخش مرکزی زنجان (حدود ۴۸ درصد محدوده) در شیب ۲ تا ۱۰ درصد قرار گرفته‌است، و ۳۱ درصد مساحت بخش مرکزی در شیب ۱۰ تا ۲۵ درصدی قرار دارد.

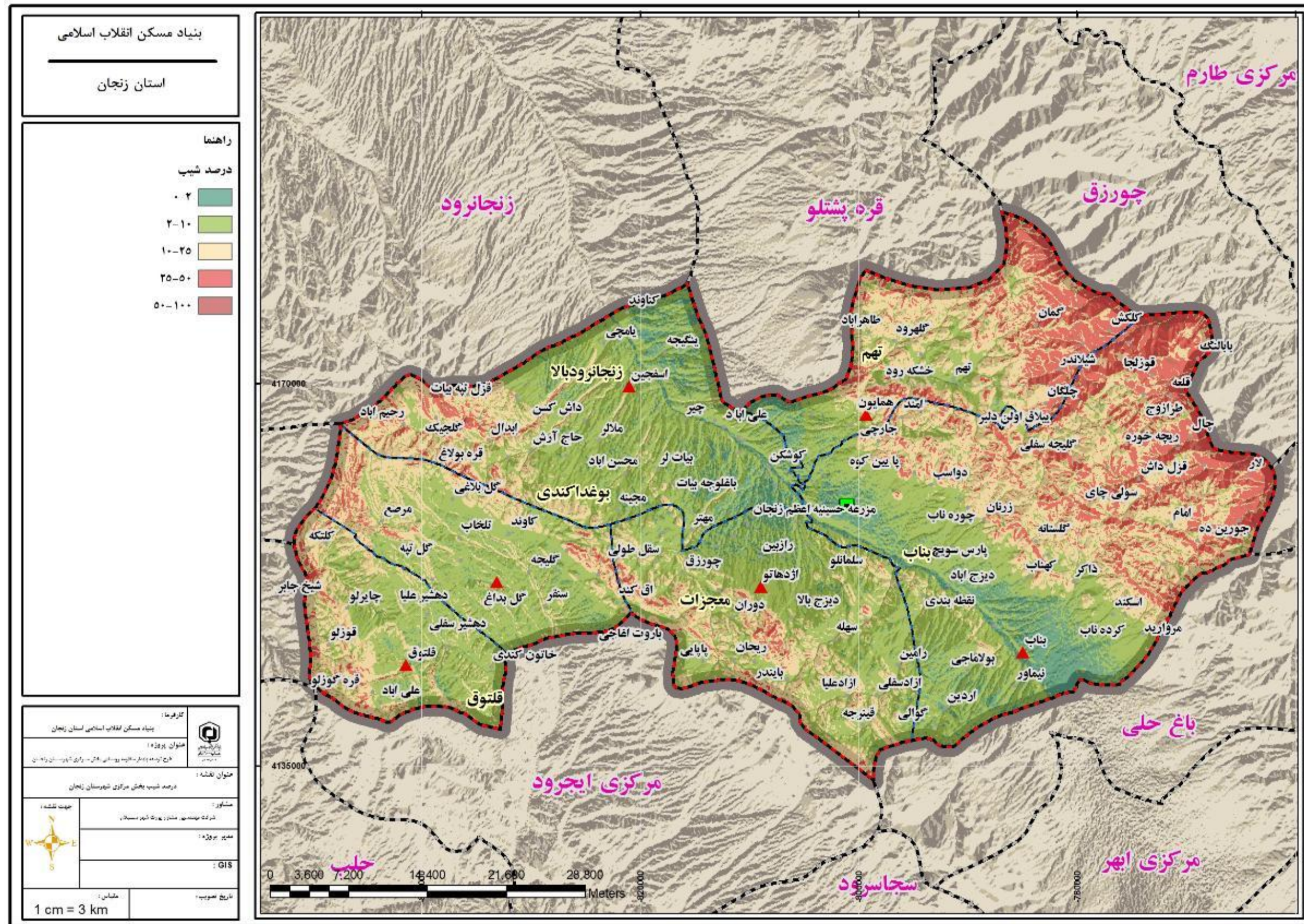
جدول ۵: طبقات درصد شیب بخش مرکزی شهرستان زنجان

طبقه	محدوده شیب (درصد)	مساحت طبقات	درصد از طبقات شیب
۱	۰-۲	۲۲۱۵۰,۱۲	۸
۲	۲-۱۰	۱۲۹۹۱۴,۲۲	۴۸
۳	۱۰-۲۵	۸۴۶۳۶,۸۵	۳۱
۴	۲۵-۵۰	۳۲۴۵۵,۳۵	۱۲
۵	۵۰-۱۰۰	۱۵۵۵,۱۲	۱

نقشه ۵: توپوگرافی بخش مرکزی شهرستان زنجان

نقشه ۶: درصد شیب بخش مرکزی شهرستان زنجان

مأخذ مشاور ۱۳۹۷

۲-۳-۱- ویژگیهای آب و هوایی با تأکید بر آسایش اقلیمی

الف) عوامل و عناصر اثرگذار بر آب و هوا

مطالعات آب و هوایی

- بارش

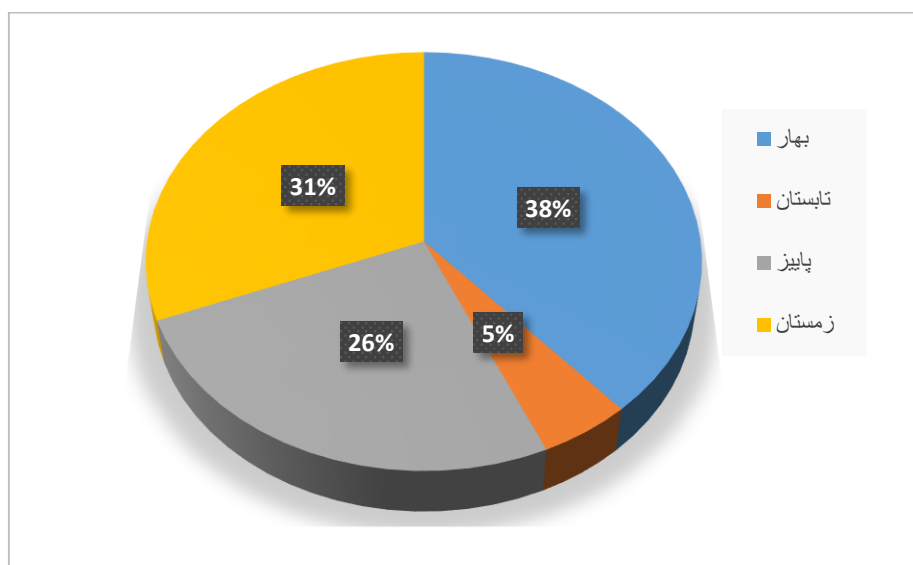
بر اساس اطلاعات جدول بارندگی، میانگین مجموع بارندگی سالیانه در محدوده مورد مطالعه ۲۹۴,۱ میلی متر است. بیشترین میزان بارش در فصل بهار (۳۸ درصد) در ماه‌های فروردین و اردیبهشت و کمترین میزان بارش در فصل تابستان (۵ درصد) در شهریور ماه می‌باشد. میزان بارش در سال‌های اخیر تا حدی کاهش یافته است به طوری که مجموع بارش در سال ۱۳۴۸ از ۳۷۵,۸ میلی متر به ۲۱۴,۳ میلی متر در سال ۱۳۹۶ کاهش یافته است.

جدول ۶: میانگین و درصد بارش فصل‌های زنجان

بهار	تابستان	پاییز	زمستان
۱۱۳,۲	۱۴,۴	۷۵,۳	۹۱,۲
۳۸,۴۹	۴,۹	۲۵,۶	۳۱,۰۱

مأخذ: سازمان آب و هواشناسی، ایستگاه سینوپتیک شهر زنجان

نمودار ۱: میانگین و درصد بارش فصل‌های زنجان

- دما

طبق جدول داده‌های دما، بیشترین میانگین دمای ماهانه مربوط به ماه‌های مرداد (۲۳,۷ درجه سانتی‌گراد) و تیر (۲۲,۹ درجه سانتی‌گراد) می‌باشد. حداکثر مطلق دما در طی سال‌های ۴۸ تا ۹۶، حدود ۴۰,۵ درجه سانتی‌گراد در تیر ماه ۱۳۹۴ و حداقل مطلق دما با ۲۸,۶- درجه سانتی‌گراد در بهمن ماه ۱۳۶۷ به ثبت رسیده است. داشتن حداقل و حداکثر مطلق دما در نوع استقرار تأسیسات کمک شایانی می‌کند. نمودار زیر مشخصات کلی میانگین دمای ایستگاه زنجان را در طی سالهای ۱۳۷۸-۱۳۹۶ نشان داده است.

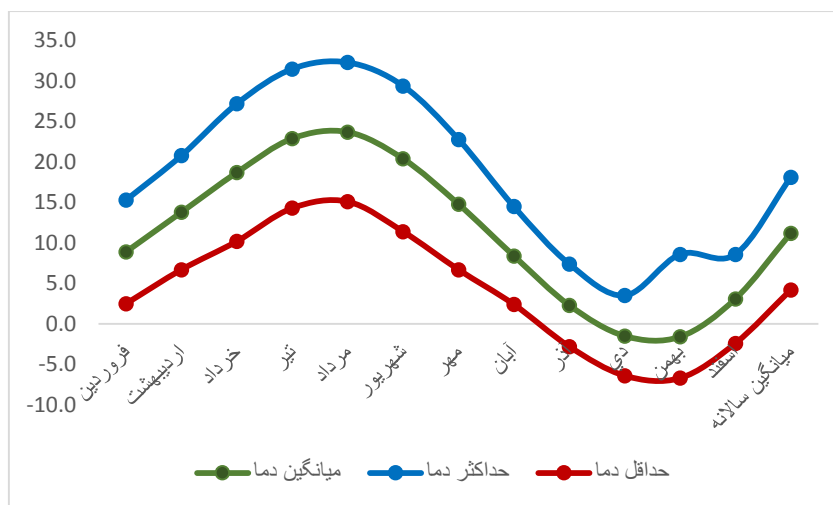
جدول ۷: اطلاعات مجموع بارش ماهانه (سال ۴۸-۹۶)

سال	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند	مجموع سالیانه
۱۳۹۶	۳۹,۸	۲۲,۱	۰,۰	۱,۳	۴,۸	۰,۰	۰,۰	۱۱,۷	۲۰,۰	۱۷,۵	۷۰,۳	۲۶,۸	۲۱۴,۳
۱۳۹۵	۶۲,۰	۲۸,۱	۱۵,۹	۱,۶	۰,۰	۰,۰	۰,۱	۲۲,۶	۲۱,۹	۹,۷	۲۷,۲	۴۲,۲	۲۳۱,۳
۱۳۹۴	۸۳,۲	۶,۶	۰,۵	۱,۱	۰,۰	۲,۹	۱۶,۶	۷۳,۶	۱۴,۶	۱۵,۹	۳۱,۸	۳۱,۶	۲۷۸,۴
۱۳۹۳	۴۳,۹	۴۰,۷	۱۹,۸	۱۸,۳	۰,۱	۰,۰	۴۸,۴	۱۹,۹	۳۵,۹	۴,۲	۴۳,۶	۳۱,۱	۳۰۵,۹
۱۳۹۲	۱۳,۹	۴۸,۳	۶,۱	۰,۰	۲,۰	۳,۰	۰,۴	۶۸,۶	۸۰,۷	۴,۸	۱۶,۲	۴۵,۵	۲۸۹,۵
۱۳۹۱	۹۴,۳	۵۵,۰	۱۷,۷	۳۳,۴	۵,۴	۶,۰	۵,۷	۵۸,۲	۱۷,۴	۱۸,۵	۵۰,۳	۲۹,۸	۳۹۱,۷
۱۳۹۰	۶۹,۱	۵۱,۲	۲۲,۴	۸,۰	۳۰,۳	۷,۴	۱,۰	۸۲,۱	۱,۱	۲۶,۵	۴۵,۳	۲۱,۵	۳۶۵,۹
۱۳۸۹	۴۳,۷	۹۹,۴	۴,۶	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۴,۶	۲,۱	۲۰,۸	۲۷,۶	۶,۶	۲۳,۷	۲۳۳,۱
۱۳۸۸	۵۱,۵	۳۸,۴	۲۲,۵	۱۷,۴	۰,۰	۹,۶	۱۳,۲	۷۲,۲	۱۵,۲	۱۱,۰	۴۳,۳	۳۰,۷	۳۲۵,۰
۱۳۸۷	۸,۹	۸,۲	۲,۵	۱۰,۲	۱,۴	۱۹,۶	۹,۷	۴۰,۲	۱,۲	۱۴,۱	۲۳,۶	۱۲,۷	۱۵۲,۳
۱۳۸۶	۸۷,۷	۸۳,۵	۲۳,۸	۱۷,۷	۱۲,۶	۱۰,۰	۱,۸	۹,۶	۴۷,۶	۹,۵	۱۹,۱	۳۴,۶	۳۵۷,۵
۱۳۸۵	۷۴,۵	۵۲,۸	۲۰,۲	۲,۷	۰,۰	۰,۰	۳۳,۳	۲۵,۵	۱۱,۹	۲۲,۴	۳۴,۹	۲۹,۶	۳۰۷,۸
۱۳۸۴	۲۰,۴	۶۴,۵	۷,۲	۰,۰	۹,۰	۱,۵	۰,۱	۶۳,۵	۴,۷	۲۷,۰	۶۵,۰	۱۰,۶	۲۷۳,۵
۱۳۸۳	۴۰,۱	۵۴,۵	۳۲,۳	۳۴,۴	۰,۰	۰,۰	۱۰,۶	۵۱,۱	۲۶,۴	۲۸,۴	۲۲,۴	۱۷,۴	۳۱۷,۶
۱۳۸۲	۸۸,۴	۳۲,۷	۷۲,۹	۰,۰	۱۷,۷	۱,۷	۱,۴	۲۸,۹	۳۹,۸	۳۵,۴	۳۷,۰	۶,۰	۳۶۱,۹
۱۳۸۱	۶۲,۳	۱۹,۵	۱,۲	۲۱,۳	۷,۵	۰,۶	۲,۵	۲۰,۷	۵۸,۶	۳,۸	۲۸,۷	۳۰,۳	۲۵۷,۰
۱۳۸۰	۴۲,۶	۲۶,۷	۹,۷	۲۶,۲	۰,۲	۰,۰	۱۷,۲	۳۸,۵	۱۷,۴	۱۴,۷	۱۶,۲	۲۲,۴	۲۳۱,۸
۱۳۷۹	۷۱,۵	۳۱,۹	۰,۶	۴,۴	۲,۰	۱۵,۴	۲۵,۰	۳۶,۶	۳۳,۰	۱۲,۹	۱۲,۶	۹,۷	۲۵۵,۶
۱۳۷۸	۲۶,۰	۲۱,۰	۰,۹	۴,۲	۱۸,۷	۰,۰	۰,۰	۲۴,۱	۲۳,۵	۲۱,۹	۲۴,۵	۳۳,۳	۱۹۸,۱
۱۳۷۷	۳۲,۰	۲۵,۵	۱۴,۱	۴,۹	۵,۷	۱,۲	۴,۸	۲۱,۹	۴,۰	۳۱,۳	۲۳,۳	۱۷,۶	۱۸۶,۳
۱۳۷۶	۴۲,۱	۳۲,۷	۱۱,۲	۱۶,۲	۰,۰	۰,۴	۱۱,۰	۴۷,۵	۳۵,۵	۲۸,۳	۳۷,۲	۶۹,۳	۳۳۱,۴
۱۳۷۵	۶۱,۶	۴۷,۰	۱۲,۲	۱۷,۹	۰,۰	۴,۲	۱۸,۷	۱۲,۴	۱۳,۹	۲۳,۱	۱۴,۱	۲۶,۴	۲۵۱,۵
۱۳۷۴	۳۰,۷	۶۶,۷	۵۲,۹	۱,۱	۰,۰	۰,۶	۶,۷	۳,۴	۱,۴	۱۴,۱	۲۵,۴	۵۳,۰	۲۶۶,۰
۱۳۷۳	۲۹,۶	۶۴,۷	۲,۱	۰,۰	۰,۰	۰,۸	۳۴,۰	۷۱,۱	۴۰,۲	۲۷,۸	۲۸,۴	۳۶,۱	۳۳۴,۸
۱۳۷۲	۱۲,۰	۵۶,۸	۱۱,۴	۰,۰	۱۵,۳	۹,۲	۰,۸	۱۲۰,۰	۵۳,۲	۴۸,۴	۲۹,۸	۶۸,۰	۴۲۴,۹
۱۳۷۱	۶۰,۹	۶۳,۲	۴۱,۲	۲,۸	۰,۰	۱۴,۹	۰,۱	۴,۳	۳۶,۵	۲۱,۷	۶,۳	۵۹,۷	۳۱۱,۶
۱۳۷۰	۶۱,۵	۶,۰	۳۲,۷	۱,۶	۰,۰	۰,۰	۳۰,۸	۱,۰	۶۰,۱	۳۵,۷	۱۵,۷	۴۰,۳	۲۸۵,۴
۱۳۶۹	۳۲,۹	۴۹,۹	۰,۰	۰,۰	۱,۰	۰,۵	۵,۹	۱۵,۷	۴,۶	۳۷,۱	۶,۹	۸۴,۰	۲۳۸,۵
۱۳۶۸	۱۳,۵	۶,۶	۰,۰	۰,۰	۲,۱	۰,۱	۴,۶	۱۸,۷	۲۱,۳	۲۰,۱	۳۸,۷	۴۱,۵	۱۶۷,۲
۱۳۶۷	۳۸,۶	۴۱,۰	۵,۴	۹,۱	۱۴,۶	۱۰,۸	۸,۰	۲۲,۳	۲۶,۴	۱۸,۴	۲۵,۶	۴۶,۸	۲۶۷,۰
۱۳۶۶	۵۹,۰	۱۵,۲	۵,۵	۰,۳	۱۶,۵	۰,۰	۶۸,۴	۴۴,۲	۱۷,۳	۶۰,۹	۳۵,۱	۲۴,۱	۳۴۶,۵
۱۳۶۵	۶۳,۲	۸۰,۶	۱۰,۸	۳,۴	۰,۰	۱,۴	۳۱,۲	۵۰,۳	۲۵,۰	۱۲,۶	۲۸,۰	۳۱,۲	۳۳۷,۷
۱۳۶۴	۳۳,۰	۵۹,۲	۱۷,۵	۰,۰	۱,۸	۰,۲	۲۵,۷	۴۸,۵	۴۰,۸	۷,۲	۴۴,۷	۱۲,۱	۲۹۰,۷
۱۳۶۳	۴۰,۲	۱۴۹,۸	۵,۱	۰,۴	۰,۷	۰,۰	۳۳,۹	۵۹,۰	۴۷,۵	۲۶,۷	۲۰,۴	۲۲,۳	۴۰۶,۰
۱۳۶۲	۷,۵	۱۱۵,۶	۱۶,۸	۰,۰	۰,۱	۳,۰	۰,۰	۴,۰	۳۱,۹	۶,۹	۱۹,۴	۲۶,۶	۲۳۱,۸
۱۳۶۱	۱۹,۸	۵۰,۷	۲۰,۳	۴,۸	۰,۰	۰,۴	۶۸,۶	۲۵,۱	۲۷,۵	۴۸,۸	۲۱,۲	۲۰,۹	۳۰۸,۱
۱۳۶۰	۶۸,۰	۴۷,۵	۲۱,۶	۱۳,۳	۲,۴	۰,۰	۲۷,۶	۱۲,۸	۶,۸	۴۴,۹	۳۹,۰	۲۰,۱	۳۰۴,۰

۳۱۹,۱	۸۳,۳	۴۲,۳	۴۰,۲	۸,۲	۴۰,۹	۱۸,۶	۰,۰	۰,۰	۶,۷	۰,۵	۳۰,۶	۴۷,۸	۱۳۵۹
۲۱۶,۹	۳۷,۲	۱۹,۶	۱۹,۱	۱۲,۲	۲۰,۳	۰,۶	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۲۲,۳	۳۶,۵	۴۹,۱	۱۳۵۸
۲۹۱,۸	۲۴,۷	۵۵,۶	۱۵,۵	۵۶,۹	۴۶,۱	۰,۲	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۴۴,۷	۳۰,۶	۱۷,۵	۱۳۵۷
۳۶۰,۲	۵۷,۴	۱۰,۸	۲۵,۲	۴۶,۳	۲۸,۷	۱۸,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۴۶,۰	۹۶,۶	۴۱,۲	۱۳۵۶
۳۲۷,۷	۲۷,۶	۳۰,۳	۴۲,۹	۳۲,۲	۳,۹	۲۳,۱	۶,۳	۱,۶	۰,۲	۸,۰	۱۰۶,۸	۴۴,۸	۱۳۵۵
۲۸۹,۰	۴۱,۰	۴۹,۰	۳۱,۵	۱۷,۹	۰,۰	۲۰,۷	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۸,۹	۹۵,۶	۲۴,۴	۱۳۵۴
۳۵۰,۸	۸۴,۶	۱۰,۷	۲۴,۶	۳۲,۸	۱۰,۴	۰,۰	۱۸,۰	۱۱,۷	۳۷,۳	۰,۲	۱۸,۵	۱۰۲,۰	۱۳۵۳
۲۶۷,۸	۱۰۰,۶	۳۵,۴	۴۷,۶	۱۰,۲	۰,۷	۰,۲	۰,۰	۶,۵	۰,۸	۳,۵	۱۷,۰	۴۵,۳	۱۳۵۲
۳۸۹,۶	۲۰,۳	۲۳,۴	۳۳,۱	۶۸,۵	۴۳,۸	۳,۹	۵,۸	۰,۰	۳,۴	۲۸,۲	۹۳,۷	۵۵,۵	۱۳۵۱
۳۴۷,۸	۴۰,۷	۳۹,۵	۳۱,۶	۳۴,۹	۲۷,۷	۳,۰	۰,۰	۱۸,۴	۰,۰	۱۲,۵	۶۹,۴	۷۰,۱	۱۳۵۰
۲۳۷,۴	۲۰,۹	۵۷,۵	۲۲,۷	۶۷,۲	۲,۸	۰,۰	۰,۰	۴,۶	۰,۲	۰,۰	۴۳,۷	۱۷,۸	۱۳۴۹
۳۷۵,۸	۴۰,۳	۱۶,۵	۴۸,۰	۳,۹	۵۲,۹	۵۰,۷	۸,۷	۰,۰	۱,۷	۹,۱	۵۴,۸	۸۹,۲	۱۳۴۸
۲۹۴,۱	۳۶,۱	۳۰,۲	۲۴,۹	۲۷,۹	۳۲,۹	۱۴,۵	۳,۴	۴,۴	۶,۷	۱۵,۴	۵۰,۲	۴۷,۶	میانگین بارش

مأخذ: سازمان آب و هواشناسی، ایستگاه سینوپتیک شهر زنجان

نمودار ۲: میانگین دما در ایستگاه آب و هواشناسی زنجان

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

جدول ۸: مشخصات دمای بخش مرکزی شهرستان زنجان در سالهای ۹۶-۴۸

میانگین سالانه دما	اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهر	شهریور	مرداد	تیر	خرداد	اردیبهشت	فروردین	میانگین دما
۱۱٫۲	۳٫۱	۱٫۶-	۱٫۵-	۲٫۳	۸٫۴	۱۴٫۸	۲۰٫۴	۲۳٫۷	۲۲٫۹	۱۸٫۷	۱۳٫۸	۸٫۹	میانگین دما
۱۸٫۱	۸٫۶	۸٫۶	۳٫۵	۷٫۴	۱۴٫۵	۲۲٫۸	۲۹٫۴	۳۲٫۳	۳۱٫۵	۲۷٫۲	۲۰٫۸	۱۵٫۳	حداکثر دما
۴۰٫۵	۲۵٫۸	۱۷٫۴	۱۹٫۲	۲۱٫۴	۲۷٫۳	۳۳٫۶	۳۸٫۷	۴۰٫۰	۴۰٫۵	۳۷٫۰	۳۱٫۹	۲۷٫۳	حداکثر مطلق دما
۴٫۲	۲٫۴-	۶٫۷-	۶٫۴-	۲٫۸-	۲٫۴	۶٫۷	۱۱٫۴	۱۵٫۱	۱۴٫۳	۱۰٫۲	۶٫۷	۲٫۵	حداقل دما
۲۸٫۶-	۲۱٫۸	۲۸٫۶	۲۵٫۶	۲۱٫۶	۱۵٫۲	۴٫۰-	۰٫۰	۶٫۶	۲٫۴	۰٫۸-	۵٫۰-	۹٫۸-	حداقل مطلق دما

مأخذ: سازمان آب و هواشناسی، ایستگاه سینوپتیک شهر زنجان

✓ طبقه‌بندی اقلیمی بر اساس روش دومارتن

در روش دومارتن با استفاده از دو پارامتر میانگین درجه حرارت سالانه و میزان بارندگی سالانه ضریبی برای خشکی تعریف می‌شود که این ضریب از فرمول زیر بدست می‌آید:

p : میانگین بارندگی سالانه

T : میانگین درجه حرارت سالانه

AI : ضریب خشکی

بر این اساس ۷ نوع اقلیم قابل تشخیص است.

جدول ۹: دسته‌بندی اقلیمی در روش دومارتن

نام اقلیم	محدوده ضریب خشکی دومارتن (I)
خشک	کوچکتر از ۱۰
نیمه خشک	۱۰ تا ۱۹/۹
مدیترانه ای	۲۰ تا ۲۳/۹
نیمه مرطوب	۲۴ تا ۲۷/۹
مرطوب	۲۸ تا ۳۴/۹
بسیار مرطوب	بزرگتر از ۳۵

طبق آمار از سال ۹۶-۱۳۴۸، و بر اساس روش دومارتن، منطقه زنجان در محدوده نیمه خشک قرار دارد:

$$AI = \frac{294.1}{11.2 + 10} = 13.9$$

۳-۳-۱- عرصه‌های باارزش زیست‌محیطی (حفاظت شده و قابل حفاظت)

عرصه‌های حفاظت‌شده

مناطق حفاظت شده استان زنجان عبارت است از: منطقه حفاظت شده سرخ آباد و منطقه حفاظت شده انگوران. همچنین مناطق شکار ممنوعه استان زنجان عبارت است از: منطقه شکارممنوع خرمنه سر، منطقه شکار ممنوع خراسانلو و منطقه شکار ممنوع فیله خاصه.

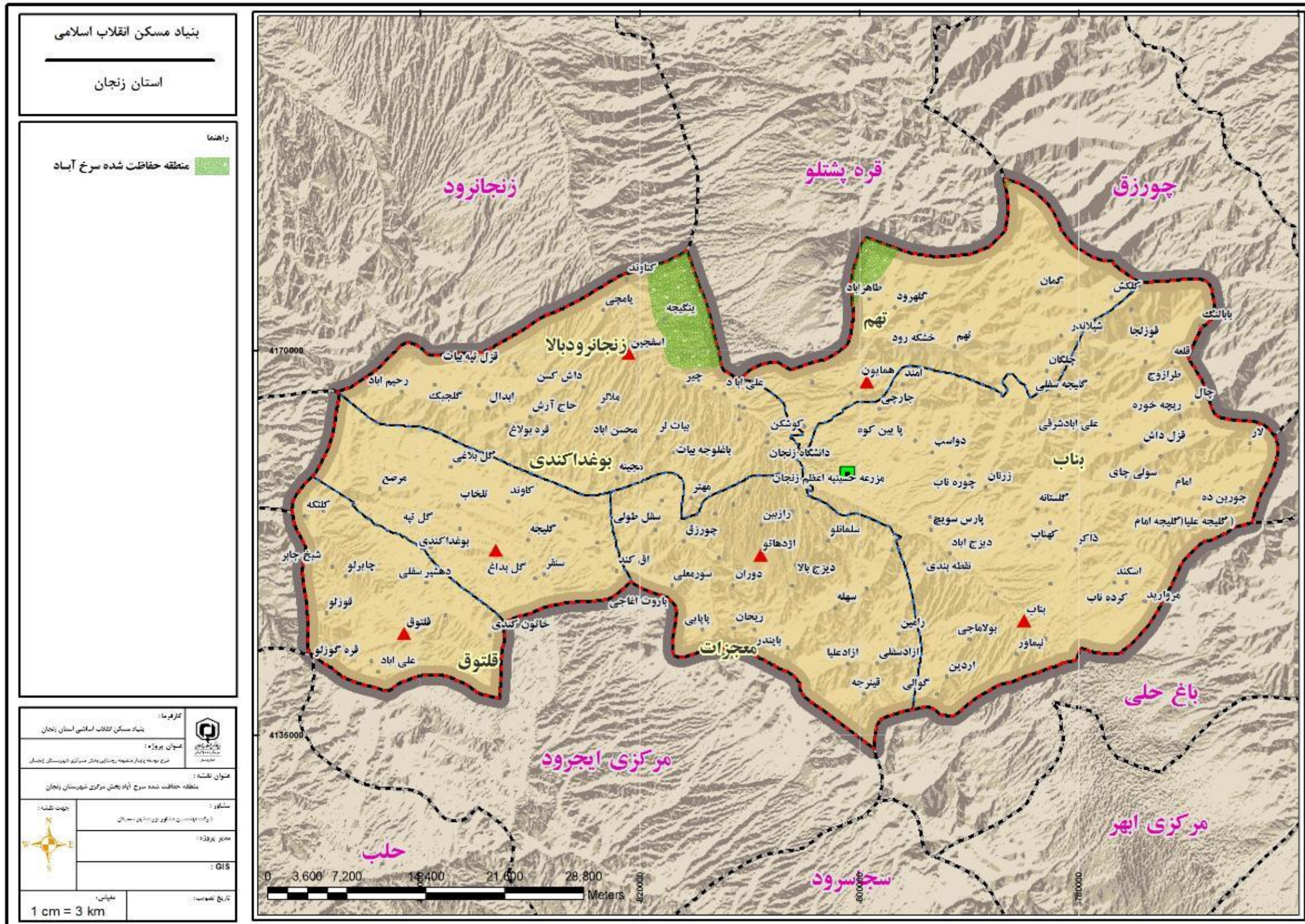
منطقه حفاظت شده سرخ آباد: این منطقه در حد فاصل شهرستان زنجان- طارم، با وسعت ۱۲۰۰۰۰ هکتار معادل ۳۸ درصد وسعت کل مناطق حفاظت شده استان می‌باشد. ۴۰ هزار هکتار آن در جنوب غربی شهرستان طارم در امتداد رودخانه قزل اوزن و مابقی ۸۰ هزار هکتار آن در شمال غربی شهرستان زنجان (۱۸ کیلومتری شمال غربی شهر زنجان) سهرین قرار دارد.

این منطقه ارزش‌های زیستگاهی زیادی دارد و از اکوسیستم‌های کوهستانی مرتفع، کوهپایه‌های دشتی و بیابانی، تالابی و رودخانه‌ای و جنگلی ترکیب شده است. علاوه بر غنی بودن این منطقه از نظر فلور گیاهان مرتعی و جنگلی سازگار با مناطق نیمه خشک، دارای گونه‌های از حیات وحش چون گل، بز، خرس، پلنگ، خوک، کبک دری و کبک بوده و یکی از مراکز جذب گردشگر به شمار می‌آید.

در بخش مرکزی شهرستان زنجان، محدوده کوچکی از قسمت شمالی بخش جز مناطق حفاظت شده سرخ آباد محسوب می‌شود. نقشه زیر محدوده حفاظت شده بخش مرکزی شهرستان زنجان را نشان می‌دهد.

نقشه ۷: مناطق حفاظت شده بخش مرکزی شهرستان زنجان

مأخذ مشاور ۱۳۹۷

۴-۱- ویژگیهای نظام کالبدی در سطح سکونتگاهها و منظومه

۴-۱-۱- تعداد، وسعت و پراکنش سکونتگاهها (اعم از شهری و روستایی)

تراکم فضایی جمعیت

برای تبیین فضایی بخش مرکزی، نقاط جمعیتی در محیط جی.آی.اس و با استفاده از دستور IDW درون‌یابی شده که نتایجی به شرح زیر به دست آمد:

- به صورت کلی قدرت اقتصادی دشت زنجان، عبور زیرساخت‌های ارتباطی، عبور رودخانه زنجانرود و سایر دلایل تاریخی باعث شکل‌گیری تمرکز جمعیتی در شهر زنجان شده است. این تمرکز جمعیت باعث شده است تا جاذبه قدرتمند جمعیتی در دشت، از شکل‌گیری سکونتگاه‌های مشابه جلوگیری کند.
- امتداد شرقی-غربی رودخانه زنجانرود، زیرساخت‌های ارتباط جاده‌ای، راه آهن و به تبع آن برخی از صنایع و کارگاه‌های تولیدی باعث شده است تا تمرکز جمعیت روستایی نیز تحت تاثیر این مساله قرار گیرد و آبادی‌های پرجمعیتی را در اطراف این محور اصلی توسعه شاهد باشیم.
- در قسمت شرقی و در همسایگی با شهرستان طارم، جایگاه خط آبریز رودخانه زنجانرود و رودخانه‌های فرعی که به سمت دره طارم و منتهی الیه رودخانه قزل اوزن جاری هستند، از هم جدا می‌شوند، دارای کمترین میزان تراکم جمعیت در بخش مرکزی شهرستان زنجان است. اقتصاد متکی بر دامداری و عدم شکل‌گیری زراعت و باغداری به شکل قدرتمند باعث شده است که اکثر آبادی‌های این قسمت دارای جمعیت چندان زیادی نباشد.
- متفاوت از قسمت شرقی؛ در قسمت جنوبی غربی، جایگاه خط آبریز رودخانه زنجانرود از رودخانه ایجرود جدا شده است، روستاهای نزدیک به هم، با جمعیت متوسط، یک تمرکز جمعیت را نشان می‌دهد.
- به صورت کلی با نزدیک شدن به کوهستان‌ها و خطوطی که حوزه‌های آبریز را از هم جدا می‌کند، تمرکز جمعیت کاهش را نشان می‌دهد.
- به علت کمبود آب در ماه‌های گرم سال، کشاورزی عموماً وابسته به چاه‌های عمیق و یا به صورت دیم می‌باشد. در دره‌های پرآبتر باغداری توسعه یافته است و این به تمرکز بیشتر جمعیت امکان داده است.
- روستاهای امین‌آباد، اسفجین و یامچی با فاصله‌ای کم از روخانه زنجانرود و زیرساخت‌های ارتباطی، جمعیت زیادی را به خود جذب کرده‌اند.
- روستای قیزیل تپه بیات، در پایکوه و متکی بر زراعت دیم، در حالیکه به لحاظ کالبدی متصل به روستای قزل تپه علیقلی است، جزوی از تمرکز جمعیت متصل به روستاهای اسفجین، یامچی و امین‌آباد به حساب می‌آید. روستای گلیجه به عنوان یک روستای کوهستانی دارای کمترین میزان جمعیت است.

- این امر حاکی از تضعیف روستاهای متکی بر اقتصاد کوهستان، به صورت دامداری سنتی و زراعت دیم، و در عوض توسعه نقاط جمعیتی متکی بر باغداری و زراعت آبی و دیم در گذر زمان است.

سلسله مراتب سکونتگاهی

به لحاظ سلسله مراتب سکونتگاهی، بخش مرکزی دارای یک شهر با جمعیت ۴۳۰۸۷۱ نفر، ۱۳ روستای بالای ۱۰۰۰ نفر، ۲۰ روستای با جمعیت ۱۰۰۰-۵۰۰ نفر، ۲۷ روستای ۵۰۰-۲۰۰، ۱۹ روستای ۲۰۰-۱۰۰ نفر، ۴۱ آبادی ۱۰۰-۲۰ نفر و ۲۲ آبادی بدون سکنه است.

جدول ۱۰: طبقه‌بندی جمعیت روستایی بخش مرکزی

ردیف	میزان جمعیت	تعداد آبادی
۱	+۱۰۰۰	۱۳
۲	۱۰۰۰-۵۰۰	۲۰
۳	۵۰۰-۲۰۰	۲۷
۴	۲۰۰-۱۰۰	۱۹
۵	۱۰۰-۲۰	۴۱
۶	بدون سکنه	۲۲

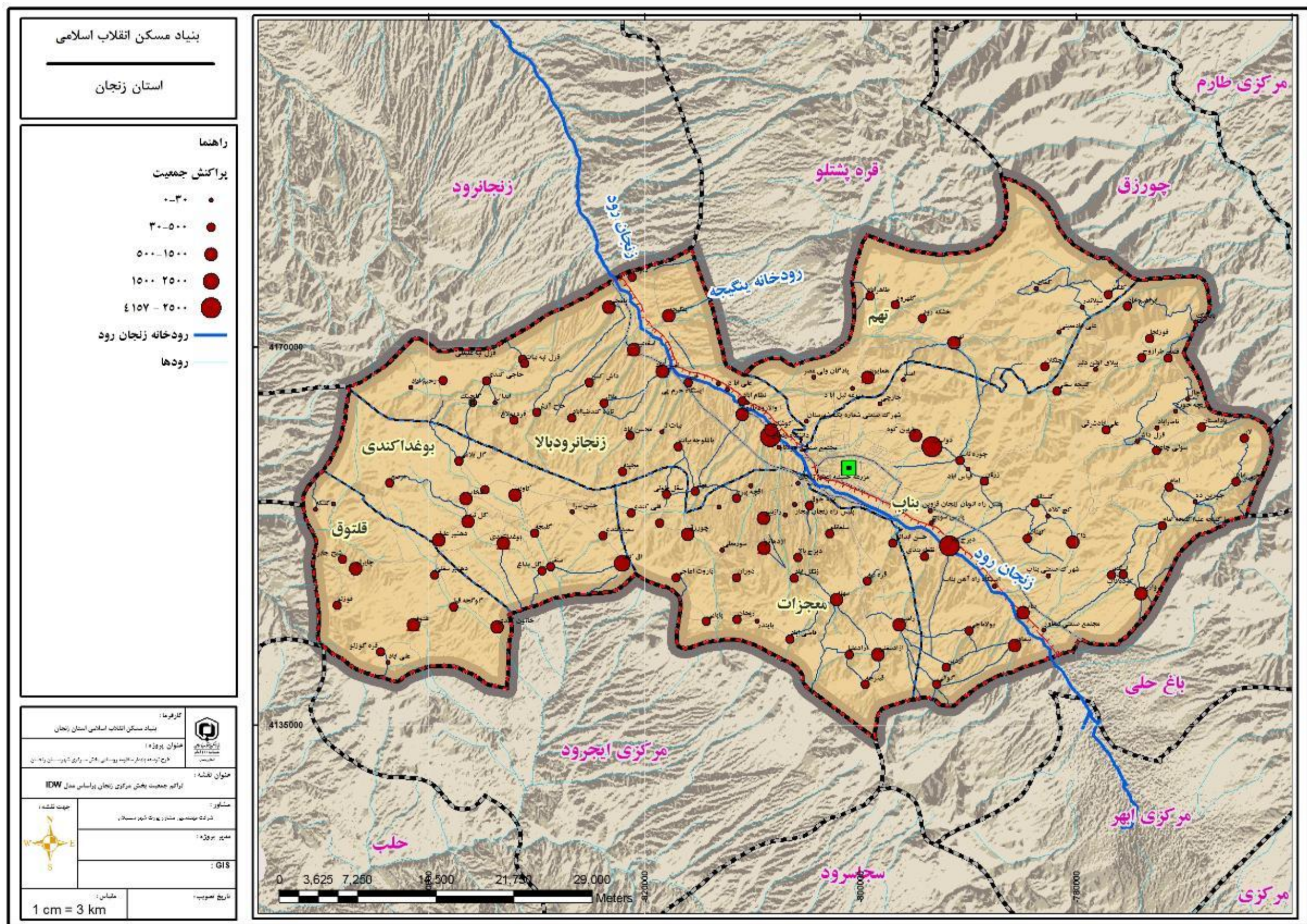
جدول ۱۱: روستاهای با جمعیت بیشتر از ۵۰۰ نفر در بخش مرکزی

ردیف	آبادی	وضعیت	جمعیت
۱	دیزج اباد		۴،۱۵۷
۲	دانشگاه زنجان		۳،۸۸۱
۳	دواسب		۲،۷۲۶
۴	اق کند		۱،۶۴۶
۵	پا بین کوه		۱،۴۶۶
۶	اژدهاتو		۱،۲۷۶
۷	چورزق		۱،۲۶۲
۸	نیماور		۱،۱۶۰
۹	امین اباد		۱،۱۲۱
۱۰	رازین		۱،۱۰۲
۱۱	بوغداکندی		۱،۰۸۶
۱۲	تهم		۱،۰۷۳
۱۳	سهله		۱،۰۰۳
۱۴	قلتوق		۹۸۶
۱۵	ینگیجه		۹۶۷
۱۶	یامچی		۹۶۶
۱۷	اسفجین		۹۲۷
۱۸	گل تپه		۸۷۲
۱۹	تلخاب		۸۴۰
۲۰	ازادسغلی		۸۴۰
۲۱	رامین		۷۳۴
۲۲	گوگجه قیا		۷۳۴

۷۲۸		همایون	۲۳
۷۱۲		آمادگاه اصلی زنجان	۲۴
۶۴۷		کوشکن	۲۵
۶۳۶		دهشیر علیا	۲۶
۶۲۸		کاوند	۲۷
۵۸۹		خاتون کندی	۲۸
۵۸۸		بناب	۲۹
۵۴۴		چایرلو	۳۰
۵۳۳		مروارید	۳۱
۵۳۳		ذاکر	۳۲
۵۲۱		والارود/باری /	۳۳

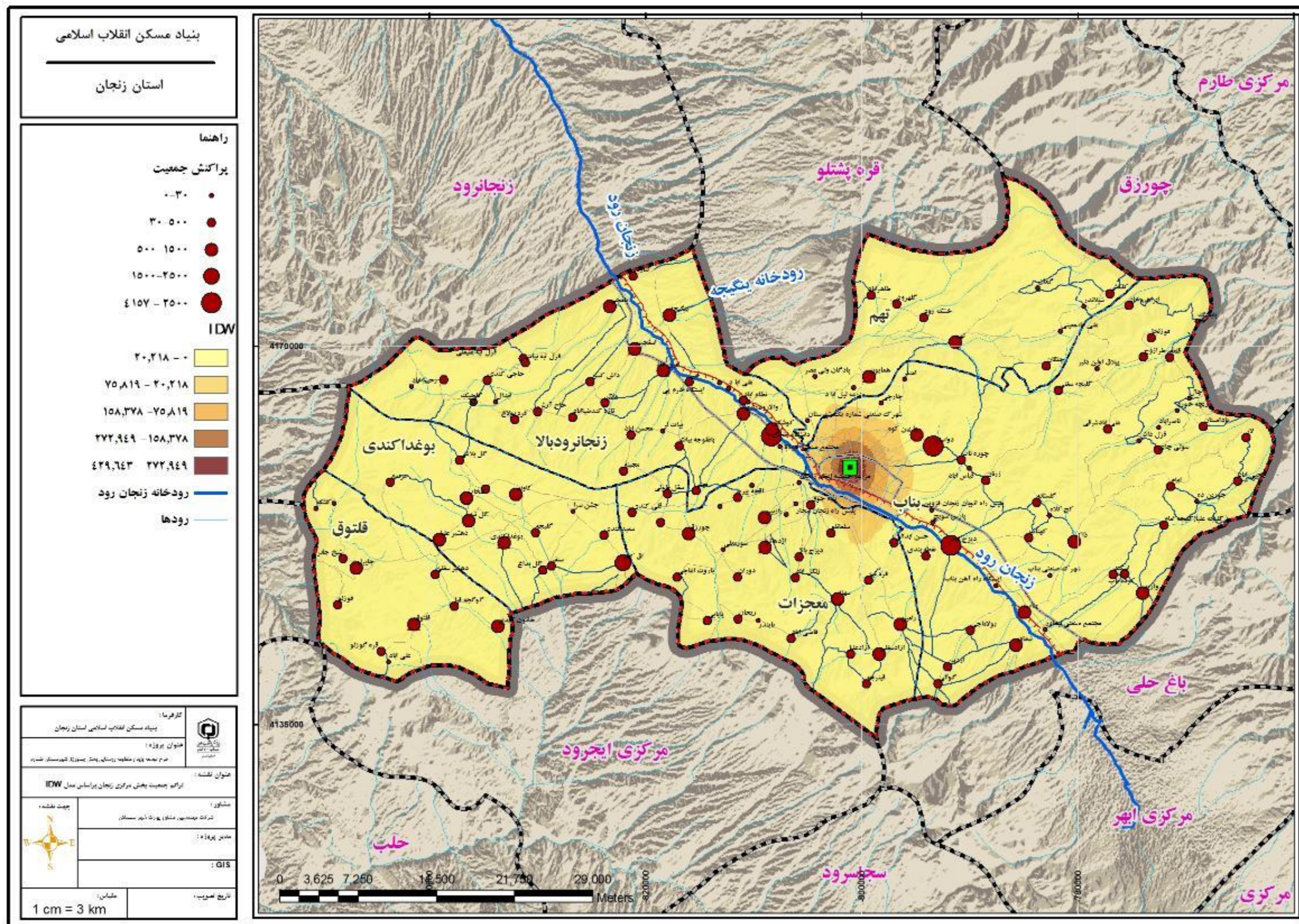
با توجه به جغرافیایی طبیعی شهرستان زنجان توزیع جمعیت در بخش مرکزی در همه جا یکنواخت نیست و بخش های که دارای جمعیت بیشتر هستند تحت تأثیر عوامل دیرینه آب و نوع و جنس سنگ ها تراکم جمعیت بیشتری دارند.

نقشه ۸: نحوه پراکنش روستاهای بخش مرکزی بر اساس میزان جمعیت

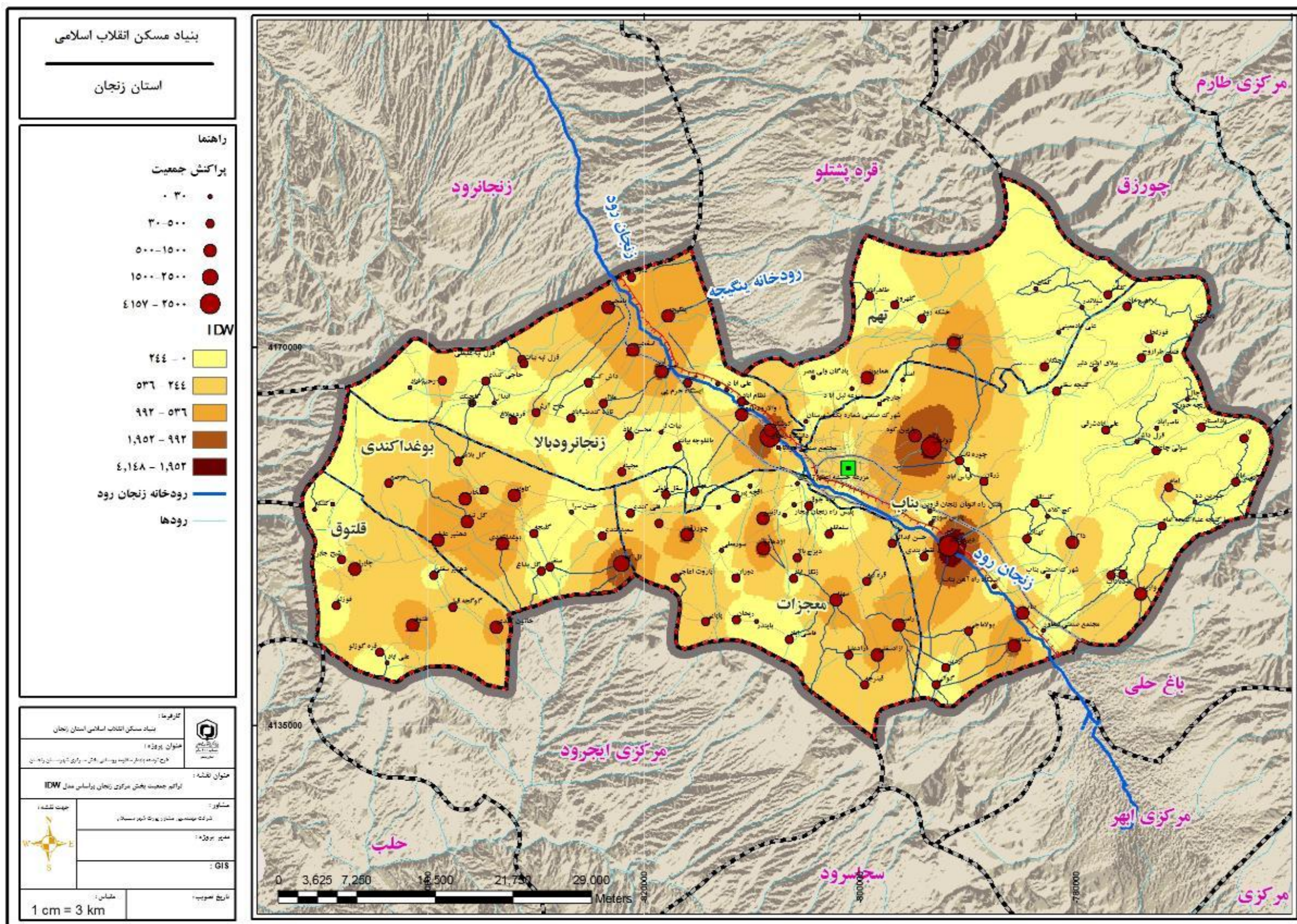
مأخذ مشاور ۱۳۹۷

نقشه ۹: تراکم جمعیت بخش مرکزی با استفاده از مدل IDW با در نظر گرفتن جمعیت شهر زنجان

مؤخذ مشاور ۱۳۹۷

نقشه ۱۰: تراکم جمعیت بخش مرکزی با استفاده از مدل IDW با چشم پوشی از جمعیت شهر زنجان

مأخذ مشاور ۱۳۹۷

۲-۴-۱- کمیت و کیفیت کاربریهای مختلف در سطح منظومه (شامل : کاربری سکونتی، کشاورزی، صنعتی، خدماتی، شبکه راهها و سایر کاربریها

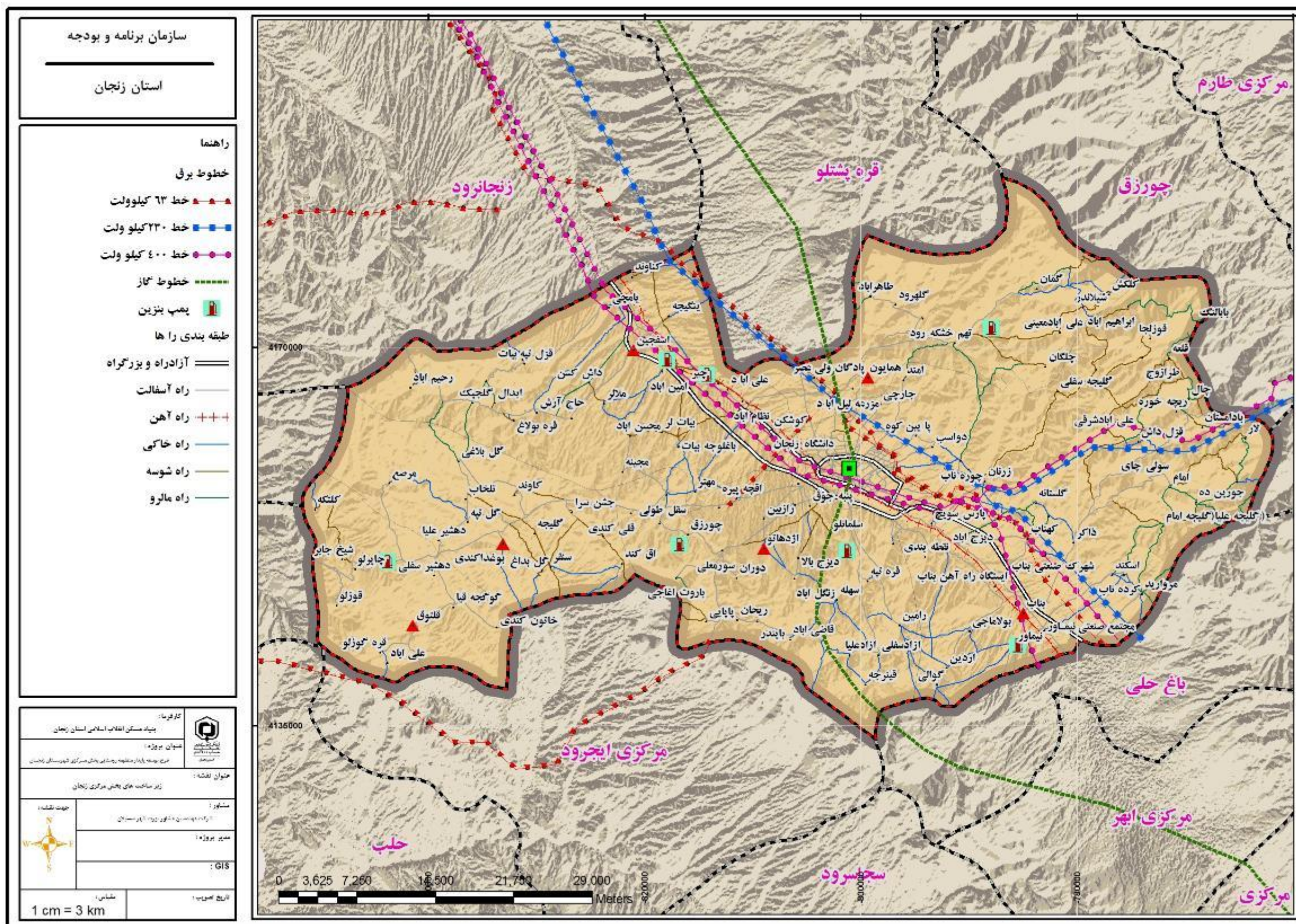
توصیف، تحلیل و تبیین منابع زیرساختی بخش مرکزی شهرستان زنجان

بخش مرکزی شهرستان زنجان دارای ۸۸ کیلومتر آزادراه و بزرگراه، ۵۵ کیلومتر راه آهن، ۶۴۵ کیلومتر راه آسفالته، ۲۴۵ کیلومتر راه شوسه، ۲۷۹ کیلومتر راه خاکی و ۱۶۱ کیلومتر راه مالرو است. همچنین خطوط انتقال برق به صورت خط ۶۳ کیلوولت، ۲۳۰ کیلوولت و خط ۴۰۰ کیلوولت و یک خط انتقال گاز از بخش مرکزی شهرستان زنجان عبور می کند.

در حقیقت بخش مرکزی شهرستان در مسیر محور شرقی-غربی کشور و آزادراه تهران-تبریز واقع شده است و به همین لحاظ به لحاظ دسترسی به زیرساختهای حمل و نقل جاده‌ای، ریلی و سایر خدمات زیرساختی در وضعیت مناسبی قرار گرفته است.

نقشه ۱۱: زیرساخت‌ها حمل و نقل جاده‌ای و خطوط نیروی در بخش مرکزی

مأخذ مشاور ۱۳۹۷

۵-۱- ساختار و عملکرد اجتماعی - فرهنگی در سطح سکونتگاهها و منظومه

سابقه یکجانشینی و قدمت سکونتگاههای منظومه

تاریخ بنای شهر زنجان را با سلطنت اردشیر بابکان دانسته‌اند و در آن زمان، آن را شهین، یعنی منسوب به شاه می‌نامیده‌اند. این نام طی قرون و اعصار به زنگان و سپس به زنجان تبدیل شده است.

در دوره تاریخی استان زنجان بخشی از ایالت ماد محسوب می‌شد. این ایالت بزرگ شامل بخش‌هایی از شمال غرب و غرب و شمال فلات مرکزی ایران بود. بعد از دوره هخامنشی زنجان قسمتی از ایالت ماد آتروپاتن بود.

در دوره اشکانی و ساسانی مراکز استقرار بسیار زیادی در محدوده زنجان فعلی وجود داشته که برخی از آن‌ها شهرهای بزرگ و مهمی محسوب می‌شدند. از جمله می‌توان به قلعه عظیم قشلاق در ماهنشان اشاره کرد که در دوره اشکانی از مراکز مهم در شمال غرب کشور بود.

وجود آتشکده‌های متعدد در مناطق مختلف استان در حدود یکصد سال پس از ورود اعراب به ایران که آثار برخی از آنان در شهرستان طارم باقی است تأییدکننده این مطلب است که زنجان در دوره ساسانیان احداث شده است.

زنجان در بعد از اسلام

از این خبر احمد بن یحیی بلاذری در کتاب فتوح البلدان که زنجان بعد از حمله اعراب به ایران، در زمان خلافت عثمان، به دست یکی از سرداران عرب به نام براء بن عازب در سال ۲۳ هـ.ق با جنگ و درگیری فتح گردید، می‌توان دریافت که زنجان به هنگام پایان حکومت ساسانیان، شهر مهمی بوده است زیرا مورخان و نویسندگان صدر اسلام به آن اعتنا و عنایت کرده و در کتاب‌های خود از آن یاد کرده‌اند.

در زمان امویان زنجان یکی از ضرابخانه‌هایی بوده که قبل از تغییر خط پهلوی به عربی در زمان عبدالملک بن مروان، در آنجا سکه‌های پهلوی ضرب می‌شده است؛ زیرا واژه زانکان یا زنجان به عنوان محل ضرابخانه بر روی آن‌ها ضرب شده است.

بلاذری در مورد تاریخ زنجان در عهد عباسیان می‌نویسد:

«هالی زنجان از ترس راهزنان و زیاده‌خواهی عمال و کارگزاران زمان تمامی اموال و املاک خود را به یکی از پسران هارون الرشید به نام قاسم بن هارون والی گرگان و طبرستان و قزوین واگذار کردند».

تا هنگام تسلط کامل سلجوقیان بر سرزمین ایران، زنجان نیز مانند دیگر شهرهای این منطقه، هرازگاهی در دست امیری بود، گاه زیدیان طبرستان و گاه آل بویه و گاه آل زیار بر آن حاکم می‌شدند. دوره سلجوقیان در تاریخ زنجان یک دوره ویژه به شمار می‌رود؛ زیرا با احیای جاده ابریشم، زنجان که در مسیر این جاده بازرگانی قرار گرفته بود وارد مرحله نوینی از حیات تاریخی خود گردید. از این زمان زنجان رو به رونق نهاد و رفته‌رفته زبان ترکی به دلیل وجود اکثریت طوایف مهاجر ترک گسترش یافت و روستاهایی با عنوان ترکی ایجاد شد.

همچنین در این دوره، این منطقه از نظر اقتصادی و فرهنگی و هنری دارای رونق چشمگیری بوده است. بیشتر آثار تاریخی و مذهبی استان زنجان، مانند: مساجد جامع قروه، سجاس، گلابر، کاروانسرای نیک پی، سرچم، آثار تاریخی سلطانیه، خدابنده و ابهر در این زمان ساخته شده‌اند.

کشف سفال فراوان مربوط به عصر سلجوقی در مرکز زنجان و سکه‌هایی از منطقه سجاس و روستای ورمزیار و کثرت رجال کشوری و سیاسی زنجان در تاریخ دوره سلجوقی مؤید این مطلب است. همچنین در این زمان شاهد ظهور به عرصه آمدن برخی شخصیت‌های علمی و دینی هستیم. جمعیت شهر نیز رو به فزونی نهاد و شهر زنجان تا حدودی آباد گردید. یکی از وزرای بزرگ سلطان سنجر و برکیارق سلجوقی، در زنجان چندین مدرسه و دارالشفا بنا کرد.

در سال ۶۱۱ ه.ق شهرهای ابهر و زنجان به سلطان جلال‌الدین خوارزم شاه واگذار شد و در سال ۶۱۶ ه.ق زنجان نیز مانند اکثر شهرهای ایران به دست سپاه مغول فتح و به شدت ویران شد.

تأثیر حمله مغول بر شهر چنان بود که زنجان تا هنگام حمله لشکریان امیر تیمور گورکانی نتوانسته بود از زیر بار غارت و تخریب مغولان سر بلند کند و از نظر عمران و آبادی و میزان جمعیت به ایام قبل از حمله مغول بازگردد.

اولین اخبار موجود درباره زنجان پس از حمله تیمور به خاطرات سفیر اسپانیا برمی‌گردد. به گفته کلاویخو، به هنگام حضور وی در زنجان، بیشتر بخش‌های شهر مخروبه و غیرمسکونی بوده است.

بعد از دوره تیموریان تا پایان صفویان معمولاً زنجان به صورت شهری مخروبه معرفی می‌شد، ولی باز اهمیت استراتژیک خود را حفظ کرد به طوری که این منطقه محل استقرار اردو و زد و خورد سلاطین صفوی با شورشیان و عثمانیان بود و چندین بار نیز این شهر مورد تهاجم امپراطوری عثمانی قرار گرفت.

با سقوط صفویه زنجان نیز مدت کوتاهی به تصرف افغان‌ها درآمد. با شکست اشرف افغان از نادرشاه، برادرزاده نادر، علی شاه مدتی بر نواحی غربی ایران از جمله زنجان حکومت داشت.

پس از سقوط افشاریه ذوالفقارخان افشار خمسه‌های از طرف کریم خان زند به حکومت ولایت خمسه و زنجان گماشته شد.

ساختار و ترکیب جمعیت

جمعیت

جدول ۱۲: تعداد و جمعیت سکونتگاه‌های بخش مرکزی شهرستان زنجان

نام	آبادی دارای سکنه	آبادی خالی از سکنه	جمعیت
بخش مرکزی	۱۲۳	۲۱	۵۱۱۵۵
دهستان بناب	۳۵	۱۰	۱۴۰۱۴۶
دهستان بوغدا کندی	۱۴	۰	۷۱۳۳
دهستان تهم	۱۱	۲	۲۵۷۹
دهستان زنجانرود بالا	۲۷	۴	۱۳۵۷۲
دهستان معجزات	۲۵	۵	۱۰۱۹۵
دهستان قلتوق	۱۰	۱	۳۵۳۰
شهر زنجان	-	-	۴۳۰۸۷۱

منبع: مرکز آمار ایران، نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵

۱-۵-۱- ساختار و ترکیب جمعیت

۱-۵-۱-۱- ساختار سنی و جنسی

ساختار سنی و جنسی

نسبت جنسی شهرستان زنجان در سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ به ترتیب ۱۰۰، ۱۰۱ و ۱۰۱ مرد در مقابل ۱۰۰ زن بوده است. آمار فوق حاکی از افزایش تعداد مردان نسبت به تعداد زنان در طول ۱۰ سال است. میزان میزان نسبت جنسی شهرستان زنجان در مقایسه با استان زنجان و کل کشور رقم پایین‌ترین را نشان می‌دهد. در سطح کل کشور نسبت جنسی از ۱۰۴ در سال ۱۳۸۵ به ۱۰۲ در سال ۱۳۹۰ کاهش یافته است و در سرشماری سال ۱۳۹۵، با افزایش، به ۱۰۳ مرد در مقابل ۱۰۰ زن رسیده است.

جدول ۱۳: نسبت جنسی شهرستان زنجان به انضمام استان زنجان و کشور

نسبت جنسی	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۵
کل کشور	۱۰۴	۱۰۲	۱۰۳
استان زنجان	۱۰۰	۱۰۱	۱۰۲
شهرستان زنجان	۱۰۰	۱۰۱	۱۰۱
بخش مرکزی	۱۰۱	۱۰۱	۱۰۱
دهستان زنجانرود بالا	۱۰۴	۹۳	۹۲
دهستان قلتوق	۸۵	۸۲	۸۴
دهستان بوغدا کندی	۹۵	۹۳	۱۰۰
دهستان معجزات	۱۰۲	۹۹	۱۰۶
دهستان تهم	۹۶	۱۱۷	۱۰۶
دهستان بناب	۱۰۵	۱۰۳	۱۰۶

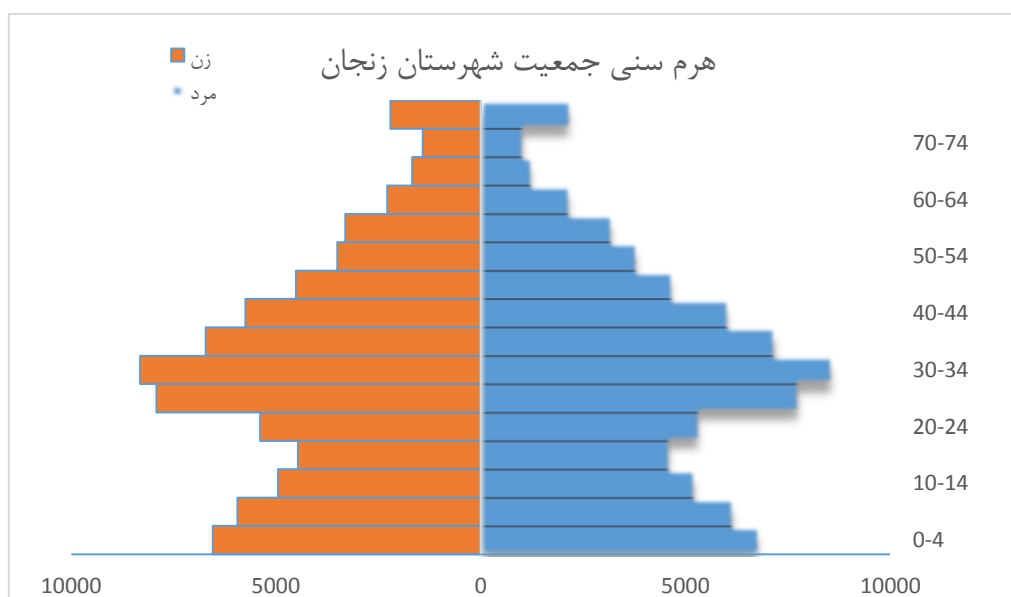
گروه‌های سنی

براساس آمار موجود، وضعیت منظومه به لحاظ سنی براساس آمار سرشماری ۱۳۹۵ (مربوط به کل شهرستان زنجان) استخراج شده است. در مجموع ۲۲ درصد از جمعیت شهرستان زنجان کمتر از ۱۵ سال، ۷۱ درصد بین ۱۵ تا ۶۵ سال و ۷ درصد بالاتر از ۶۵ سال سن دارند. جدول و هرم سنی جمعیت، نحوه توزیع جمعیت در گروه‌های سنی را نشان می‌دهد.

جدول ۱۴: وضعیت گروه‌های سنی جمعیت در شهرستان زنجان ۱۳۹۵

سن	جمع			نقاط شهری			نقاط روستایی		
	تعداد	طبقه‌بندی	درصد	تعداد	طبقه‌بندی	درصد	تعداد	طبقه‌بندی	درصد
تمامی سنین	۵۲۱۳۰۲	۱۰۰	۴۳۳۴۷۵	۱۰۰	۸۷۸۲۶	۱۰۰			
۴-۰ ساله	۴۴۶۴۷	۱۱۷۴۱۰	۲۲	۹۵۴۶۵	۲۲	۲۵	۲۱۹۴۵	۸۱۲۲	۲۵
۹-۵ ساله	۳۸۷۴۵							۷۳۹۷	
۱۴-۱۰ ساله	۳۴۰۱۸							۶۴۲۶	
۱۹-۱۵ ساله	۳۴۵۹۲	۳۶۹۶۱۲	۷۱	۳۱۰۸۰۳	۷۲	۶۷	۵۸۸۰۸	۶۰۰۵	۶۷
۲۴-۲۰ ساله	۴۳۲۶۹							۹۱۰۱	
۲۹-۲۵ ساله	۵۵۷۶۸							۸۹۳۲	
۳۴-۳۰ ساله	۵۵۸۶۶							۷۵۳۹	
۳۹-۳۵ ساله	۴۷۹۷۸							۷۰۱۷	
۴۴-۴۰ ساله	۳۸۷۴۳							۵۹۲۰	
۴۹-۴۵ ساله	۳۲۳۸۲							۴۸۲۸	
۵۴-۵۰ ساله	۲۴۰۰۶							۳۳۸۵	
۵۹-۵۵ ساله	۲۰۷۱۳							۳۳۳۲	
۶۴-۶۰ ساله	۱۶۲۹۵							۲۷۴۹	
۶۹-۶۵ ساله	۱۰۷۵۰	۳۴۲۸۰	۷	۲۷۲۰۷	۶	۸	۷۰۷۳	۲۰۳۱	۸
۷۴-۷۰ ساله	۹۱۳۷							۲۰۵۸	
۷۹-۷۵ ساله	۶۴۱۴							۱۳۵۷	
۸۴-۸۰ ساله	۴۷۷۷							۹۷۵	
۸۹-۸۵ ساله	۲۱۵۳							۴۴۱	
۹۴-۹۰ ساله	۹۳۵							۱۸۳	
۹۹-۹۵ ساله	۸۱							۲۰	
۱۰۰ ساله و بیشتر	۳۳							۸	

نمودار ۳: هرم سنی شهرستان زنجان

رشد جمعیت (نرخ رشد، میزان باروری، مرگ و میر و مانند آن)

جمعیت روستایی شهرستان زنجان از ۱۰۴۰۳۹ نفر در سال ۱۳۴۵ به ۱۱۵۷۰۸ نفر در سال ۱۳۷۵ افزایش یافته و مجدداً در سال ۱۳۸۵ به ۱۰۴۶۱۷ نفر کاهش یافته و با سیر نزولی در سال ۱۳۹۵ به ۸۷۶۲۷ نفر رسیده است. جمعیت روستایی بخش مرکزی زنجان در سال ۱۳۴۵ از ۵۲۲۹۸ نفر به ۵۷۵۴۶ نفر افزایش یافته و از سال ۱۳۷۵ با سیر نزولی به ۵۱۱۵۵ نفر در سال ۱۳۹۵ رسیده است.

نرخ رشد جمعیت روستایی در بخش مرکزی شهرستان زنجان بین سال های ۱۳۴۵ تا ۱۳۹۵ در حدود ۰,۰۴- درصد محاسبه شده است. نرخ رشد جمعیت در فاصله ده ساله ۰,۹۲- درصد و نرخ رشد بین سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ رقم بزرگ ۱,۷۸- درصد بوده است که نشان از مهاجر فرستی بالای ساکنین روستا به شهر زنجان است. این رقم در مقایسه با نرخ منفی کل شهرستان زنجان (۲,۱۲- درصد) وضعیت بهتری را نشان می دهد. در حقیقت سبک جدیدی از زندگی در منطقه در حال شکل گیری است که به دنبال استفاده همزمان از مزایای اقتصادی-خدماتی شهر زنجان و روستاهاست. به این معنی که یک نوع سکونت در شهر و مراجعه به روستا در ماه های کار کشاورزی شکل گرفته است و این امر باعث شده است تا از جمعیت ساکن روستایی کاسته شود. نرخ رشد بالای شهر زنجان در ده سال (۲,۳۴ درصد) و پنج سال گذشته (۲,۱۸ درصد) نشان از مهاجر پذیری شدید این شهر در طول ۱۰ ساله گذشته است.

جدول ۱۵: جمعیت روستایی و نرخ رشد آن در بخش مرکزی شهرستان زنجان از سال ۹۵-۱۳۴۵

	جمعیت سال							
	۱۳۴۵	۱۳۵۵	۱۳۶۵	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۵	
شهرستان زنجان	۱۰۴۰۳۹	۱۱۸۷۴۵	۱۱۵۷۷۵	۱۱۵۷۰۸	۱۰۴۶۱۷	۹۷۵۱۵	۸۷۶۲۷	
بخش مرکزی	۵۲۲۹۸	۵۷۹۱۵	۵۶۹۸۰	۵۷۵۴۶	۵۶۰۸۸	۵۵۹۵۷	۵۱۱۵۵	
	نرخ رشد							
	۵۵-۱۳۴۵	۶۵-۱۳۵۵	۷۵-۱۳۶۵	۷۵-۱۳۸۵	۸۵-۱۳۹۰	۹۵-۱۳۹۰	۹۵-۱۳۸۵	۹۵-۱۳۴۵
شهرستان زنجان	۱,۳۳	-۰,۲۵	-۰,۰۱	-۱	-۱,۴	-۲,۱۲	-۱,۷۶	-۰,۴۳
بخش مرکزی	۱,۰۳	-۰,۱۶	۰,۱۰	-۰,۲۶	-۰,۰۵	-۱,۷۸	-۰,۹۲	-۰,۰۴

۱-۶- ساختار و عملکرد اقتصادی در سطح سکونتگاه های و منظومه

۱-۶-۱- منابع اقتصادی منظومه و روستاهای آن

۱-۶-۱-۱- کیفیت و کمیت منابع انسانی (نیروی کار، مهارت ها و...)

طبق سرشماری سال ۱۳۹۰ کل جمعیت در سن فعالیت شهرستان زنجان ۴۱۵۱۱۵ نفر هست. از این میزان ۱۶۴۸۷۱ نفر (۴۰ درصد) فعال و ۲۴۷۴۱۵ نفر (۶۰ درصد) غیرفعال بوده اند. وضعیت ۲۸۲۹ نفر نیز به صورت اظهار نشده قید شده است. از ۲۴۷۴۱۵ نفر جمعیت فعال شهرستان زنجان ۱۴۳۰۲۷ نفر (۸۷ درصد) شاغل و ۲۱۸۴۴ نفر (۱۳ درصد) بیکار بوده اند.

جدول ۱۶: جمعیت فعال و غیرفعال

جنس و سن	جمع	جمعیت فعال			جمعیت غیر فعال					اظهار نشده
		جمع	شاغل	بیکار	جمع	محصل	خانه دار	دارای درآمد بدون کار	سایر	
مرد و زن	۴۱۵۱۱۵	۱۶۴۸۷۱	۱۴۳۰۲۷	۲۱۸۴۴	۲۴۷۴۱۵	۸۵۷۷۱	۱۱۸۲۰۵	۲۱۹۰۳	۲۱۵۳۶	۲۸۲۹
۱۰-۱۴ ساله	۳۴۲۹۵	۴۷۶	۴۴۳	۳۳	۳۳۷۱۸	۳۲۰۹۲	۸۳۱	۲۰	۷۷۵	۱۰۱
۱۵-۱۹ ساله	۴۲۲۸۶	۶۱۳۰	۴۹۵۱	۱۱۷۹	۳۵۸۴۹	۲۶۵۰۶	۵۶۰۸	۴۳	۳۶۹۲	۳۰۷
۲۰-۲۴ ساله	۵۹۵۶۶	۲۲۶۹۳	۱۵۸۳۱	۶۸۶۲	۳۶۳۴۱	۲۰۳۵۲	۱۳۱۲۵	۸۶	۲۷۷۸	۵۳۲
۲۵-۲۹ ساله	۵۵۹۱۹	۳۱۲۳۹	۲۴۴۸۱	۶۷۵۸	۲۴۱۴۳	۵۱۸۰	۱۷۰۲۱	۱۲۸	۱۸۱۴	۵۳۷
۳۰-۳۴ ساله	۴۶۶۴۶	۲۷۹۷۶	۲۴۸۵۱	۳۱۲۵	۱۸۳۳۵	۹۴۴	۱۶۱۲۱	۲۶۲	۱۰۰۸	۳۳۵
۳۵-۳۹ ساله	۳۸۵۳۰	۲۲۶۴۸	۲۱۰۲۹	۱۶۰۹	۱۵۶۶۴	۲۲۵	۱۳۹۴۶	۳۳۶	۱۱۵۷	۲۱۸
۴۰-۴۴ ساله	۳۲۵۳۷	۱۸۳۰۵	۱۷۴۳۶	۸۶۹	۱۴۰۸۰	۶۴	۱۳۴۷۸	۸۵۹	۶۷۹	۱۵۲
۴۵-۴۹ ساله	۲۴۳۰۹	۱۲۰۵۳	۱۱۵۱۲	۵۴۱	۱۲۱۴۴	۱۷	۹۶۰۴	۱۹۸۴	۵۳۹	۱۱۲
۵۰-۵۴ ساله	۲۱۳۴۸	۸۴۶۶	۸۰۵۲	۴۱۴	۱۲۷۵۴	۶	۸۶۶۶	۳۳۰۶	۷۷۶	۱۲۸
۵۵-۵۹ ساله	۱۶۹۸۲	۵۵۲۶	۵۲۵۸	۲۶۸	۱۱۳۵۵	۱	۷۰۵۳	۳۴۴۹	۸۵۲	۱۰۱
۶۰-۶۴ ساله	۱۱۴۸۴	۲۸۳۱	۲۷۰۲	۱۲۹	۸۵۷۸	۴	۴۹۱۷	۲۸۵۱	۸۰۶	۷۵
۶۵ ساله و بیشتر	۳۰۶۷۵	۶۵۰۰	۶۴۴۴	۵۶	۳۳۹۶۳	۶	۸۸۲۸	۸۵۷۸	۶۵۵۱	۲۱۲

منبع: سرشماری نفوس و مسکن، ۱۳۹۰

از جمع ۴۹۹۴۱ نفر شاغل شهرستان زنجان ۱۳۰۶ نفر (۲,۷۴ درصد) قانونگذاران، مقامات عالیرتبه و مدیران، ۳۳۶۲ نفر (۷,۰۵ درصد) متخصصان، ۱۸۰۸ نفر (۳,۷۹ درصد) تکنسین‌ها و دستیاران، ۱۵۰۵ نفر (۳,۱۶ درصد) کارمندان اداری و دفتری، ۴۲۷۶ نفر (۸,۹۷ درصد) کارکنان خدماتی و فروشندگان فروشگاه‌ها و بازارها، ۱۵۱۷۷ نفر (۳۱,۸۳ درصد) کارکنان ماهر کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری، ۷۹۸۸ نفر (۱۶,۷۵ درصد) صنعتگران و کارکنان مشاغل مربوط، ۵۵۱۳ نفر (۱۱,۵۶ درصد) متصدیان و مونتاژکاران ماشین آلات و دستگاه‌ها و رانندگان وسایل نقلیه، ۶۷۴۹ نفر (۱۴,۵۳ درصد) کارگران ساده و ۲۲۵۷ نفر نیز اظهار نشده ذکر شده‌اند.

گروه‌های کارکنان ماهر کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری با ۳۱,۸۳ درصد، صنعتگران و کارکنان مشاغل مربوط با ۱۶,۷۵ درصد و کارگران ساده با ۱۴,۱۵ درصد دارای بالاترین اشتغال در گروه‌های عمده شغلی هستند.

از گروه شاغلین در گروه‌های عمده حدود ۸۸,۷۶ درصد باسواد و ۱۱ درصد بی‌سواد هستند. ۱۹ درصد از شاغلان دارای تحصیلات عالی بوده‌اند. در گروه بیکاران ۹۵ درصد افراد باسواد و ۵ درصد بی‌سواد بوده‌اند. همچنین ۱۶ درصد از بیکاران دارای تحصیلات عالی هستند.

جدول ۱۷: شاغلان برحسب جنس، گروه‌های عمده شغلی و سطح سواد

جنس و گروه‌های عمده شغلی	جمع	با سواد								بی سواد	اظهار نشده
		جمع	ابتدایی	راهنمایی	متوسطه	پیش دانشگاهی	عالی	سوادآموزی بزرگسالان	سایر / نامشخص		
مرد و زن	۴۹۹۴۱	۴۴۳۲۸	۹۶۶۷	۱۱۲۱۸	۱۳۲۸۲	۱۲۱	۸۴۲۴	۷۳۳	۸۸۳	۵۴۰۵	۲۰۸
قانونگذاران، مقامات عالیرتبه و مدیران	۱۳۰۶	۱۳۰۱	۵۲	۹۹	۲۸۲	۱	۸۵۳	۳	۱۱	۵	
متخصصان	۳۳۶۲	۳۳۶۰			۲۱۹	۴	۳۱۳۷			۲	

تکنسین‌ها و دستیاران	۱۸۰۸	۱۷۷۸	۸۹	۲۰۶	۶۶۵	۲	۷۹۷	۳	۱۶	۳۰	
کارمندان امور اداری و دفتری	۱۵۰۵	۱۵۰۵	۵۲	۱۲۷	۵۳۳	۵	۷۷۴	۴	۱۰		
کارکنان خدماتی و فروشندگان فروشگاه‌ها و بازارها	۴۲۷۶	۴۰۶۹	۶۵۸	۱۰۳۱	۱۷۱۹	۱۹	۵۳۷	۴۲	۶۳	۲۰۳	۴
کارکنان ماهر کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری	۱۵۱۷۷	۱۱۲۶۳	۳۹۷۱	۲۹۱۱	۲۶۶۴	۳۴	۷۰۶	۴۳۶	۵۴۱	۳۸۳۷	۷۷
صنعتگران و کارکنان مشاغل مربوط	۷۹۸۸	۷۶۲۵	۱۶۹۵	۲۷۵۷	۲۵۸۳	۱۷	۴۱۰	۸۴	۷۹	۳۳۷	۲۶
متصدیان و مونتاژکاران ماشین‌آلات و دستگاه‌ها و رانندگان وسایل نقلیه	۵۵۱۳	۵۳۳۸	۱۰۰۶	۱۷۶۵	۲۱۶۰	۹	۳۱۷	۴۲	۳۹	۱۶۹	۶
کارگران ساده	۶۷۴۹	۶۰۱۱	۱۹۳۹	۱۹۸۵	۱۶۵۶	۶	۳۴۱	۱۰۵	۷۹	۷۲۵	۱۳
سایر و اظهار نشده	۲۲۵۷	۲۰۷۸	۲۰۵	۳۳۷	۸۰۱	۲۴	۶۵۲	۱۴	۴۵	۹۷	۸۲

منبع: سرشماری نفوس و مسکن، ۱۳۹۰

جدول ۱۸: جمعیت بیکار بر حسب جنس، سن و سطح سواد (زنجان)

جنس و سن	جمع	با سواد								بی سواد	اظهار نشده
		جمع	ابتدایی	راهنمایی	متوسطه	پیش دانشگاهی	عالی	سوادآموزی بزرگسالان	سایر / نامشخص		
مرد و زن	۶۶۵۵	۶۳۲۱	۱۰۲۲	۱۶۳۴	۲۳۹۵	۲۶	۱۱۴۷	۳۹	۵۸	۳۱۱	۲۳
۱۰-۱۴ ساله	۱۴	۱۴	۵	۵					۴		
۱۵-۱۹ ساله	۳۴۲	۳۲۶	۳۱	۸۳	۲۰۹	۴	۲		۷	۲	۴
۲۰-۲۴ ساله	۱۷۷۸	۱۷۵۵	۱۱۵	۳۹۳	۸۹۹	۱۱	۳۲۶	۲	۹	۱۸	۵
۲۵-۲۹ ساله	۱۷۳۶	۱۷۰۹	۱۶۲	۴۰۹	۶۱۵	۵	۵۰۷	۱	۱۰	۲۲	۵
۳۰ ساله و بیش تر	۲۷۸۵	۲۵۰۷	۷۰۹	۷۴۴	۶۷۲	۶	۳۱۲	۳۶	۲۸	۲۶۹	۹

منبع: سرشماری نفوس و مسکن، ۱۳۹۰

جدول ۱۹: جمعیت بیکار دارای تحصیلات عالی بر حسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره تحصیلی (زنجان)

جنس و گروه‌های عمده رشته تحصیلی	جمع	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس و دکترای حرفه‌ای	دکترای تخصصی	اظهار نشده
مرد و زن	۱۱۴۷	۳۲۷	۷۷۳	۴۷		
علوم تربیتی	۳۶	۱۰	۲۴	۲		
علوم انسانی و هنر	۱۱۸	۲۴	۹۲	۲		
علوم اجتماعی، بازرگانی و حقوق	۳۷۵	۸۶	۲۸۰	۹		
علوم، ریاضی و کامپیوتر	۱۲۲	۸	۱۰۸	۶		
مهندسی، تولید و ساخت	۳۶۰	۱۶۲	۱۸۴	۱۴		
کشاورزی و دامپزشکی	۴۹	۸	۳۲	۹		
بهداشت و رفاه (بهبودی)	۶۴	۱۶	۴۶	۲		
خدمات	۱۳	۱۰	۳			
نامشخص و اظهار نشده	۱۰	۳	۴	۳		

منبع: سرشماری نفوس و مسکن، ۱۳۹۰

۲-۶-۱- فعالیت های اقتصادی

۱-۶-۲-۱- فعالیت های تولید کشاورزی (شامل زراعت، باغداری، دامپروری و ...)

مساحت کل زمین‌های زراعی شهرستان زنجان ۱۹۶۴۷۲ هکتار است که از این میزان ۸۵۳۱ هکتار آبی، ۷۵۳۵۲ هکتار دیم و ۱۱۲۵۹۰ هکتار آبی و دیم توام است. بر این اساس جمع اراضی آبی شهرستان زنجان ۲۸۹۶۸ هکتار (۱۴٫۷۴ درصد) است. که از میزان ۲۲۴۴۴ هکتار زیر کشت و ۶۵۲۴ هکتار آیش بوده است.

جدول ۲۰: تعداد و مساحت اراضی زراعی بهره برداری‌ها به تفکیک آبی و دیم استان زنجان و شهرستان زنجان

عنوان	جمع		فقط آبی		فقط دیم		آبی و دیم توام			
	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	مساحت			
					دیم	آبی	جمع	تعداد	مساحت	
استان زنجان	۵۶۱۷۵	۷۶۹۸۸۳	۱۳۳۶۰	۳۸۷۲۹	۲۲۵۰۱	۳۵۰۵۵۸	۲۰۳۱۵	۳۸۰۵۹۷	۶۸۹۷۶	۳۱۱۶۲۱
شهرستان زنجان	۱۳۸۶۷	۱۹۶۴۷۲	۲۷۰۸	۸۵۳۱	۵۲۷۹	۷۵۳۵۲	۵۸۸۰	۱۱۲۵۹۰	۲۰۴۳۷	۹۲۱۵۲

جدول ۲۱: تعداد و مساحت بهره‌برداری‌های دارای اراضی زراعی آبی بر حسب شهرستان

عنوان	کل		زیر کشت		آبش	
	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت
استان زنجان	۳۳۶۷۵	۱۰۷۷۰۴	۳۲۱۴۹	۹۲۹۰۲	۴۴۱۵	۱۴۸۰۳
شهرستان زنجان	۸۵۸۸	۲۸۹۶۸	۷۹۵۴	۲۲۴۴۴	۱۸۶۶	۶۵۲۴

با احتساب اراضی باغات و قلمستان به مساحت ۱۱۳۱۹ هکتار، جمع اراضی زراعی و باغی شهرستان زنجان ۲۰۷۷۹۱ هکتار است که ۵,۴۴ درصد از کل مساحت اراضی زراعی و باغی استان زنجان را شامل می‌شود.

جدول ۲۲: تعداد بهره‌برداری و مساحت زمین بهره‌برداری‌های زمین بر حسب نوع کشت (بهره برداری - هکتار)

عنوان	کل		اراضی زراعی		باغ و قلمستان	
	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت
استان	۷۳۷۰۴	۸۱۶۸۳۰	۵۶۱۷۵	۷۶۹۸۸۳	۴۶۷۹۴	۴۶۹۴۷
شهرستان	۱۶۷۸۸	۲۰۷۷۹۱	۱۳۸۶۷	۱۹۶۴۷۲	۱۰۱۰۵	۱۱۳۱۹

با توجه به آخرین آمار تولیدات کشاورزی استان، محصولات باغی شهرستان زنجان از نوع میوه‌های دانه دار (سیب، گلابی و به) و میوه‌های هسته‌دار (آلبالو، گیلاس، آلو، هلو، زردآلو، شلیل و آلو قطره طلا) و میوه‌های دانه‌ریز (از قبیل انگور) و میوه‌های خشک (پسته، بادام، گردو) به میزان ۶۵۵۸۲ تن می‌باشد و به عبارت دیگر رتبه این شهرستان در بین شهرستان‌های دیگر در رابطه با تولید محصولات باغی رتبه اول را دارا می‌باشد.

جدول ۲۳: تعداد و مساحت بهره‌بردهای با زمین آبی و دیم بر حسب استان و شهرستان زنجان

اراضی زیر کشت	جمع استان	کل		آبی		دیم	
		تعداد	سطح کاشت	تعداد	سطح کاشت	تعداد	سطح کاشت
اراضی زیر کشت گندم	جمع استان	۳۸۱۳۱	۳۴۴۲۷۰	۶۶۰۴	۱۸۰۷۲	۳۴۸۲۲	۳۲۶۱۹۸
	شهرستان زنجان	۸۴۸۷	۷۴۷۱۸	۱۰۵۸	۲۷۳۱	۷۹۵۱	۷۱۹۸۷
اراضی زیر کشت جو	جمع استان	۱۳۶۹۹	۴۱۳۹۷	۴۰۳۶	۷۷۲۸	۱۰۳۰۰	۳۳۶۶۹
	شهرستان زنجان	۴۲۱۲	۱۱۷۰۴	۱۱۱۲	۲۱۵۸	۳۳۰۳	۹۵۴۶

منبع: سرشماری عمومی کشاورزی، ۱۳۹۳

محصول برنج یکی از محصولات زراعی مهم شهرستان زنجان به حساب می‌آید. در این شهرستان حدود ۱۹۹۱ هکتار از اراضی به کاشت برنج اختصاص یافته است که در جدول زیر آورده شده است.

جدول ۲۴: تعداد بهره‌برداری و سطح کاشت برنج (شلتوک) بر حسب استان و شهرستان زنجان

	جمع		فقط آبی		فقط دیم	
	تعداد	سطح کاشت	تعداد	سطح کاشت	تعداد	سطح کاشت
استان زنجان	۱۲۵۹	۲۷۸۶	۱۲۵۹	۲۷۸۶	۰	۰
شهرستان زنجان	۹۳۹	۱۹۹۱	۹۳۹	۱۹۹۱	۰	۰

منبع: سرشماری عمومی کشاورزی، ۱۳۹۳

علاوه بر موارد فوق دیگر محصولات زراعی تولیدی شهرستان زنجان شامل ارزن، آفتابگردان خلیلی، انواع لوبیا، نخود، بادام زمینی است. در جدول زیر سطح زیر کشت برخی از محصولات سالانه شهرستان زنجان آورده شده است. با توجه به آخرین آمار تولیدات کشاورزی استان، محصولات باغی شهرستان زنجان از نوع میوه‌های دانه

دار (سیب، گلابی و به) و میوه‌های هسته‌دار (آلبالو، گیلاس، آلو، هلو، زردآلو، شلیل و آلو قطره طلا) و میوه‌های دانه ریز (از قبیل انگور) و میوه‌های خشک (پسته، بادام، گردو) به میزان ۶۵۵۸۲٫۳ تن می‌باشد و به عبارت دیگر رتبه این شهرستان در بین شهرستانهای دیگر در رابطه با تولید محصولات باغی رتبه اول را دارا می‌باشد.

جدول ۲۵: سطح زیر کشت و تولید برخی از محصولات سالانه شهرستان زنجان

نوع محصول	نام محصول	شاخص	میزان (هکتار / تن)
غلات	گندم	سطح زیر کشت	۵۷۸۰۰
		مقدار تولید	۵۴۵۹۰
	جو	سطح زیر کشت	۹۱۶۰
		مقدار تولید	۱۱۹۰۰
	شلتوک	سطح زیر کشت	۲۰۰۰
		مقدار تولید	۷۰۰۰
ذرت دانه ای	سطح زیر کشت	۰	
	مقدار تولید	۰	
حبوبات	نخود	سطح زیر کشت	۳۶۰۰
		مقدار تولید	۱۶۹۲
	لوبیا	سطح زیر کشت	۲۹۰
		مقدار تولید	۷۸۳
	عدس	سطح زیر کشت	۶۴۰۵
		مقدار تولید	۱۹۸۹
سایر حبوبات	سطح زیر کشت	۰	
	مقدار تولید	۰	
محصولات جالیزی	خریزه و طالبی	سطح زیر کشت	۲۷۰
		مقدار تولید	۲۱۰۰
	هندوانه	سطح زیر کشت	۸۵۰
		مقدار تولید	۴۶۷۵۰
	خیار	سطح زیر کشت	۲۷۴
		مقدار تولید	۱۰۴۱۲
سایر محصولات جالیزی	سطح زیر کشت	۰	
	مقدار تولید	۰	
سبزیجات	سیب زمینی	سطح زیر کشت	۵۳۰
		مقدار تولید	۱۸۵۵۰
	پیاز	سطح زیر کشت	۳۳۵۰
		مقدار تولید	۲۰۱۰۰۰
	گوجه فرنگی	سطح زیر کشت	۱۰۹۰
		مقدار تولید	۶۵۴۰۰
سایر سبزیجات	سطح زیر کشت	۵۵۰	

۲۷۲۳۵	مقدار تولید		
۱۲۳۲۰	سطح زیر کشت	یونجه	نباتات علوفه ای
۷۱۲۵۰	مقدار تولید		
۳۹۷	سطح زیر کشت	سایر نباتات علوفه ای	
۱۹۷۳۹	مقدار تولید		
۱۴	سطح زیر کشت	دانه‌های روغنی	نباتات صنعتی
۲۰	مقدار تولید		

مأخذ اداره کل جهاد کشاورزی استان زنجان

قابلیت‌ها و امکانات بخش کشاورزی در شهرستان زنجان:

- مقام اول تولید برنج، سیب درختی، پیاز، کلزا در سطح استان و رتبه اول استانی در تولید محصولات دامی از جمله شیر، گوشت قرمز، گوشت مرغ صنعتی و عسل
- افزایش تولید در محصولات استراتژیک پیاز و سیب زمینی به میزان به ترتیب ۳۰ و ۲۵ درصد
- وجود ظرفیت‌های قابل توجه برای توسعه زیربخش باغبانی (اراضی شیبدار و ناهموار، سنگلاخ، و...)
- استعداد مناسب و کم نظیر زیربخش باغبانی برای حفظ و ایجاد اشتغال مولد و جدید
- امکان افزایش عملکرد در واحد سطح در اکثر محصولات باغی
- مزیت نسبی اغلب محصولات باغی از نظر تولید و ارزش اقتصادی به ازای هر واحد آب مصرفی
- امکان ارتقاء ارزش صادراتی (قیمت فروش) اکثر محصولات صادراتی باغبانی از طریق ارتقاء کیفیت، بسته‌بندی، فرآوری و بازاریابی مناسب (مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان زنجان).
- در سطح شهرستان زنجان حدود ۷۴۷۱۸ هکتار از اراضی زراعی به کاشت گندم و اختصاص یافته و ۱۱۷۰۴ هکتار به زیر کشت جو رفته است. بیشتر این اراضی زراعی به صورت دیمی به زیر کشت گندم و جو می‌رود که در اطلاعات آن در جدول زیر نشان داده شده است.

۲-۲-۱-۶- دامنه و شکل فعالیت‌های خدماتی (شامل حمل و نقل، بازرگانی، گردشگری و...)

آثار تاریخی-فرهنگی واقع در شهر زنجان به همراه گنبد سلطانیه، غارکته خور، باغات زیتون طارم و کوه‌های رنگی یک سیستم گردشگری قدرتمندی را در سطح استان زنجان پدید آورده است. وجود ۱۱۸ اثر تاریخی ثبت شده در بخش مرکزی شهرستان زنجان به همراه طبیعت زیبا در روستاهای متکی بر اقتصاد باغداری در دره‌های پرآب، فرصت مناسبی را برای توسعه اقتصاد گردشگری بخش مرکزی شهرستان زنجان فراهم آورده است.

جدول ۲۶: نوع و سطوح گردشگری شهرستان زنجان

سطح بندی				نوع جاذبه				نام جاذبه گردشگری
محل	منطقه ای	ملی	بین المللی	سایر	مذهبی	طبیعی	تاریخی	
*	*	*					*	کاروانسرای سنگی
*							*	کاروانسرای دخان
*	*	*					*	حمام حاج داداش
*							*	حمام حاج ابراهیم

*	*				*		*	امامزاده سید ابراهیم
*	*	*	*				*	بازار زنجان
*	*						*	پل میر بهاءالدین
*							*	پل سردار
*							*	پل سید محمد
*	*						*	موزه مردان نمکی
*	*						*	رختشورخانه
*	*				*		*	مسجد خاتم
*	*				*		*	عمارت دارایی
*	*				*		*	مسجد میرزایی
*	*				*		*	مسجد سید
*					*		*	مسجد چهلستون
*	*	*			*			حسینیه اعظم
*	*				*		*	بنای توفیقی
*					*		*	خانه توفیقی ۲
*	*	*	*	*				موزه تاریخ طبیعی
*	*						*	کارخانه کبریت
*							*	کازوانسزای نیک پی
*						*		آبگرم و نلق
*						*		غار گلجیک
*						*		معدن نمک چهرآباد
*	*					*		گاوازنک
*						*		روستای ماری
*	*					*		سد تهیم
*	*					*		پیست اسکی پایایی
*						*		سد حسن ابدالی
*	*					*		دشت سهرین
*						*		روستای شکورچی
*						*		روستای شیلاندر
*	*				*			مراسم عزاداری زینبیه
*	*	*		*				جشنواره آش ایرانی

جدول ۲۷: آثار تاریخی ثبت شده در بخش مرکزی

نام اثر	شماره ثبت	تاریخ ثبت	قدمت	آدرس
تپه قزل ارخ	1050	1354/12/13	ساسانی	شهرستان زنجان- بخش مرکزی- روستای تهیم- ۶ کیلومتری روستا- داخل محدوده دریاچه سد تهیم
مسجد خانم	1055	1354/02/10	قرن ۱۳ ه.ق.	شهرستان زنجان- بخش مرکزی- داخل شهر زنجان- - سبزه میدان- کوچه مسجد خاتم
مسجد جام سید (سلطانی)	1056	1342/02/10	اوایل قاجار	شهرستان زنجان- بخش مرکزی- داخل شهر زنجان- ضلع جنوبی سبزه میدان
سولجارج تپه	1130	1354/09/17	هزاره ۱ ق. م	شهرستان زنجان- بخش مرکزی- روستای حسن ابدال

شهرستان زنجان- بخش مرکزی- روستای نیماور- شمال روستا و حاشیه زنجان رود	هزاره ۱ ق. م. قرن ۶ و ۷ ه.ق	1354/09/17	1134	منجیق تپه
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- روستای گل تپه- جنوب روستا و شمال جاده زنجان- دندی	هزاره ۲ ق. م. تا قرن ۶ و ۷ ه.ق	1356/02/19	1388	تپه گل تپه
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- روستای ضیاء آباد- جنوب غرب روستا	قرن ۶ و ۷ ه.ق	1356/02/19	1389	تپه قلعه
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- روستای اردین	قرن ۶ و ۷ ه.ق	1356/02/19	1391	منجیق تپه
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- محدوده خیابانهای امام- سعدی جنوبی و فردوسی	قاجاریه	1356/06/14	1440	بازار زنجان
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- روستای شیخ جابر- ۱۰۰ متری روستا	قرن ۶ و ۷ ه.ق	1356/07/11	1444	چال صورت تپه
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- روستای چایرلو	هزاره ۳ و ۲ ق. م	1356/07/11	1446	قبرستان های نور علی بلاغی
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- روستای قلتوق- دو کیلومتری غرب روستا	قرن ۶ و ۷ ه.ق	1356/07/11	1447	تپه آبی بلاغ
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- روستای چایرلو- ۵ کیلومتری جنوب روستا	هزاره ۲ ق. م	1356/07/11	1454	تپه قوچی کندی
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- روستای آقکند- ۵/۳ کیلومتری جنوب شرق روستا	هزاره ۲ ق. م	1356/07/11	1455	تپه سلطان بلاغی
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- جنوب شهر زنجان بر روی زنجانرود	قاجاریه	1356/07/18	1484	پل میر بهاءالدین
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- جنوب غرب شهر زنجان بر روی زنجانرود	قاجاریه	1356/07/18	1485	پل سردار
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- جنوب شرق شهر زنجان بر روی زنجانرود	قاجاریه	1356/07/18	1486	پل حاج سید محمد
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- خیابان سعدی- کوچه رختشویخانه	اوایل پهلوی	1375/04/11	1747	رختشویخانه
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- تقاطع خیابان زینبیه و خیابان طالقانی- شمال سبزه میدان	قاجاریه	1375/12/25	1852	عمارت ذوالفقاری
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- خیابان خیام	صفویه	1377/07/12	2128	کاروانسرای سنگی
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- خیابان طالقانی- شمال سبزه میدان	پهلوی	1378/03/08	2335	ساختمان دارائی (بنا و باغ)
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- خیابان سعدی- کوچه عباسقلیخان	قاجاریه	1378/05/23	2374	مسجد عباسقلی خان
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- خیابان فردوسی	قاجاریه	1378/05/23	2379	حمام حسینیة اعظم زنجان
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- محله توپ آقاجی	اواخر قاجار-پهلوی اول	1378/11/27	2592	کشتارگاه زنجان
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- خیابان خواجه نصیر- محله غربیه	اواخر قاجار-پهلوی	1378/12/25	2664	بنای توفیقی
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- دروازه رشت- خیابانهای صفا و بعثت	پهلوی اول(۱۳۰۴ ه.ش)	1379/03/17	2689	مدرسه شریعتی
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- خیابان طالقانی- محله سرچشمه	قاجاریه	1379/05/19	2765	مسجد اسحاق میرزا زنجان
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- خیابان نواب صفوی	قاجاریه(۱۲۶۹ ه.ق)	1379/10/28	2967	مقبره مجتهدی
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- خیابان سعدی- خیابان هفت تیر- محله دالان آلتی	پهلوی	1379/10/28	2968	خانه خدیوی
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- خیابان فردوسی- خیابان ضیایی- کوچه شیخ الاسلام	۱۱۳۶ ه.ق	1379/10/28	2969	خانه شیخ-الاسلامی
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- روستای نقطه بندی- حدفاصل نقطه بندی و حسن ابدال	عصر آهن	1380/09/05	4232	تپه قلعه قره تپه
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- روستای سایان- جنوب روستا ابتدای جاده حسن ابدال	تاریخی	1380/09/05	4241	محوطه باستانی سایان
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- روستای نقطه بندی- ۷۰۰ متری جنوب روستا	اسلامی	1380/09/05	4243	تپه چمخاق داشلی
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- روستای نقطه بندی- بخش جنوبی روستا	اسلامی	1380/09/05	4245	شاگول تپه
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- روستای بولاماجی- ۳ کیلومتری شمال روستا در حاشیه زنجانرود	تاریخی-اسلامی	1380/09/05	4304	تپه برج اوستی
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- خیابان سعدی جنوبی- روبروی سردر ورودی بازار	قاجاریه	1381/07/07	6169	کاروانسرای دخان
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- خیابان کارگر (صفا) نرسیده به بلوار چمران	پهلوی اول	1381/11/12	7412	کارخانه کبریت سازی
زنجان- بخش مرکزی- دهستان معجزات- فاصله ۲ کیلومتری شرق روستای بولاماجی	قرون اولیه اسلامی	1382/03/10	8765	تپه داش آتن
شهرستان زنجان- بخش مرکزی- دهستان معجزات- فاصله ۵/۲ کیلومتری جنوب روستای قیزچه	ساسانی	1382/05/14	9444	عابد تپه

شهرستان زنجان - بخش مرکزی - شهر زنجان - انتهای خیابان امام نرسیده به میدان ۱۵ خرداد کوچه رضایی	قاجاریه	1382/05/14	9445	مقبره سید(میرزا) ابوالقاسم مجتهد میرزایی
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان زنجانرود بالا - چسبیده به بافت جنوبی روستای ضیاآباد	ساسانی	1382/05/14	9465	تپه قلعه (ضیا آباد)
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان معجزات - فاصله ۵ کیلومتری شرق روستای نیماور	هزاره ۱ ق . م	1382/05/14	9466	تپه چهل بلاغ کوچک
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - فاصله ۵/۱ کیلومتری شمال روستای قلی کندی	ساسانی	1382/05/14	9468	تپه چمبلی بل
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان معجزات - فاصله ۱ کیلومتری شمالغرب روستای ریحان	هزاره ۱ ق . م - هخامنشی	1382/05/27	9685	تپه شاه تپه سی
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان معجزات - فاصله ۳۰۰ متری غرب روستای پایندر	ساسانی	1382/05/27	9686	تپه جهانگیر
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان زنجانرود بالا - فاصله ۲۰۰ متری جنوب روستای ینکجه	متاخر اسلامی	1382/05/27	9687	تپه قبرستان قدیمی
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان زنجانرود بالا - فاصله ۶ کیلومتری شرق روستای مجینه	ساسانی	1382/05/27	9688	تپه الو کندی
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان زنجانرود بالا - فاصله ۷۰۰ متری جنوب روستای ملالر	قرون میانه اسلامی	1382/05/27	9690	کند تپه
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - فاصله ۲ کیلومتری جنوب روستای سعید کندی	ساسانی	1382/06/23	10047	تپه داش گل کوچک
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان معجزات - فاصله ۸۰۰ متری شمال روستای ریحان	اشکانی (پارت) - ساسانی	1382/06/23	10048	تپه قدیمی ریحان
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان معجزات - فاصله ۴ کیلومتری شرق روستای چورزق	تاریخی-ساسانی	1382/06/23	10049	تپه قبرستان شیخ حسن
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان معجزات - فاصله ۲ کیلومتری شمال روستای قلی کندی	هزاره ۱ ق . م	1382/06/23	10051	تپه کلک لی
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان معجزات - فاصله ۸۰۰ متری جنوب شرقی روستای دیزج	کالکولتیک (مس و سنگ)	1382/06/23	10052	تپه امامزاده
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان زنجان رود بالا - فاصله ۵ کیلومتری شمال غرب روستای سقل طولی	قرون اولیه اسلامی	1382/07/01	10351	تپه (محوطه) قانلی بلاغ
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان معجزات - فاصله ۴ کیلومتری غرب روستای دوران	ساسانی	1382/07/01	10352	تپه شیخ حسن
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قره پشتلو بالا - ضلع غربی روستای تکمه داش	ساسانی	1382/07/01	10353	منجیق تپه
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان زنجان رود بالا - فاصله ۱ کیلومتری شمال شرقی روستای سقل طولی	قرون اولیه اسلامی	1382/07/01	10354	تپه قمشلو
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان علی آباد - ۱ ک م جنوب روستای حمزه لو	عصر آهن تا ساسانی	1384/11/09	13902	معدن نمک چهر آباد
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - شهر زنجان - خ امام (ره) - خ خواجه نصیر طوسی - کوچه توفیقی - پ ۱/۷۸ - ۷۸	پهلوی اول	1386/08/22	20150	خانه بهمنی
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۱۰۰ م شمال روستای کلته	اشکای - ساسانی - قرون میانه اسلامی	1387/12/18	25310	تپه کهنه کت پری
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۲/۱ ک م شمال روستای حاجی بچه	هخامنشی - اشکانی	1387/12/18	25311	تپه گلیک چای
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - ۱ ک م جنوب غرب روستای دهشیر علیا	اشکانی - ساسانی	1387/12/18	25312	محوطه قوی بلاغی
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۸۰۰ م شمال غربی روستای حاجی بچه	مس و سنگ	1387/12/18	25313	تپه سولولار
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - ۳ ک م غرب روستای تلخاب	آهن - اشکانی	1387/12/18	25314	محوطه کلارخاج
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - ۲ ک م غرب روستای کاوند	اشکانی - ساسانی	1387/12/18	25315	محوطه علی بلاغ
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۱ ک م شمال شرق روستای حاجی بچه	قرون میانه اسلامی	1387/12/18	25317	تپه یانوخ گوزه
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - ۲ ک م غربی روستای جشن سرا	مس و سنگ - برنز	1387/12/18	25318	محوطه قارقا دورماز
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - ۱ ک م غرب روستای شاه بداغ	مفرغ - هخامنشی - اشکانی	1387/12/18	25319	تپه قلقل دره
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - ۱۵۰ م جنوب شرق روستای بوغدا کندی	هخامنشی - اشکانی	1387/12/18	25320	محوطه مراد دره سی

شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - ۱ ک م شمال غرب روستای گل بلاغی	ساسانی - قرون اولیه و میانه اسلامی	1387/12/18	25321	تپه خانم دوشان تپه سی
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - ۱ ک م جنوب روستای گل تپه	قرون میانه اسلامی	1387/12/18	25322	تپه کاروانسرا گل تپه
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - شمال روستای گوگجه قیا - چسبیده به خانه های روستا	هخامنشی - اشکانی	1387/12/18	25323	تپه گوگجه قیا
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۸/۱ ک م جنوب شرقی روستای دهشیر سفلی	قرون میانه اسلامی	1387/12/18	25324	تپه پول دره
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۶/۱ ک م جنوب شرق روستای خاتون کندی	قرون میانه اسلامی	1387/12/18	25325	تپه قلعه ۱
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۵/۱ ک م جنوب شرقی روستای خاتون کندی	قرون میانه اسلامی	1387/12/18	25326	تپه قلعه ۲
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۴/۱ ک م جنوب شرقی روستای خاتون کندی	اشکانی - ساسانی	1387/12/18	25327	تپه چای قبری
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۶/۱ ک م شمال شرق روستای حاجی بچه	اشکانی	1387/12/18	25328	محوطه دوز یول
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - ۱۰۰ م جنوب روستای دهشیر علیا	قرون میانه اسلامی	1387/12/18	25335	تپه قلاچه
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۲/۲ ک م شمال روستای چایرلو	آهن - هخامنشی	1387/12/18	25337	محوطه کمالی دوزوی
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۶/۱ ک م شمال غرب روستای خاتون کندی	اشکانی	1387/12/18	25338	محوطه درویش دره
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - ۵/۰ ک م شمال غرب روستای گل بداغ	تاریخی	1387/12/18	25348	تپه یوخاری چای
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۵/۱ ک م شمال شرقی روستای شیخ جابر	آهن - هخامنشی	1387/12/26	25936	محوطه درمان قاباغی
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۵/۱ ک م شمال شرقی روستای شیخ جابر	آهن - هخامنشی	1387/12/26	25937	تپه سلطان جلبی
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۱۰۰ م شمال شرقی روستای شیخ جابر	قرون اولیه و میانه اسلامی	1387/12/26	25938	تپه چهارشوت تپه سی ۱
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۱۰۰ م شمال شرقی روستای شیخ جابر	قرون میانه اسلامی	1387/12/26	25939	تپه چهارشوت تپه سی ۲
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - ۵ ک م شمال شرقی روستای گل بلاغی	قرون متاخر اسلامی	1387/12/26	25942	بقایای قلعه هورگی
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - چسبیده به جنوب غربی روستای قلتوق	قاجاریه	1387/12/26	25944	بقایای قلعه قلتوق
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۱/۲ ک م شمال شرقی روستای شیخ جابر	اشکانی - ساسانی - قرون میانه اسلامی	1387/12/26	25947	تپه خسرو بلاغی
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۳ ک م شمال روستای شیخ جابر	آهن	1387/12/26	25948	تپه قورت پاتان
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - ۳ ک م شمال شرق روستای کاوند	قرون میانه اسلامی	1387/12/26	25949	محوطه شیرزاد
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۱/۳ ک م شمال غرب روستای شیخ جابر	آهن - هخامنشی	1387/12/26	25950	تپه دمیر بخت
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - ۱ ک م غرب روستای سیدکندی	اشکانی - ساسانی	1387/12/26	25954	تپه داش گل تپه سی
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - ۲/۱ ک م شرق روستای آق کند	اشکانی - ساسانی	1387/12/26	25955	تپه قلعه دانفی
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - ۵/۱ ک م جنوب شرقی روستای سنقر	هخامنشی - اشکانی	1387/12/26	25956	تپه قرقا تپه
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - ۱ ک م شمال روستای سنقر	اشکانی - ساسانی	1387/12/26	25957	محوطه دبهز
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - ۰۰۸ م شمال روستای گل بلاغی	قرون میانه اسلامی	1387/12/26	25959	تپه قلعه تپه سی
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - شمال روستای مرصع	قرون میانه اسلام	1387/12/26	25960	تپه قلعه
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۸/۱ ک م شمال شرقی روستای حاجی بچه	اشکانی - ساسانی	1387/12/26	25962	محوطه گلیک بوین
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - شهر زنجان - بازار بالا - مابین کوچه باشگاه - کوچه سید فتح الله	قرون متاخر اسلامی	1384/04/22	26668	حمام حاج ابراهیم
شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان قلتوق - ۱/۳ ک م غرب روستای قلتوق	قرون میانه اسلامی	1388/04/27	26896	تپه آقبلاغ

خانه ضیایی ۱	27467	1388/05/12	1221 ه. ق.	شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان - سبزه میدان - خ فردوسی - کوچه حسینییه - پلاگ ۱۹
کارخانه بوجاری غله	28015	1388/09/01	پهلوی اول	شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان - خیابان بعثت - ما بین دانشسرا و سرچاه - نبش کوچه شهید صادق محمد پور
مسجد ولیعصر حجت بن الحسن العسگری (عج)	28016	1388/09/01	زندیه	شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان - میدان انقلاب - خیابان امام - ما بین کوچه باشگاه - کوچه سید فتح الله
تکیه قهرمان	28017	1388/09/01	قرون متاخر اسلامی - قاجاریه	شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان - خیابان امام - کوچه شهید ملکی (شالچی) - کوچه قهرمان
تپه قره داش	28035	1388/09/01	قرون متاخر اسلامی	شهرستان زنجان - بخش مرکزی - دهستان بوغدا کندی - ۴۰۰ م جنوب روستای آق کند
بقعه میرزا مهدی	29579	1389/11/18	قاجاریه	استان زنجان- شهرستان زنجان- بخش مرکزی- خیابان امام- نرسیده به میدان ۱۵ خرداد- کوچه رضایی- کوچه جعفر پهلوان افشاری
مسجد یری بالا	29581	1389/11/18	قاجاریه	استان زنجان- شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- خیابان سعدی جنوبی- کوچه شهید چمنی
مسجد یری پائین	29582	1389/11/18	قاجاریه	استان زنجان- شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- خیابان سعدی جنوبی- کوچه شهید تقی عزتی
مسجد زینبیه	29961	1389/11/17	قاجاریه	استان زنجان- شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- خیابان زینبیه
مسجد میرزایی نجفی	29972	1389/11/18	قاجاریه	استان زنجان- شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان، خیابان فردوسی، راسته پائین بازار، ضلع جنوبی بازار
مسجد میرزایی قائمی	29973	1389/11/18	قاجاریه	استان زنجان- شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان، بخش مرکزی، خیابان فردوسی، راسته بازار پائین- ضلع جنوبی بازار
کهنه قلعه	30242	1389/11/17	مس و سنگ تا قرون میانه اسلامی	شهرستان زنجان- بخش مرکزی- روستای تهم- در فاصله ۳۲۸۰ متری غرب روستا
تپه قلعه تهم	30243	1389/11/17	مس و سنگ- برنز- آهن	شهرستان زنجان- بخش مرکزی- روستای تهم- جنوب روستا و چسبیده به آن
مسجد دستغیب	30303	1390/03/24	قاجاریه	شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان - ضلع جنوب غرب میدان ارک- ابتدای خیابان شهدا
مسجد آقا سید کاظم	30304	1390/03/24	قاجاریه	شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- خیابان سعدی جنوبی
مسجد آقا میرزا احمد	30305	1390/03/24	قاجاریه	شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان- محله دباغها- خیابان توحید
مسجد دمیریه	30307	1390/03/24	قاجاریه	شهرستان زنجان- بخش مرکزی- شهر زنجان خیابان امام- میدان ۱۵ خرداد- خیابان نواب صفوی- کوچه دمیریه

جدول ۲۸: مشخصات روستاهای هدف گردشگری شهرستان زنجان

ردیف	شهرستان	بخش	آبادی	جاذبه	اهمیت
۱	زنجان	قره پشتلو	وننق	طبیعت	۴
۲		مرکزی	پاپایی	طبیعت	۴
۳		مرکزی	لار	طبیعت	۴
۴		قره پشتلو	سهرین	طبیعت	۴
۵		قره پشتلو	ماری	طبیعت	۴
۶		مرکزی	شیلاندر	بافت باارزش	۴
۷		زنجانرود	شکورچی	طبیعت	۴
۸		زنجانرود	قره اوغلانلو	طبیعت	۴

مجموعه تفریحی و گردشگری گاوازننگ: مجموعه تفریحی، ورزشی و گردشگری گاوازننگ در شمال شهر زنجان واقع و به واسطه برخورداری از ظرفیت های بالا و بسیار ارزشمند طبیعی و تاریخی به عنوان یکی از مراکز تفریحی و گردشگری شهر زنجان مورد توجه قرار گرفته است. موقعیت مناسب به لحاظ نزدیکی این مجموعه به شهر زنجان و چشم انداز مناسب و زیبایی های خاص طبیعی آن در کنار امکانات تفریحی، زیرساخت

ها و امکانات مناسبی مانند راه دسترسی، رستوران و تالار، شهربازی، سینما روباز، پمپ بنزین، ورزشگاه، فروشگاه آلاچیق و... و همچنین ویژگی‌های طبیعی آن، این منطقه را به عنوان یکی از مناطق مهم گردشگری، فرصت مناسبی برای سرمایه‌گذاری فراهم نموده است. تجهیز و توسعه این منطقه در مساحتی به وسعت ۱۰۰۰ هکتار در نظر گرفته شده است که محیطی بسیار مناسب برای گذراندن اوقات فراغت میهمانان داخلی و خارجی می‌باشد و در طول سال شاهد برگزاری مراسم‌های متعدد فرهنگی، هنری، ورزشی و نمایشگاه در سطح استانی، ملی و بین‌المللی می‌باشد. هم‌اکنون سازمان همیاری شهرداری‌های استان، جهت توسعه این منطقه و جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی نسبت به تعریف پروژه‌های سرمایه‌گذاری سود آور اقدام نموده و اطلاعات این پروژه‌ها در اختیار سرمایه‌گذاران علاقمند قرار می‌گیرد. همچنین امکان پیشنهاد پروژه‌های جدید توسط سرمایه‌گذاران نیز وجود دارد.

منطقه نمونه گردشگری سد تهم: منطقه نمونه گردشگری سد تهم در فاصله حدود ۱۰ کیلومتری شمال شهر زنجان در مسیر ارتباطی زنجان- طارم - ماسوله و در جوار دریاچه زیبای سد تهم با چشم انداز دریاچه و مناظر طبیعی اطراف آن قرار گرفته است. این منطقه اغلب مورد توجه گردشگران و علاقه‌مندان به ماهیگیری و ورزش‌های آبی می‌باشد. وجود زیرساخت‌های مناسب از جمله راه دسترسی، نزدیکی به مرکز استان، عبور خطوط انتقال انرژی و... زمینه‌های مناسبی را جهت سرمایه‌گذاری در احداث واحدهای خدماتی-رفاهی-اقامتی و تفریحی فراهم نموده است.

روستای هدف گردشگری شیلاندر: روستای زیبای شیلاندر در ۳۷ کیلومتری شمال زنجان و ۲۰ کیلومتری سد تهم واقع شده است. این روستا مشرف به دره‌ای سرسبز و زیبا با معماری سنتی پلکانی شکل و به دلیل واقع شدن در مسیر کوهستانی با طبیعتی زیبا چشم‌هر بیننده‌ای را خیره می‌کند.

شناسه مسیرهای عمومی گردشگری استان زنجان

مسیر زنجان - گرماب

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به گرماب با طول مسیر ۱۶۵ کیلومتر از زنجان تا روستای گرماب، در تمامی فصول سال و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌ها و شهرهای اصلی در طول مسیر، ارگ سلطانیه، حمام سالار، مقبره چلبی اوغلان، مقبره ملا حسن کاشی، قیدار نبی (ص) است. جاذبه‌های موجود در مقصد از لحاظ طبیعی غار شگفت انگیز کتله خور می‌باشد. این غار مهمترین جاذبه و توان جذب گردشگر در سطح منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی برای مسیر گردشگری زنجان گرماب است. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد گندم، محصولات فصلی و محلی منطقه به شمار می‌رود.

جدول ۲۹: اطلاعات مسیر زنجان-گرماب

مسیر: زنجان - گرماب	مبدأ: زنجان	مقصد: گرماب	فاصله به کیلومتر: ۱۶۵
زمان پیشنهادی سفر: تمامی فصول	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۳۰	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر: ارگ سلطانیه، حمام سالار، مقبره چلبی اوغلان، مقبره ملا حسن کاشی، قیدار نبی(ص)	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی:	
طبیعی:	
فرهنگی:	جاذبه‌های مقصد
طبیعی: غار شگفت انگیز کتله خور	

☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☒ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☒ امدادخودرو	☒ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☒ هتل ☐ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	امکانات و تسهیلات مقصد

گندم، محصولات فصلی و محلی منطقه	محصولات و تولیدات مقصد
---------------------------------	------------------------

مسیر زنجان-قیدار

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به قیدار با طول مسیر ۷۰ کیلومتر از زنجان تا روستای قیدار، در تمامی فصول سال و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌ها و شهرهای اصلی در طول مسیر، ارگ سلطانیه، چمن طبیعی سلطانیه، حمام سالار، مقبره چلبی اوغلی، مقبره ملاحسن کاشی، قیدار نبی (ص)، مکان‌های فرهنگی مسجد جامع سجاس، مکان‌های طبیعی چشمه شاه‌بلاغی است. جاذبه‌های موجود در مقصد از لحاظ فرهنگی مسجد جامع سجاس، بقعه قیدار نبی و به لحاظ طبیعی کوه پنج علی می‌باشد. این مکان‌ها در طول مسیر و در مقصد مهمترین جاذبه و توان جذب گردشگر در سطح منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی برای مسیر گردشگری زنجان قیدار است. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به سرویس بهداشتی، امداد خودرو، پلیس راه، رستوران، پمپ بنزین، بیمارستان، باجه خود پرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد گندم، میوه‌های فصل به شمار می‌رود.

جدول ۳۰: اطلاعات مسیر زنجان-قیدار

مسیر: زنجان-قیدار	مبدأ: زنجان	مقصد: قیدار	فاصله به کیلومتر: ۷۰
زمان پیشنهادی سفر: تمامی فصول	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۳۱	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر: ارگ سلطانیه، چمن طبیعی سلطانیه، حمام سالار، مقبره چلبی اوغلی، مقبره ملاحسن کاشی، قیدار نبی (ص)	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی: مسجد جامع سجاس	
طبیعی: چشمه شاه بلاغی	
فرهنگی: مسجد جامع سجاس، بقعه قیدار نبی	جاذبه‌های مقصد
طبیعی: کوه پنج علی	

☐ هتل ☐ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☒ پمپ بنزین ☒ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☒ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☒ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☒ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☒ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☒ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☒ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

محصولات و تولیدات مقصد	گندم، میوه‌های فصل
------------------------	--------------------

مسیر زنجان-سلطانیه

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان-سلطانیه با طول مسیر ۳۵ کیلومتر از زنجان تا سلطانیه، در تمامی فصول سال و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌ها و شهرهای اصلی در طول مسیر، ارگ سلطانیه، حمام سالار، مقبره چلبی اوغلی، مقبره ملاحسن کاشی است. جاذبه‌های موجود در مقصد از لحاظ فرهنگی مسجد جامع سجاس طبیعی چمن طبیعی سلطانیه می‌باشد. این مکان‌ها در طول مسیر مهمترین جاذبه و توان جذب گردشگر در سطح منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی برای مسیر گردشگری زنجان سلطانیه است. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به اغذیه‌فروشی، پمپ بنزین، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، پلیس راه، رستوران، پمپ بنزین، بیمارستان، باجه خود پرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد گندم، چاقو، چارق، تولیدات و ظروف مسی به شمار می‌رود.

جدول ۳۱: اطلاعات مسیر زنجان-سلطانیه

مسیر: زنجان-سلطانیه	مبدأ: زنجان	مقصد: سلطانیه	فاصله به کیلومتر: ۳۵
زمان پیشنهادی سفر: تمامی فصول	مدت به روز:	کد مسیر: ۰۹۳۲	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر: ارگ سلطانیه، حمام سالار، مقبره چلبی اوغلی، مقبره ملاحسن کاشی	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی: مسجد جامع سجاس طبیعی: چمن طبیعی سلطانیه	
فرهنگی:	جاذبه‌های مقصد
طبیعی:	

☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☒ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☒ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☒ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☒ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☒ بیمارستان ☐ پلیس راه	☒ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☒ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☒ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

گندم، چاقو، چارق، تولیدات و ظروف مسی	محصولات و تولیدات مقصد
--------------------------------------	------------------------

مسیر تهران-زنجان

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر تهران-زنجان با طول مسیر ۳۰۰ کیلومتر از تهران زنجان، در تمامی فصول سال و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌ها و شهرهای اصلی در طول مسیر، بازار زنجان، پل‌های تاریخی بر روی رود زجانرود، ساختمان ذوالفقاری، چهلستون، میرزایی، مکان‌های فرهنگی موزه رختشورخانه، موزه مردان نمکی، موزه شهدا، مساجد جامع، مکان‌های طبیعی مجموعه تفریحی ایل‌داغی، سد گرازنگ است. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به غذیه‌فروشی، پمپ بنزین، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، پلیس راه، رستوران، پمپ بنزین، بیمارستان، باجه خود پرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد صنایع دستی، چاقو، چاروق، ملیله، گلیم بافی به شمار می‌رود.

جدول ۳۲: اطلاعات مسیر تهران-زنجان

مسیر: تهران-زنجان	مبدأ: تهران	مقصد: زنجان	فاصله به کیلومتر: ۳۰۰
زمان پیشنهادی سفر: تمامی فصول	مدت به روز:	کد مسیر: ۰۹۳۳	نوع دسترسی: جاده‌ای، ریلی

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر: بازار زنجان، پل‌های تاریخی بر روی رود زجانرود، ساختمان ذوالفقاری، چهلستون، میرزایی	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی: موزه رختشورخانه، موزه مردان نمکی، موزه شهدا، مساجد جامع	
طبیعی: مجموعه تفریحی ایل‌داغی، سد گرازنگ	
فرهنگی:	جاذبه‌های مقصد
طبیعی:	

☐ هتل ☒ غذیه‌فروشی ☐ پمپ‌گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☒ مرکز خرید	☐ متل ☒ فرودگاه ☐ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع‌رسانی	☐ مجتمع بین‌راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☒ هتل ☒ غذیه‌فروشی ☒ پمپ‌گاز ☒ سرویس بهداشتی	☒ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☒ امدادخودرو	☒ مهمانپذیر ☒ کبابی ☒ نمازخانه ☒ مرکز خرید	☐ متل ☒ فرودگاه ☒ بیمارستان ☒ پلیس راه	☒ مراکز اسکان موقت ☒ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☒ دفتر اطلاع‌رسانی	☐ مجتمع بین‌راهی ☒ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☒ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

صنایع دستی، چاقو، چاروق، ملیله، گلیم بافی	محصولات و تولیدات مقصد
---	------------------------

مسیر زنجان-سهرین

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان-سهرین با طول مسیر ۲۰ کیلومتر از زنجان سهرین، در فصول بهار، تابستان و پاییز و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های طبیعی در طول مسیر، مناظر زیبای مسیر است. جاذبه‌های طبیعی موجود در مقصد دشت آهوان سهرین، دشت لاله‌های سهرین می‌باشد. این مکان‌ها در طول مسیر مهمترین جاذبه و توان جذب گردشگر در سطح منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی برای مسیر گردشگری زنجان سلطانیه است. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به اغذیه‌فروشی، پمپ بنزین، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، پلیس راه، رستوران، پمپ بنزین، بیمارستان، باجه خود پرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد گندم به شمار می‌رود.

جدول ۳۳: اطلاعات مسیر زنجان-سهرین

مسیر: زنجان-سهرین	مبدأ: زنجان	مقصد: سهرین	فاصله به کیلومتر: ۲۰
زمان پیشنهادی سفر: بهار، تابستان، پاییز	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۳۴	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر: فرهنگی: طبیعی: مناظر زیبای مسیر	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی: طبیعی: دشت آهوان سهرین، دشت لاله‌های سهرین	جاذبه‌های مقصد

☐ هتل ☐ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☐ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

گندم	محصولات و تولیدات مقصد
------	------------------------

مسیر زنجان-وتق

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان-وتق با طول مسیر ۴۰ کیلومتر از زنجان تا وتق، در فصول بهار و تابستان و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های طبیعی در طول مسیر منظر زیبای منطقه و در مقصد آبگرم وتق است. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به اغذیه‌فروشی، پمپ بنزین، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، پلیس راه، رستوران، پمپ بنزین، بیمارستان، باجه خود پرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد گندم، محصولات درختی به شمار می‌رود.

جدول ۳۴: اطلاعات مسیر زنجان-وتق

مسیر: زنجان-وتق	مبدأ: زنجان	مقصد: وتق	فاصله به کیلومتر: ۴۰
زمان پیشنهادی سفر: بهار، تابستان	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۳۵	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر: فرهنگی: طبیعی: منظر زیبای منطقه	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی: طبیعی: آبگرم وتق	جاذبه‌های مقصد

☐ هتل ☐ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☐ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

محصولات و تولیدات مقصد	گندم، محصولات درختی
------------------------	---------------------

مسیر زنجان - ابدال و گلجیک

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان - ابدال و گلجیک با طول مسیر ۵۰ کیلومتر از زنجان تا روستای گلجیک، در فصول بهار، تابستان، پاییز و از طریق جاده‌های قابل مراجعه است. مکان‌ها و شهرهای اصلی در طول مسیر، به لحاظ طبیعی مناظر زیبای حاشیه زنجانرود و در مقصد آبگرم ابدال، غار گلجیک، باغات اطراف این غار مهمترین جاذبه و توان جذب گردشگر در سطح منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی برای مسیر گردشگری زنجان ابدال و گلجیک است. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد انگور و میوه‌های فصلی درختی به شمار می‌رود.

جدول ۳۵: اطلاعات مسیر زنجان - ابدال و گلجیک

مسیر: زنجان - ابدال و گلجیک	مبدأ: زنجان	مقصد: ابدال، گلجیک	فاصله به کیلومتر: ۵۰
زمان پیشنهادی سفر: بهار، تابستان، پاییز	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۳۶	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر: فرهنگی:	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
طبیعی: مناظر زیبای حاشیه زنجانرود فرهنگی:	جاذبه‌های مقصد
طبیعی: آبگرم ابدال، غار گلجیک، باغات اطراف	

☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☐ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

انگور و میوه‌های فصلی درختی	محصولات و تولیدات مقصد
-----------------------------	------------------------

مسیر زنجان - ویر

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان- ویر با طول مسیر ۴۵ کیلومتر از زنجان تا ویر، در فصول بهار، تابستان و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌ها و شهرهای اصلی در طول مسیر، ارگ سلطانیه، چشمه شاه بلاغی، حمام سالار، مقبره چلبی اوغلی، مقبره ملاحسن کاشی است. جاذبه‌های موجود در مقصد از لحاظ فرهنگی معبد داش کسن یا معبد اژدها می‌باشد. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد گندم و محصولات و میوه‌های فصلی محلی به شمار می‌رود.

جدول ۳۶: اطلاعات مسیر زنجان - ویر

مسیر: زنجان-ویر	مبدأ: زنجان	مقصد: ویر	فاصله به کیلومتر: ۴۵
زمان پیشنهادی سفر: بهار، تابستان	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۳۷	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر: ارگ سلطانیه، چشمه شاه بلاغی، حمام سالار، مقبره چلبی اوغلی، مقبره ملاحسن کاشی	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی: طبیعی:	
فرهنگی: معبد داش کسن یا معبد اژدها طبیعی:	جاذبه‌های مقصد

☒ هتل ☒ اغذیه فروشی ☒ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☒ امداد خودرو	☒ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☒ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☒ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☒ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

گندم و محصولات و میوه‌های فصلی محلی	محصولات و تولیدات مقصد
-------------------------------------	------------------------

مسیر زنجان - آببر

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان - آببر با طول مسیر ۱۲۳ کیلومتر از زنجان تا آببر، در فصول بهار، تابستان، پاییز و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های طبیعی در طول مسیر، مناظر طبیعی و کوهستانی است. جاذبه‌های موجود در مقصد از لحاظ طبیعی رودخانه زیبای قزل اوزن، ماهیگیری، محصولات استراتژیک زیتون می‌باشد. این جاذبه‌ها مهمترین جاذبه و توان جذب گردشگر در سطح منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی برای مسیر گردشگری زنجان آببر است. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد زیتون، سیر، انجیر، انار، عسل طبیعی کوهستانی به شمار می‌رود.

جدول ۳۷: اطلاعات مسیر زنجان - آببر

مسیر: زنجان - آببر	مبدأ: زنجان	مقصد: شهر آببر	فاصله به کیلومتر: ۱۲۳
زمان پیشنهادی سفر: بهار، تابستان، پاییز	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۳۸	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر: فرهنگی: طبیعی: مناظر طبیعی و کوهستانی	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی: طبیعی: رودخانه زیبای قزل اوزن، ماهیگیری، محصولات استراتژیک زیتون	جاذبه‌های مقصد

☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☒ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☒ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☒ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☒ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☒ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☒ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☒ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

محصولات و تولیدات مقصد	زیتون، سیر، انجیر، انار، عسل طبیعی کوهستانی
------------------------	---

مسیر زنجان-گیلوان-منجیل

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان-گیلوان-منجیل با طول مسیر ۱۳۵ کیلومتر از زنجان تا منجیل، از طریق جاده‌های قابل مراجعه است. مکان‌های طبیعی در طول مسیر، مناظر و چشم‌اندازهای طبیعی کوهستانی، رودخانه قزل اوزن است. جاذبه‌های موجود در مقصد از لحاظ فرهنگی آتشگاه تشویر، آتشگاه آلزین، آتشگاه گیلانکشه، امامزاده حیدر و به لحاظ طبیعی رودخانه قزل اوزن و سد منجیل می‌باشد. این مکان‌ها مهمترین جاذبه و توان جذب گردشگر در سطح منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی برای مسیر گردشگری زنجان، گیلوان، منجیل است. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد زیتون، سیر، انجیر، انار، عسل کوهستانی به شمار می‌رود.

جدول ۳۸: اطلاعات مسیر زنجان-گیلوان-منجیل

مسیر: زنجان-گیلوان-منجیل	مبدأ: زنجان	مقصد: گیلوان-منجیل	فاصله به کیلومتر: ۱۳۵
زمان پیشنهادی سفر:	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۳۹	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر: فرهنگی:	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
طبیعی: مناظر و چشم‌اندازهای طبیعی کوهستانی، رودخانه قزل اوزن	
فرهنگی: آتشگاه تشویر، آتشگاه آلزین، آتشگاه گیلانکشه، امامزاده حیدر	جاذبه‌های مقصد
طبیعی: رودخانه قزل اوزن و سد منجیل	

☐ هتل ☐ اغذیه‌فروشی ☒ پمپ‌گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع‌رسانی	☐ مجتمع بین‌راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خودپرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☒ اغذیه‌فروشی ☐ پمپ‌گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☒ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع‌رسانی	☐ مجتمع بین‌راهی ☒ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☒ باجه خودپرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

محصولات و تولیدات مقصد	زیتون، سیر، انجیر، انار، عسل کوهستانی
------------------------	---------------------------------------

مسیر زنجان-آبر-ماسوله

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان-آبر-ماسوله با طول مسیر ۱۴۰ کیلومتر از زنجان تا ماسوله، در فصول بهار، تابستان و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های طبیعی در طول مسیر مناظر زیبای کوهستانی و طبیعی، رودخانه قزل اوزن و جاذبه‌های طبیعی مقصد مناظر ییلاقی و کوه‌های زیبای موازی زنجان و گیلان است. این مکان‌ها مهمترین جاذبه و توان جذب گردشگر در سطح منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی برای مسیر گردشگری زنجان-آبر-ماسوله است. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد زیتون، مسیر، انار، عسل کوهستان، انجیر به شمار می‌رود.

جدول ۳۹: اطلاعات مسیر زنجان-آبر-ماسوله

مسیر: زنجان-آبر-ماسوله	مبدأ: زنجان	مقصد: ماسوله	فاصله به کیلومتر: ۱۴۰
زمان پیشنهادی سفر: بهار، تابستان	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۴۰	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر: فرهنگی:	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
طبیعی: مناظر زیبای کوهستانی و طبیعی، رودخانه قزل اوزن فرهنگی:	جاذبه‌های مقصد
طبیعی: مناظر ییلاقی و کوه‌های زیبای موازی زنجان و گیلان	

☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☒ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☒ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☒ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☒ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☒ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

محبوبات و تولیدات مقصد	زیتون، مسیر، انار، عسل کوهستان، انجیر
------------------------	---------------------------------------

مسیر زنجان-تهم

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان، تهم با طول مسیر ۱۵ کیلومتر از زنجان تا روستای تهم، در فصول بهار، تابستان، پاییز و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های طبیعی در طول مسیر باغات منطقه و رودخانه فصلی مسیر و جاذبه‌های طبیعی مقصد سد زیبای تهم و مناظر اطراف آن که به صورت گردشگری و تفرجگاه است. به لحاظ برخورداری از امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد هیچ گونه امکاناتی اعلام نشده است. محصولات و تولیدات مقصد میوه‌های فصلی، ماهیگیری به شمار می‌رود.

جدول ۴۰: اطلاعات مسیر زنجان-تهم

مسیر: زنجان-تهم	مبدأ: زنجان	مقصد: تهم	فاصله به کیلومتر: ۱۵
زمان پیشنهادی سفر: بهار، تابستان، پاییز	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۴۱	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر: فرهنگی: طبیعی: باغات منطقه و رودخانه فصلی مسیر	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی: طبیعی: سد زیبای تهم و مناظر اطراف آن که به صورت گردشگری و تفرجگاه مورد استفاده قرار می‌گیرد.	جاذبه‌های مقصد

☐ هتل ☐ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☐ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

میوه‌های فصلی، ماهیگیری	محصولات و تولیدات مقصد
-------------------------	------------------------

مسیر زنجان-تهم،-گمان

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به تهم-گمان با طول مسیر ۳۵ کیلومتر از زنجان تا روستای گمان، در فصول بهار، تابستان، پاییز و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های طبیعی در طول مسیر سد و دریاچه زیبای تهم، مناظر زیبای کوهستانی منطقه و در مقصد مناظر زیبای کوهستانی می‌باشد. به لحاظ امکانات و خدمات امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد اشاره‌ای نشده است. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد فندق، گردو، زیتون، عسل کوهستان به شمار می‌رود.

جدول ۴۱: اطلاعات مسیر زنجان-تهم-گمان

مسیر: زنجان-تهم-گمان	مبدأ: زنجان	مقصد: گمان	فاصله به کیلومتر: ۳۵
زمان پیشنهادی سفر: بهار، تابستان، پاییز	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۴۲	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر:	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی:	
طبیعی: سد و دریاچه زیبای تهم، مناظر زیبای کوهستانی منطقه	
فرهنگی:	جاذبه‌های مقصد
طبیعی: مناظر زیبای کوهستانی	

☐ هتل ☐ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☐ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

محصولات و تولیدات مقصد	فندق، گردو، زیتون، عسل کوهستان
------------------------	--------------------------------

مسیر زنجان-ابهر(شناط)

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به ابهر با طول مسیر ۹۵ کیلومتر از زنجان تا ابهر، در تمامی فصول سال و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌ها و شهرهای اصلی در طول مسیر، گنبد سلطانیه است. جاذبه‌های موجود در مقصد از لحاظ فرهنگی امامزاده اسماعیل شناط می‌باشد. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد انگور، گردو، میوه‌های مختلف فصلی به شمار می‌رود.

جدول ۴۲: اطلاعات مسیر زنجان-ابهر(شناط)

مسیر: زنجان-ابهر(شناط)	مبدأ: زنجان	مقصد: شناط ابهر	فاصله به کیلومتر: ۹۵
زمان پیشنهادی سفر: تمام فصول	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۴۳	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر: گنبد سلطانیه	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی: طبیعی:	
فرهنگی: امامزاده اسماعیل شناط	جاذبه‌های مقصد
طبیعی:	

☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☒ پمپ گاز ☐ سرویس بهداشتی	☒ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☒ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☒ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☒ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☒ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☒ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☒ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

انگور، گردو، میوه‌های مختلف فصلی	محصولات و تولیدات مقصد
----------------------------------	------------------------

مسیر زنجان-صائین قلعه

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به صائین قلعه با طول مسیر ۶۸ کیلومتر از زنجان تا صائین قلعه، در تمامی فصول سال و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌ها و شهرهای اصلی در طول مسیر، گنبد سلطانیه، به لحاظ طبیعی باغات انگور است. جاذبه‌های موجود در مقصد از لحاظ فرهنگی امامزاده یحیی صائین قلعه می‌باشد. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد انگور، کشمش، گردو به شمار می‌رود.

جدول ۴۳: اطلاعات مسیر زنجان-صائین قلعه

مسیر: زنجان-صائین قلعه	مبدأ: زنجان	مقصد: صائین قلعه	فاصله به کیلومتر: ۶۸
زمان پیشنهادی سفر: تمام فصول	مدت به روز:	کد مسیر: ۰۹۴۴	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر: گنبد سلطانیه	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی:	
طبیعی: باغات انگور	
فرهنگی: امامزاده یحیی صائین قلعه	جاذبه‌های مقصد
طبیعی:	

☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☒ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☒ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☒ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☒ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

انگور، کشمش، گردو	محصولات و تولیدات مقصد
-------------------	------------------------

مسیر زنجان-ابهر

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به ابهر با طول مسیر ۹۰ کیلومتر از زنجان تا ابهر، در تمامی فصول سال و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌ها و شهرهای اصلی در طول مسیر، گنبد سلطانیه، چمن طبیعی سلطانیه، مقبره چلبی اوغلی، مقبره ملاحسن کاشی است. جاذبه‌های موجود در مقصد از لحاظ فرهنگی مقبره پیر زهرنوش، علمدار تپه، و به لحاظ طبیعی رودخانه ابهر رود می‌باشد. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، غذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد انگور، گردو، کشمش، بادام به شمار می‌رود.

جدول ۴۴: اطلاعات مسیر زنجان-ابهر

مسیر: زنجان-ابهر	مبدأ: زنجان	مقصد: ابهر	فاصله به کیلومتر: ۹۰
زمان پیشنهادی سفر: تمام فصول	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۴۵	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر: گنبد سلطانیه، چمن طبیعی سلطانیه، مقبره چلبی اوغلی، مقبره ملاحسن کاشی	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی: طبیعی:	
فرهنگی: مقبره پیر زهرنوش، علمدار تپه طبیعی: رودخانه ابهر رود	جاذبه‌های مقصد

☐ هتل ☒ غذیه فروشی ☒ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☒ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☒ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☒ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☒ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☒ غذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☒ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☒ امداد خودرو	☒ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☒ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☒ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☒ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☒ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

انگور، گردو، کشمش، بادام	محصولات و تولیدات مقصد
--------------------------	------------------------

مسیر زنجان-قروه

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به قروه با طول مسیر ۱۰۵ کیلومتر از زنجان تا روستای قروه، در تمامی فصول سال و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌ها و شهرهای اصلی در طول مسیر، جاذبه‌های شهر سلطانیه و ابهر است. جاذبه‌های موجود در مقصد از لحاظ فرهنگی روستای شگفت‌انگیز قروه، مسجد جامع قروه و به لحاظ طبیعی رودخانه قروه می‌باشد. این مکان‌ها مهم‌ترین جاذبه و توان جذب گردشگر در سطح منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی برای مسیر گردشگری زنجان-قروه است. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد گردو، انگور، کشمش به شمار می‌رود.

جدول ۴۵: اطلاعات مسیر زنجان-قروه

مسیر: زنجان-قروه	مبدأ: زنجان	مقصد: روستای قروه	فاصله به کیلومتر: ۱۰۵
زمان پیشنهادی سفر: تمام فصول	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۴۶	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر: جاذبه‌های شهر سلطانیه و ابهر	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی:	
طبیعی:	
فرهنگی: روستای شگفت‌انگیز قروه، مسجد جامع قروه	جاذبه‌های مقصد
طبیعی: رودخانه قروه	

☐ هتل ☒ اغذیه‌فروشی ☐ پمپ‌گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☒ امداد خودرو	☒ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☒ مرکز خرید	☐ هتل ☒ اغذیه‌فروشی ☐ پمپ‌گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع‌رسانی	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع‌رسانی	☒ مجتمع بین‌راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☒ باجه خودپرداز	☐ مجتمع بین‌راهی ☐ پایانه ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خودپرداز
--	--	--	---	--	---	--	---	--	--	---	--

محصولات و تولیدات مقصد	گردو، انگور، کشمش
------------------------	-------------------

مسیر زنجان-خوئین-گلابر

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به خوئین و کلابر با طول مسیر ۵۵ کیلومتر از زنجان تا روستای گلابر، در تمامی فصول سال و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های طبیعی در طول مسیر مناظر زیبای اطراف و جاذبه‌های فرهنگی مقصد روستای خوئین، میل خوئین، مسجد تاریخی گلابر، سد گلابر، صخره‌های طبیعی گلابر است. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد گندم، محصولات و میوه‌های فصلی و گردو به شمار می‌رود.

جدول ۴۶: اطلاعات مسیر زنجان-خوئین-گلابر

مسیر: زنجان-خوئین-گلابر	مبدأ: زنجان	مقصد: خوئین و گلابر	فاصله به کیلومتر: ۵۵
زمان پیشنهادی سفر: تمام فصول	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۴۷	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر:	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی:	
طبیعی: مناظر زیبای اطراف	
فرهنگی: روستای خوئین، میل خوئین، مسجد تاریخی گلابر، سد گلابر، صخره‌های طبیعی گلابر	جاذبه‌های مقصد
طبیعی:	

☐ هتل ☒ اغذیه‌فروشی ☐ پمپ‌گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ هتل ☐ رستوران ☐ پمپ‌گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل ☒ اغذیه‌فروشی ☐ پمپ‌گاز ☐ سرویس بهداشتی	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☐ اغذیه‌فروشی ☐ پمپ‌گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ هتل ☐ رستوران ☐ پمپ‌گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل ☒ اغذیه‌فروشی ☐ پمپ‌گاز ☐ سرویس بهداشتی	امکانات و تسهیلات مقصد

گندم، محصولات و میوه‌های فصلی و گردو	محصولات و تولیدات مقصد
--------------------------------------	------------------------

مسیر زنجان-ماهنشان

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به ماهنشان با طول مسیر ۱۰۰ کیلومتر از زنجان تا ماهنشان، در فصول بهار، تابستان و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های طبیعی در طول مسیر مناظر زیبای ماهنشان، تپه‌های رنگین و جاذبه‌های فرهنگی مقصد قلعه بهستان، دودکش‌های جن می‌باشد. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد گندم، میوه‌های درختی منطقه به شمار می‌رود.

جدول ۴۷: اطلاعات مسیر زنجان-ماهنشان

مسیر: زنجان-ماهنشان	مبدأ: زنجان	مقصد: ماهنشان	فاصله به کیلومتر: ۱۰۰
زمان پیشنهادی سفر: بهار، تابستان	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۴۸	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر:	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی
فرهنگی:	طول مسیر
طبیعی: مناظر زیبای ماهنشان، تپه‌های رنگین	
فرهنگی: قلعه بهستان، دودکش‌های جن	جاذبه‌های مقصد
طبیعی:	

☐ هتل ☒ اغذیه‌فروشی ☐ پمپ‌گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع‌رسانی	☐ مجتمع بین‌راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خودپرداز
☐ هتل ☒ اغذیه‌فروشی ☐ پمپ‌گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☒ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع‌رسانی	☐ مجتمع بین‌راهی ☒ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☒ باجه خودپرداز

محصولات و تولیدات مقصد	گندم، میوه‌های درختی منطقه
------------------------	----------------------------

مسیر زنجان-انگوران-تخت سلیمان

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به انگوران-تخت سلیمان در تمامی فصول سال و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های طبیعی در طول مسیر مناظر زیبای کوهستانی و جنگلی منطقه جاذبه‌های فرهنگی مقصد قلعه قشلاق، تاپستی قلعه، قلعه کلیسا، تخت سلیمان، منطقه مولانا انگورانی و طبیعی معدن روی انگوران، منطقه حفاظت شده انگوران، از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد گندم، میوه‌های فصلی به شمار می‌رود.

جدول ۴۸: اطلاعات مسیر زنجان-انگوران-تخت سلیمان

مسیر: زنجان-انگوران-تخت سلیمان	مبدأ: زنجان	مقصد: انگوران-تخت سلیمان	فاصله به کیلومتر: ۱۱۰
زمان پیشنهادی سفر: تمام فصول	مدت به روز:	کد مسیر: ۰۹۴۹	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر: فرهنگی:	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
طبیعی: مناظر زیبای کوهستانی و جنگلی منطقه	
فرهنگی: قلعه قشلاق، تاپستی قلعه، قلعه کلیسا، تخت سلیمان، منطقه مولانا انگورانی	جاذبه‌های مقصد
طبیعی: معدن روی انگوران، منطقه حفاظت شده انگوران	

☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

محصولات و تولیدات مقصد	گندم، میوه‌های فصلی
------------------------	---------------------

مسیر زنجان-گاوارنگ

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به گاوارنگ با طول مسیر ۱۵ کیلومتر از زنجان تا روستای گاوارنگ، در تمامی فصول سال و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های فرهنگی مجموعه فرهنگی تفریحی ایل داغی و جاذبه‌های موجود در مقصد از لحاظ فرهنگی مجموعه فرهنگی تفریحی ایل داغی، آرامگاه شهدای گمنام و طبیعی مناظر زیبای منطقه، سد خاکی گاوارنگ می‌باشد. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد چاقو، چاروق، ملیله به شمار می‌رود.

جدول ۴۹: اطلاعات مسیر زنجان-گاوارنگ

مسیر: زنجان-گاوارنگ	مبدأ: زنجان	مقصد: گاوارنگ	فاصله به کیلومتر: ۱۵
زمان پیشنهادی سفر: تمام فصول	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۵۰	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر:	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی
	طول مسیر
فرهنگی: مجموعه فرهنگی تفریحی ایل داغی	
طبیعی:	
مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر:	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی
فرهنگی: مجموعه فرهنگی تفریحی ایل داغی، آرامگاه شهدای گمنام	
طبیعی: مناظر زیبای منطقه، سد خاکی گاوارنگ	جاذبه‌های مقصد

☒ هتل ☒ اغذیه‌فروشی ☒ پمپ‌گاز ☒ سرویس بهداشتی	☒ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☒ امداد خودرو	☒ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☒ مرکز خرید	☐ هتل ☐ اغذیه‌فروشی ☐ پمپ‌گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☒ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☒ مراکز اسکان موقت ☒ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع‌رسانی	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع‌رسانی	☐ مجتمع بین‌راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☒ باجه خودپرداز	☐ مجتمع بین‌راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خودپرداز
--	---	--	--	---	--	--	---	--	---	--	---

محصولات و تولیدات مقصد	چاقو، چاروق، ملیله
------------------------	--------------------

مسیر زنجان-سلطانیه-کته خور-تخت سلیمان

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به سلطانیه-کته خور-تخت سلیمان با طول مسیر ۳۵۰ کیلومتر از زنجان تا تخت سلیمان، در تمامی فصول سال و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. جاذبه‌های فرهنگی مقصد سلطانیه، چلبی اوغلی، ملاحسن کاشی، تخت سلیمان، مقبره قیدار نبی و مناظر طبیعی چمن سلطانیه می‌باشد. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد محصولات کشاورزی درختی به شمار می‌رود.

جدول ۵۰: اطلاعات مسیر زنجان، سلطانیه-کته خور-تخت سلیمان

مسیر: زنجان-تخت سلیمان	مبدأ: زنجان	مقصد: سلطانیه، کته خور، تخت سلیمان	فاصله به کیلومتر: ۳۵۰
زمان پیشنهادی سفر: تمام فصول	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۵۱	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر:	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی:	
طبیعی:	
فرهنگی: سلطانیه، چلبی اوغلی، ملاحسن کاشی، تخت سلیمان، مقبره قیدار نبی	جاذبه‌های مقصد
طبیعی: چمن سلطانیه	

☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☒ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☒ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☒ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☒ مرکز خرید	☒ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

محصولات و تولیدات مقصد	محصولات کشاورزی درختی
------------------------	-----------------------

مسیر زنجان-سهرورد (قیدار)

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به سهرورد با طول مسیر ۱۰۰ کیلومتر از زنجان تا روستای سهرورد، در تمامی فصول سال و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های فرهنگی قیدار نبی، مسجد جامع سجاس، قبرستان تاریخی سجاس و جاذبه‌های موجود در مقصد از لحاظ فرهنگی محل تولد شیخ شهاب الدین سهروردی و از لحاظ طبیعی روستای هدف گردشگری می‌باشد. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد محصولات کشاورزی درختی، صنایع دستی چوبی، غذاهای محلی به شمار می‌رود.

جدول ۵۱: اطلاعات مسیر زنجان-سهرورد (قیدار)

مسیر: زنجان-سهرورد (قیدار)	مبدأ: زنجان	مقصد: سهرورد	فاصله به کیلومتر: ۱۰۰
زمان پیشنهادی سفر: تمام فصول	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۵۲	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر:	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی: قیدار نبی، مسجد جامع سجاس، قبرستان تاریخی سجاس طبیعی:	
فرهنگی: محل تولد شیخ شهاب الدین سهروردی طبیعی: روستای هدف گردشگری	جاذبه‌های مقصد

☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امدادخودرو	☒ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☒ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☒ درمانگاه ☒ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

محصولات و تولیدات مقصد	محصولات کشاورزی درختی، صنایع دستی چوبی، غذاهای محلی
------------------------	---

مسیر زنجان-خان چای

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به خان چای با طول مسیر ۶۰ کیلومتر از زنجان تا روستای خان چای، در فصول بهار، تابستان، پاییز و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های فرهنگی در طول مسیر مناظر زیبای طبیعی منطقه کوهستانی منطقه و جاذبه‌های طبیعی مقصد وجود منطقه زیبا و چشم اندازهای زیبا، چشمه آب، تله‌های کوهی است. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد تله‌های کوهی، ریواس، سیر به شمار می‌رود.

جدول ۵۲: اطلاعات مسیر زنجان-خان چای

مسیر: زنجان-خان چای	مبدأ: زنجان	مقصد: خان چای	فاصله به کیلومتر: ۶۰
زمان پیشنهادی سفر: بهار، تابستان، پاییز	مدت به روز:	کد مسیر: ۰۹۵۳	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر:	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی: مناظر زیبای طبیعی منطقه کوهستانی منطقه طبیعی:	
فرهنگی:	جاذبه‌های مقصد
طبیعی: وجود منطقه زیبا و چشم‌اندازهای زیبا، چشمه آب، تله‌های کوهی	

☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☒ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

تره‌های کوهی، ریواس، سیر	محصولات و تولیدات مقصد
--------------------------	------------------------

مسیر زنجان-روستای حاج سیران

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به حاج سیران با طول مسیر ۸۰ کیلومتر از زنجان تا روستای حاج سیران، در تمامی فصول سال و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های فرهنگی در طول مسیر مناظر زیبا، منطقه حفاظت شده سهرین، آبگرم وتق و جاذبه‌های فرهنگی مقصد امامزاده روستای سیران و منابع طبیعی مناطق حفاظت شده سرخ آباد می‌باشد. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد محصولات کشاورزی به شمار می‌رود.

جدول ۵۳: اطلاعات مسیر زنجان-روستای حاج سیران

مسیر: زنجان-روستای حاج سیران	مبدأ: زنجان	مقصد: روستای حاج میران	فاصله به کیلومتر: ۸۰
زمان پیشنهادی سفر: تمام فصول	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۵۴	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر:	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی: مناظر زیبا، منطقه حفاظت شده سهرین، آبگرم وتق	
طبیعی:	
فرهنگی: امامزاده روستای سیران	جاذبه‌های مقصد
طبیعی: مناطق حفاظت شده سرخ آباد	

☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

محصولات و تولیدات مقصد	محصولا کشاورزی
------------------------	----------------

مسیر زنجان-مشمپا

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به مشمپا با طول مسیر ۱۱۵ کیلومتر از زنجان تا روستای مشمپا، در فصول بهار، تابستان، پاییز و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های طبیعی در طول مسیر منطقه سرسبز و چشم اندازهای زیبا و مکان‌های طبیعی در طول مقصد آشیانه لک‌لک‌ها در مشمپا، قلعه لک‌لک‌ها در حاشیه رود قزل اوزن می‌باشد. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد برنج، محصولات کشاورزی به شمار می‌رود.

جدول ۵۴: اطلاعات مسیر زنجان-مشمپا

مسیر: زنجان-مشمپا	مبدأ: زنجان	مقصد: مشمپا	فاصله به کیلومتر: ۱۱۵
زمان پیشنهادی سفر: بهار، تابستان، پاییز	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۵۵	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر:	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی:	
طبیعی: منطقه سرسبز و چشم‌اندازهای زیبا	
فرهنگی:	جاذبه‌های مقصد
طبیعی: آشیانه لک‌لک‌ها در مشمپا، قلعه لک‌لک‌ها در حاشیه رود قزل اوزن	

☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☒ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☒ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☒ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☒ اغذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

محصولات و تولیدات مقصد	برنج، محصولات کشاورزی
------------------------	-----------------------

مسیر زنجان-ارمغان خانه-گلچین

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به ارمغان خانه-گلچین با طول مسیر ۵۰ کیلومتر از زنجان تا گلچین، در فصل بهار و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های فرهنگی در طول مسیرها شهر زیبای ارمغانخانه، کوه‌های مشگین، مراسم شبیه خوانی، تعزیه در ماه محرم، کوه‌های سرسبز ماری و جاذبه‌های طبیعی مقصد مناظر زیبای منطقه و آبشارهای طبیعی و رودخانه می‌باشد. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، غذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد محصولات درختی، تره‌های کوهی به شمار می‌رود.

جدول ۵۵: اطلاعات مسیر زنجان-ارمغان خانه-گلچین

مسیر: زنجان-ارمغان خانه-گلچین	مبدأ: زنجان	مقصد: کوه‌های گلچین	فاصله به کیلومتر: ۵۰
زمان پیشنهادی سفر: بهار	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۵۶	نوع دسترسی: جاده‌ای

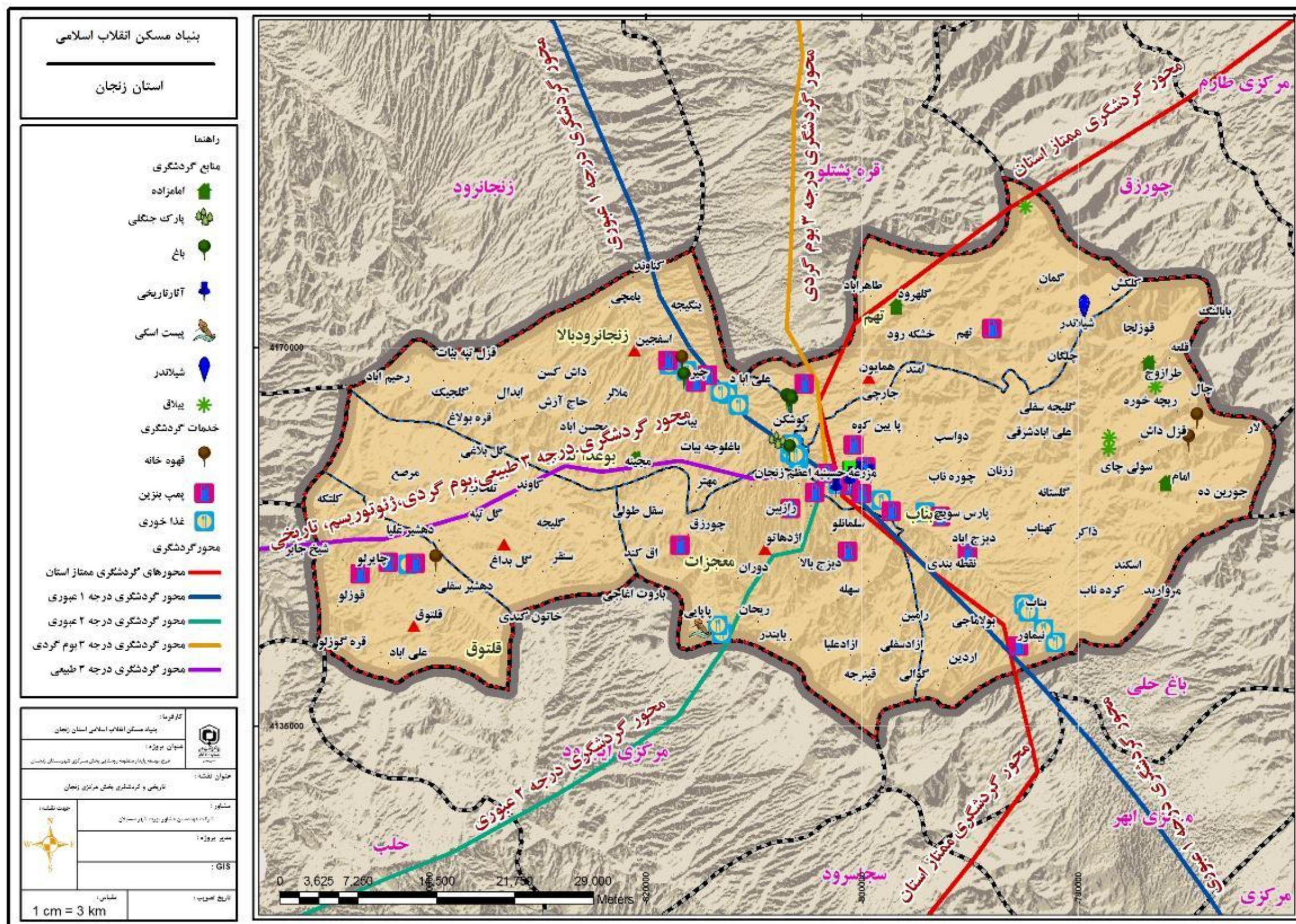
مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر:	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر
فرهنگی: شهر زیبای ارمغانخانه، کوه‌های مشگین، مراسم شبیه خوانی، تعزیه در ماه محرم، کوه‌های سرسبز ماری	
طبیعی:	
فرهنگی:	جاذبه‌های مقصد
طبیعی: مناظر زیبای منطقه و آبشارهای طبیعی و رودخانه	

☐ هتل ☒ غذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☐ رستوران ☒ پمپ بنزین ☐ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات طول مسیر
☐ هتل ☐ غذیه فروشی ☐ پمپ گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ هتل آپارتمان ☒ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امدادخودرو	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ متل ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مراکز اسکان موقت ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مجتمع بین راهی ☐ پایانه ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	امکانات و تسهیلات مقصد

محصولات و تولیدات مقصد	محصولات درختی، تره‌های کوهی
------------------------	-----------------------------

مأخذ: سازمان میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری استان زنجان، دفتر برنامه ریزی و توسعه گردشگری داخلی استان

نقشه ۱۲: گردشگری بخش مرکزی زنجان

– اقتصاد صنعتی و معدنی

طبق استعلامات به دست آمده ۱۱۵ معدن فعال در شهرستان زنجان وجود دارد که ذخیره قطعی معادن فعال شهرستان ۷۵۷۲۳۱۸۵ تن است. همچنین ۳۴ پروانه اکتشاف برای این شهرستان صادر شده است.

جدول ۵۶: اطلاعات پروانه بهره برداری معادن فعال استان زنجان به تفکیک شهرستان

ردیف	شهرستان	تعداد معادن فعال	ذخیره قطعی تن	سرمایه گذاری میلیون ریال
۱	ابهر	۵۴	۵۰۳۴۳۸۱۳	۱۴۱۰۶۴
۲	ایجرود	۲۱	۱۱۸۱۸۳۵۰۰	۶۵۲۷۷
۳	خدابنده	۳۵	۱۴۰۵۱۳۹۰۰	۹۱۲۷۰
۴	خرمدره	۱۱	۱۲۶۸۴۳۳۰	۲۸۸۷۹
۵	زنجان	۱۱۵	۷۵۷۲۳۱۸۵	۳۹۵۱۱۸
۶	سلطانیه	۱۴	۳۲۲۱۱۳۲۴	۶۴۷۲۳
۷	طارم	۱۱	۱۳۶۵۸۰۰۰۰	۳۰۷۴۹
۸	ماهانشان	۵۳	۴۶۶۴۱۴۱۷	۱۱۲۳۹۶۶
۹	جمع	۳۱۴	۶۱۲۸۸۱۴۶۹	۱۹۴۱۰۴۶

جدول ۵۷: تعداد پروانه اکتشاف به تفکیک شهرستان

ردیف	شهرستان	تعداد پروانه اکتشاف
۱	ابهر	۱۱
۲	ایجرود	۹
۳	خدابنده	۱۴
۴	خرمدره	۲
۵	زنجان	۳۴
۶	سلطانیه	۸
۷	طارم	-
۸	ماهانشان	۱۹
۹	جمع	۹۷

از ۱۱۵ معدن فعال شهرستان زنجان بیش از ۴۲ معدن در بخش مرکزی فعال هستند که شامل معادن گرانیت، فلدسپات، گچ، آهک و سنگ لاشه است.

جدول ۵۸: معادن شهرستان زنجان سال ۱۳۹۵

ردیف	نام معدن	میزان استخراج سالیانه اسمی (تن)	ذخیره معدن (تن)
۱	گرانیت امام	۷۵۰۰	۱۰۰۰۰۰
۲	گرانیت دو اسب	-	۱۰۰۰۰۰
۳	فلدسپات چورزق	۱۵۰۰۰	۵۲۰۰۰۰
۴	فلدسپات رحیم آباد	۱۵۰۰۰	۶۰۰۰۰۰
۵	فلدسپات مرصع	۲۰۰۰۰	۴۰۵۱۰۰
۶	فلدسپات دوران ریحان	۱۰۰۰۰	۱۸۵۲۰۰
۷	فلدسپات شاهبلاغی (تلخاب)	-	۴۰۰۰۰۰
۸	فلدسپات دوران ۲	۴۰۰۰۰	۴۵۰۰۰۰
۹	فلدسپات مرصع ۲	۱۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰
۱۰	فلدسپات و آهن گلبلاغی و تلخاب	۲۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰
۱۱	خاک صنعتی سورمله	۲۰۰۰۰	۷۵۰۰۰۰
۱۲	گچ ابراهیم آباد	۷۵۰۰۰	۴۸۱۱۲۹۷۶
۱۳	گچ چیر	۵۰۰۰۰	۸۰۰۰۰۰
۱۴	آهنگ آقبلاغ اربط	۶۰۰۰	۹۲۰۰۰۰
۱۵	تراورتن اژدهاتو	۱۵۰۰۰	۱۲۸۴۰۰۰
۱۶	سنگ لاشه اند آباد	۲۵۰۰۰	۱۰۵۰۰۰۰
۱۷	سنگ لاشه دیزج آباد	۱۰۰۰۰	۳۷۵۰۰۰۰
۱۸	سنگ لاشه همایون	-	۱۵۰۰۰۰۰۰
۱۹	سنگ لاشه سقل تولی	۶۰۰۰	۳۵۰۰۰۰
۲۰	سنگ لاشه کهناب	۱۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰۰
۲۱	سنگ لاشه قره تپه	-	۵۵۰۰۰
۲۲	سنگ لاشه اژدهاتور	۵۰۰۰۰	۱۲۵۰۰۰۰
۲۳	سنگ لاشه خارجی	-	۱۷۵۰۰۰۰
۲۴	شن و ماسه کوهی کوشکن	۷۰۰۰۰	۲۶۰۰۰۰۰
۲۵	شن و ماسه کوهی مهتر	۲۵۰۰۰	۲۵۰۰۰۰
۲۶	آهن ذاکر	۱۵۰۰۰	۴۲۰۰۵۰
۲۷	آهن گلیچک	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰
۲۸	آهن قوزلو	۷۰۰۰	۵۰۰۰۰
۲۹	آهن چوره ناب زرنان	۲۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰
۳۰	سنگ آهن مروارید ۳	۲۵۰۰۰	۲۵۰۰۰۰

۱۸۵۰۰۰	۳۰۰۰۰	آهن کاوند	۳۱
۶۰۰۰۰	۹۰۰۰	سنگ آهن شمال ذاکر	۳۲
۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	سنگ آهن هماتیتی قینرجه	۳۳
۷۰۰۰۰	۱۴۰۰۰	آهن چورزق	۳۴
۵۵۰۰۰	۲۰۰۰	منگنز ساری کند	۳۵
۹۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	آهن زنگیل آباد- اژدهاتور	۳۶
۱۵۰۰۰۰	۱۵۰۰۰	آهن کاوند دو	۳۷
۱۷۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	آهن ریحان	۳۸
۱۵۰۰۰۰۰	۵۰۰۰	مرمریت قوزلو	۳۹
۳۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	مرمریت شیخ جابر	۴۰
۴۳۵۰۰	۵۰۰۰	مس کلهرود	۴۱
۳۰۰۰۰۰	-	مس گلیجه	۴۲

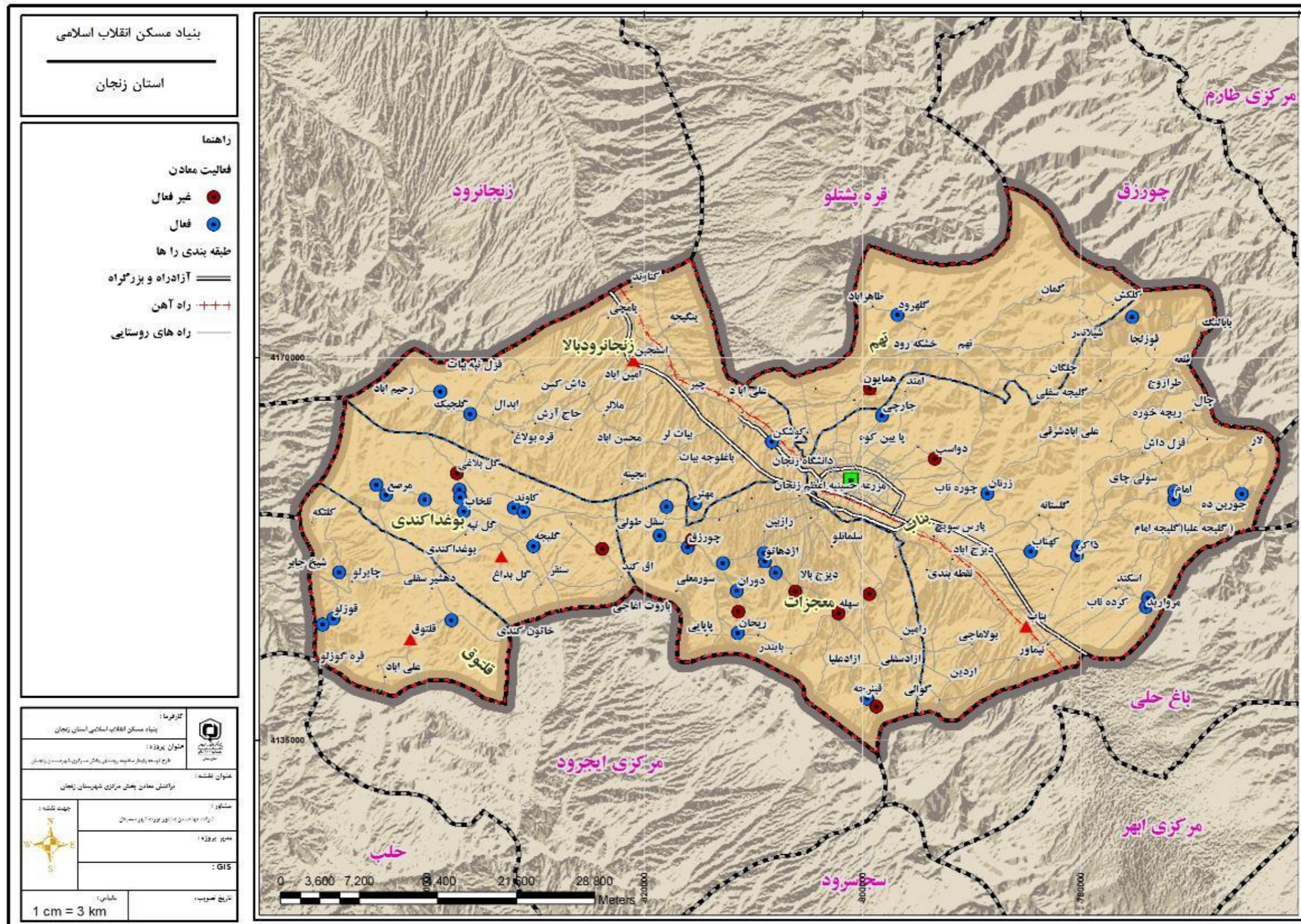
جدول ۵۹: اطلاعات معدنی بخش مرکزی شهرستان زنجان

نام معدن	نوع ماده معدنی	وضعیت معدن		هویت بهره بردار		موقعیت جغرافیایی معدن	مساحت محدوده معدن	ذخیره معدن		نوع ماده معدنی	مواد خام صادر شده مناطق روستایی
		فعال	غیر فعال	تعاونی	خصوصی			ذخیره قطعی	ذخیره احتمالی		
گرانیت امام	گرانیت	۱	۰	۰	۱		۲,۸۰	۱۰۰۰۰۰,۰۰		گرانیت	داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور
گرانیت دو اسب	گرانیت	۰	۱			۷ کیلومتری شمال زنجان	۱,۷۵	۱۰۰۰۰۰,۰۰		گرانیت	داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور
فلدسپات چورزق	فلدسپات	۱			۱	۷ کیلومتر جنوب شرق زنجان	۶,۳۵	۵۲۰۰۰۰,۰۰	۱۲۵۰۰۰۰,۰۰	فلدسپات	خارج استان
رحیم اباد	فلدسپات					شهرستان زنجان - روستای میرجان	۵,۰۵	۶۰۰۰۰۰		فلدسپات	خارج استان
	بوکسیت	۱						۱۸۰۰۰۰	۱۴۰۰۰۰	بوکسیت	خارج استان
	هماتیت							۱۰۰۰۰۰	۵۴۰۰۰	هماتیت	داخل استان و خارج استان
فلدسپات مرصع	فلدسپات	۱			۱	۴۴ کیلومتری غرب زنجان	۶	۴۰۵۱۰۰		فلدسپات	خارج استان
فلدسپات دوران ریحان	فلدسپات	۱			۱	۱۹ کیلومتری جنوب شرق زنجان	۶,۵۶	۱۸۵۲۰۰,۰۰	۲۰۰۰۰۰۰,۰۰	فلدسپات	خارج استان
فلدسپات دوران ۲	فلدسپات	۱			۱	زنجان - بیجار کیلومتر ۱۰	۱,۲۱	۴۵۰۰۰۰,۰۰	۱۰۰۰۰۰۰,۰۰	فلدسپات	خارج استان
فلدسپات مرصع ۲	فلدسپات	۱			۱	بخش مرکزی روستای مرصع - فاصله تا زنجان ۶۰ کیلومتر	۱۳,۴۲	۳۰۰۰۰۰,۰۰	۶۰۰۰۰۰,۰۰	فلدسپات	خارج استان
فلدسپات مرصع تلخاب	فلدسپات	۱			۱	زنجان - جاده دندی روستای تلخاب	۱۶,۵۵	۱۶۰۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰	فلدسپات	خارج استان
فلدسپات و آهن گل بلاغی و تلخاب	آهن	۱			۱	زنجان - بخش مرکزی روستا گل بلاغی فاصله تا زنجان ۴۲ کیلومتر	۴,۰۰	۱۲۰۰۰۰,۰۰	۲۴۰۰۰۰,۰۰	آهن	داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور
خاک صنعتی سورمله	خاک صنعتی	۱			۱	۱۴ کیلومتری جنوب زنجان	۱,۹۷	۷۵۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰۰	خاک صنعتی	خارج استان
گچ ابراهیم اباد	گچ	۱			۱	زنجان: کیلومتر ۳۵ جاده تبریز کیلومتر ۴ جاده ماهنشان	۶,۰۰	۰,۰۰	۴۸۱۱۲۹۷۶,۰۰	گچ	داخل استان
گچ چپر	گچ	۱	۰	۰	۱	۹۰ کیلومتری جاده زنجان تبریز	۳,۸۵	۸۰۰۰۰۰,۰۰	۱۶۰۰۰۰۰,۰۰	گچ	داخل استان
تراورتن اژدهاتو	لاشه کوپ	۱	۰	۰	۱	۱۴ کیلومتری شمال غرب زنجان - اروستای اژدهاتو	۴,۳۰		۱۲۸۴۰۰۰,۰۰	لاشه کوپ	داخل استان
مرمریت قوزلو	مرمریت	۱			۱	جاده دندی روستار قوزلو	۲	۱۵۰۰۰۰۰۰	۰	مرمریت	خارج استان
مرمریت شیخ جابر	مرمریت	۱	۰	۰	۱	۵۰ کیلومتری جنوب غرب زنجان	۱,۶۰	۳۰۰۰۰۰,۰۰	۸۰۰۰۰۰,۰۰	مرمریت	خارج استان
سنگ لاشه دیزج آباد	سنگ لاشه	۱			۱	زنجان - جاده تهران - وستای دیزج آباد	۷,۵۱	۰,۰۰	۳۷۵۰۰۰۰,۰۰	سنگ لاشه	داخل استان
سنگ لاشه همایون	سنگ لاشه	۰	۱					۱۵۰۰۰۰۰۰,۰۰		سنگ لاشه	داخل استان
سنگ لاشه سقل تولی	سنگ لاشه	۱	۰	۰	۱	۳۵ کیلومتری جنوب غرب زنجان	۱,۲۴	۳۵۰۰۰۰,۰۰	۱۰۰۰۰۰۰,۰۰	سنگ لاشه	داخل استان
سنگ لاشه کهناب	سنگ لاشه	۱			۱		۱,۲۲	۰	۲۰۰۰۰۰۰۰	سنگ لاشه	داخل استان
سنگ لاشه قره تپه	سنگ لاشه	۰	۱					۵۵۰۰۰,۰۰		سنگ لاشه	داخل استان
سنگ لاشه جارچی	سنگ لاشه	۱			۱	زنجان روستای جارچی	۵,۴۷	۰	۱۷۵۰۰۰۰۰۰	سنگ لاشه	داخل استان
سنگ لاشه اژدهاتور	سنگ لاشه	۱			۱	۱۰ کیلومتری جنوب زنجان	۲,۵۶۲	۱۲۵۰۰۰۰	۲۵۰۰۰۰۰	سنگ لاشه	داخل استان
شن و ماسه کوهی کوشکن	شن و ماسه کوهی	۱			۱	۷ کیلومتری شمال غرب زنجان	۰,۴۳	۲۶۰۰۰۰۰	۳۷۵۰۰۰۰	شن و ماسه کوهی	داخل استان
شن و ماسه کوهی مهتر	شن و ماسه کوهی	۱			۱	۲۱ کیلومتری غرب زنجان - جاده زنجان دندی - روستای مهتر	۰,۹۷	۲۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰	شن و ماسه کوهی	داخل استان

آهن	آهن ذاکر	۱	۰	۱	۰	۱	۲۹ کیلومتری شمال شرق زنجان	۱۲,۵	۴۳۰,۰۵۰,۰	۷۰۰,۰۰۰,۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور	آهن
آهن	آهن گلجیک	۱	۰	۰	۱	۱	۴۶ کیلومتری شمال غرب زنجان	۱۵,۰	۱۰۰,۰۰۰,۰	۳۰۰,۰۰۰,۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور	آهن
آهن	آهن قوزلو	۱	۰	۰	۱	۱	۶۵ کیلومتری جنوب غرب زنجان	۱۲,۳	۵۰,۰۰۰,۰	۲۰,۰۰۰,۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور	آهن
آهن	آهن حسین آباد	۱	۰	۰	۱	۱		۲,۶	۱۶۰,۰۰۰,۰	۳۰۰,۰۰۰,۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور	آهن
آهن	آهن چوره ناب زرنان	۱	۰	۰	۱	۱	۱۴۰ کیلومتری جنوب غرب زنجان	۸,۳	۱۰۰,۰۰۰,۰	۲۴۰,۰۰۰,۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور	آهن
سنگ آهن هماتیتی	سنگ آهن مروراید ۳	۱	۰	۰	۱	۱	۳۸,۵ یلومتری شمال شرق زنجان	۱۳,۷	۲۵۰,۰۰۰,۰	۵۰۰,۰۰۰,۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور	سنگ آهن هماتیتی
آهن	آهن کاوند	۱	۰	۰	۱	۱	زنجان - بخش مرکزی کاوند فاصله تا زنجان ۲۸ کیلومتر	۶,۲	۱۸۵,۰۰۰,۰	۳۷۰,۰۰۰,۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور	آهن
آهن	فلدسپات و آهن گل بلاغی و تلخاب	۱	۰	۰	۱	۱	زنجان - بخش مرکزی روستا گل بلاغی فاصله تا زنجان ۴۲ کیلومتر	۴,۰	۱۲۰,۰۰۰,۰	۲۴۰,۰۰۰,۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور	آهن
سنگ آهن	سنگ آهن شمال ذاکر	۱	۰	۰	۱	۱	زنجان - بخش مرکزی - روستای ذاکر - فاصله تا زنجان ۱۸ کیلومتر	۷,۰	۶۰,۰۰۰,۰	۱۲۰,۰۰۰,۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور	سنگ آهن
آهن هماتیتی	سنگ آهن هماتیتی قینرجه	۱	۰	۰	۱	۱	زنجان - بخش مرکزی روستای آزاد فاصله تا زنجان ۱۹ کیلومتر	۳,۸	۱۰۰,۰۰۰,۰	۲۵۰,۰۰۰,۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور	آهن هماتیتی
آهن هماتیتی	آهن چورزق	۱	۰	۰	۱	۱	زنجان - بخش مرکزی - فاصله تا زنجان ۱۵ کیلومتر	۱,۹	۷۰,۰۰۰,۰	۱۵۰,۰۰۰,۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور	آهن هماتیتی
آهن گوتیتی	آهن زنگیل آباد - اژدهاتور	۱			۱	۱	۱۵ کیلومتری جنوب غرب زنجان	۱۷,۹	۹۰,۰۰۰,۰	۱۸۰,۰۰۰,۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور	آهن گوتیتی
آهن هماتیتی	آهن گوگچه قیا	۱			۱	۱	۱۵ کیلومتری جنوب غرب زنجان	۹,۲	۵۰,۰۰۰,۰	۹۵,۰۰۰,۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور	آهن هماتیتی
سنگ آهن هماتیتی	آهن کاوند دو	۱			۱	۱	۴۵ کیلومتری غرب زنجان	۱۴,۰	۱۵۰,۰۰۰,۰	۳۰۰,۰۰۰,۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور	سنگ آهن هماتیتی
آهن هماتیتی	آهن ریحان	۱			۱	۱	زنجان - ۱۵ کیلومتری غرب زنجان	۱۱,۹۳	۱۷۰۰۰۰	۲۹۰۰۰۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور	آهن هماتیتی
مس	مس کلهرود	۱	۰	۰	۱	۱	زنجان - بخش مرکزی - روستای گلهرود - فاصله تا زنجان ۲۵ کیلومتر	۷,۳۲	۸۰۰۰۰,۰۰	۲۰۰۰۰۰,۰۰	داخل استان و خارج استان	مس
مس	مس گلیجه	۱	۰	۰	۱	۱	۳۰ کیلومتری شمال زنجان	۸,۰۱	۶۰۰۰۰,۰۰	۳۰۰۰۰۰,۰۰	داخل استان و خارج استان	مس
کانسنگ مس	مس امام	۱			۱	۱	زنجان - جاده طارم - روستای امام	۲۳,۸۸	۱۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	داخل استان و خارج استان	کانسنگ مس
سنگ مس	مس مروارید	۱			۱	۱	زنجان جاده تهران - روستای مروارید	۳,۹۷	۱۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	داخل استان و خارج استان	سنگ مس
سنگ مس	مس یحیی آباد	۱			۱	۱	زنجان جاده طارم - روستای یحیی آباد	۲,۵۳	۱۲۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	داخل استان و خارج استان	سنگ مس
فسفات	فسفات و آهن سعید کندی	۱			۱	۱	زنجان - جاده دندی - روستای سعید کندی	۳۷,۱۶	۱۵۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰	عدم استخراج	فسفات
سنگ آهن مگنتیتی										داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور	۱۲۰۰۰۰	سنگ آهن مگنتیتی
زغال سنگ	زغال سنگ سهله	۰	۱						۲۰۰۰۰,۰۰	عدم استخراج	زغال سنگ	

مأخذ سازمان صنعت، معدن و تجارت ۱۳۹۷

نقشه ۱۳: معادن بخش مرکزی شهرستان زنجان

مأخذ مشاور ۱۳۹۷

جمع بندی: قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی-فرهنگی، زیرساختی و فضایی، منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و عرضه در بخش کشاورزی، صنعت و خدمات
 در مجموع قابلیت‌های تنگناهای بخش مرکزی شهرستان زنجان در چهار بخش طبیعی، اجتماعی-انسانی، زیرساختی-فضایی و اقتصادی به شرح جدول زیر جمع بندی می‌شود.

جدول ۶۰: قابلیت‌ها و تنگناهای بخش مرکزی شهرستان زنجان

تنگناها	قابلیت‌ها	
<ul style="list-style-type: none"> - روند رو به کاهش میزان بارندگی در چند سال اخیر - واقع شدن قسمت‌هایی از ناحیه در پهنه با خطر نسبی زیاد زلزله‌خیزی - افت سطح آب‌های زیرزمینی - احتمال بروز سرمازدگی محصولات کشاورزی و بارش تگرگ - آلاینده‌گی بالای منابع به خاطر تمرکز فعالیت-جمعیت در اطراف شهر زنجان 	<ul style="list-style-type: none"> - ۹۶ درصد از محدوده بخش مرکزی شهرستان زنجان در طبقه ارتفاعی ۱۵۰۰ تا ۲۵۰۰ متر واقع شده است. - قرارگیری ۵۶ درصد محدوده در شیب ۰ تا ۱۰ درصد - میانگین مجموع بارش سالیانه ۲۹۴٫۱ میلی‌متر - قرارگیری قسمت محدودی از انتهای منطقه حفاظت شده سرخ آباد در بخش مرکزی 	طبیعی
<ul style="list-style-type: none"> - کاهش شدید جمعیت روستایی شهرستان از ۱۰۴۶۱۷ نفر در سال ۱۳۸۵ به ۸۷۶۲۷ نفر در سال ۱۳۹۵ (۱،۷۶- درصد) و در بخش مرکزی ۰،۹۲- درصد - ۴۰ درصد نرخ مشارکت اقتصادی (پایین‌تر از میانگین کشوری و روستایی کل کشور) - ۱۱ درصد شاغلان و تنها ۵ درصد بیکاران بی‌سواد هستند. ۱۶ درصد بیکاران دارای تحصیلات عالی هستند. 	<ul style="list-style-type: none"> - اتحاد و انسجام فرهنگی - اجتماعی - قرار گیری ۷۱ درصد جمعیت در سن ۱۵-۶۵ سال (سن فعالیت و اشتغال) 	اجتماعی-فرهنگی
	<ul style="list-style-type: none"> - قرار گیری در محور تهران-تبریز و دارای زیرساخت‌های قدرتمند ارتباط جاده‌ای (آزادراه و راه اصلی)، دسترسی به سیستم حمل و نقل ریلی، خطوط اصلی انتقال برق، گاز و.... 	زیرساختی-فضایی
<ul style="list-style-type: none"> - دیمی بودن بیش از ۸۵ درصد از اراضی زراعی شهرستان - عدم تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی به صورت قدرتمند و کسب حجم پایین از ارزش نهایی محصولات توسط کشاورزان - عدم توسعه روش‌های آبیاری نوین و فشار بر منابع آب 	<ul style="list-style-type: none"> - مقام اول تولید برنج، سیب درختی، پیاز و کلزا شهرستان در سطح استان - رتبه اول تولید باغی شهرستان در استان - رتبه اول محصولات دامی از قبیل شیر، گوشت قرمز، گوشت مرغ و... در استان - محصولاتی چون گندم، جو، عدس و یونجه دارای بیشترین سطح زیر کشت هستند. - محصولاتی چون پیاز، یونجه، گوجه فرنگی و گندم دارای بالاترین میزان تولید به لحاظ وزنی هستند. - دسترسی به بازارهای قدرتمند شهرهایی چون زنجان، تهران، کرج، میانه و تبریز - موقعیت گردشگری با توجه به قرارگیری منابع گردشگری شهر زنجان و عبور محور تهران-تبریز از محدوده - وجود ۱۱۸ اثر تاریخی ثبت شده در بخش مرکزی شهرستان زنجان 	اقتصادی

	<p>- وجود باغات و شکل گیری زیرساخت‌های گردشگری همچون رستوران‌ها و غذاخوری‌ها به خصوص در طول جاده‌های اصلی</p> <p>- وجود ۴۲ معدن فعال در محدوده به صورت معادن گرانیت، فلدسپات، گچ، آهک و سنگ لاشه</p>
--	--

به صورت کلی و با در نظر گرفتن تاکیدات طرح‌های فرادست مهمترین توانمندی‌ها و قابلیت‌های توسعه ناحیه به شرح زیر است:

- مهم‌ترین ویژگی منطقه زنجان رشد خطی امکانات زیربنایی، شبکه ارتباطی (آزادراه، راه اصلی و فرعی)، شبکه‌های انتقال سوخت و انرژی و تأسیسات جانبی شبکه انتقال دیتا (فیبر نوری)، شبکه‌های مخابراتی و اطلاعاتی نیروگاه‌ها و مراکز تخلیه بار در محور راه ترانزیت و مسیر آزادراه قزوین زنجان در این منطقه است. این ویژگی منطقه زنجان را به تجهیز یافته‌ترین بخش استان از نظر فعالیت و سکونت تبدیل کرده است.
- این محور قطب فعالیت‌های اقتصادی و همچنین محل تمرکز مهم‌ترین مراکز اسکان جمعیت در استان زنجان است. مهم‌ترین و بزرگترین شهرهای استان، مهم‌ترین شهرک‌ها، مجتمع‌ها و مراکز صنعتی در این محدوده قرار گرفته است.
- وجود اراضی مسطح دشت زنجان و دسترسی به منابع آب سطحی و زیرزمینی شرایط مطلوبی برای انجام فعالیت‌های کشاورزی ایجاد کرده است. این دو دشت با مجموعه فعالیت‌های کشاورزی، دامپروری و مراکز زیست شهری و روستایی خود فرصت‌ها و توان‌های مناسبی برای توسعه ایجاد کرده‌اند.
- بیشترین میزان سطوح زیر کشت آبی و تولیدات آبی استان به منطقه زنجان اختصاص دارد. بیش از نیمی از اراضی کشت آبی و تولیدات کشت آبی استان به این محدوده مربوط است. این منطقه از نظر تولیدات باغی نیز بسیار حائز اهمیت است، حدود ۴۵ درصد از اراضی باغی استان در این منطقه قرار گرفته است و سهم این منطقه از تولیدات باغی استان حدود ۶۵ درصد است. بیشترین سطح باغات گردو و انگور استان که از جمله مهم‌ترین محصولات تولیدی استان به شمار می‌روند در این منطقه قرار گرفته است.
- منطقه زنجان قطب تولید محصولات دامی استان شامل شیر، گوشت قرمز، طیور صنعتی و تخم مرغ صنعتی و عسل است.
- منطقه زنجان قطب فعالیت‌های صنعتی استان است. بیش از ۹۲ درصد واحدهای صنعتی استان در این منطقه واقع شده است. همچنین بیش از ۹۵ درصد شاغلان بخش صنعت استان نیز به منطقه زنجان اختصاص دارد. این آمار از برتری مطلق منطقه زنجان در استقرار فعالیت‌های صنعتی حکایت دارد. بیشترین تعداد شهرک‌های صنعتی استان نیز در این منطقه قرار گرفته است.
- منطقه زنجان از نظر فعالیت‌های معدنی نیز حائز اهمیت است، با وجود توانمندی‌های شهرستان ماهنشان در فعالیت‌های معدنی، منطقه زنجان از نظر میزان ذخایر معدنی و تعداد معادن فعال و غیرفعال غنی‌ترین منطقه استان است. بیشترین واحدهای فراوری مواد معدنی نیز در این منطقه مستقر شده است.

- تمرکز اصلی سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در استان زنجان در این منطقه است، حدود ۷۶ درصد از کل سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در استان زنجان در محدوده این منطقه صورت می‌گیرد. بررسی‌ها نشان می‌دهد حتی درآمدهای درون منطقه‌ای در شهرستان‌های حاشیه‌ای نیز در قالب جریان سرمایه به سود این منطقه و به‌ویژه شهر زنجان سرمایه‌گذاری می‌شود.
  - افزون بر تمرکز اصلی سرمایه‌گذاری‌ها در این منطقه، سهم غالب بودجه‌های دولتی نیز نصیب این منطقه و سکونتگاه‌های مهم واقع در آن می‌شود، از کل بودجه‌های استان حدود ۸۳ درصد به شهرهای واقع شده در این محور تخصیص می‌یابد.
  - بررسی سمت و جریانات ارتباطی، سرمایه، بار و کالا نشان می‌دهد بیش از ۹۸ درصد بارها جذب منطقه زنجان می‌شود و سهم سایر مناطق از این جریانات بسیار اندک است. همچنین در خصوص جابجایی و جریانات مسافر نیز بیش از ۸۴ درصد این سفرها مربوط به منطقه زنجان، ابهر است.
  - بیشترین زیرساخت‌های تولیدی و بازرگانی و مراکز خدمات پشتیبان شامل انبارها، سردخانه‌ها و سیلوها در این منطقه استقرار یافته است.
  - تمامی مراکز آموزش عالی دولتی و بیشتر مراکز آموزش عالی غیردولتی استان در سکونتگاه‌های واقع در این محدوده متمرکز شده‌اند.
  - بررسی الگوی پراکندگی واحدهای اقامتی و پذیرایی و رفاهی نشان می‌دهد حدود ۴۰ درصد واحدهای بین‌راهی استان در این منطقه مستقر شده است.
  - تمام کارکردهای فراملی و ملی سکونتگاه‌های استان زنجان و ۸۵ درصد کارکردهای منطقه‌ای استان زنجان در این منطقه واقع شده است.
  - منطقه زنجان قطب جذب و مقصد مهاجران و نیروی کار جوان سایر مناطق استان زنجان است.
  - منطقه زنجان از حیث داشتن روستاهای پرجمعیت با جمعیت بیش از ۱۰۰۰ نفر نیز حائز اهمیت است. حدود ۴۶/۵ درصد از روستاهای پرجمعیت استان زنجان در این محدوده قرار گرفته‌اند، برخی از روستاهای با جمعیت بیش از ۳۰۰۰ نفر نیز در محدوده منطقه زنجان استقرار یافته‌اند.
  - بررسی میزان ارتباط و تأثیر متقابل در میان شهرهای استان نشان می‌دهد بیشترین جاذبه در میان شهرهای استان بین شهر زنجان و دو شهر ابهر و خرمدره وجود دارد. پیوندی قوی بین شهرهای ابهر و خرمدره و زنجان به دلیل وجود خطوط راه اصلی، آزادراه و راه آهن در کنار سایر پیوندهای جمعیتی، اقتصادی و اجتماعی از جمله دلایل بالا بودن جاذبه بین دو شهر ابهر و خرمدره و شهر زنجان است.
- براین اساس وظیفه روستاهای واقع در بخش مرکزی شهرستان زنجان تامین نیازهای کشاورزی (زراعی-باغی-دامی به صورت خام و فرآوری شده) بازارهای زنجان، تهران-کرج با نگاه به بازار شهرهای میانه و تبریز و صادرات برای بازارهای خارج از کشور است. همچنین تقویت صنعت گردشگری از دیگر وظایفی است که می‌توان برای روستاهای بخش مرکزی شهرستان زنجان در نظر گرفت.

۷-۱- ساختار و عملکرد نظام فضایی شبکه سکونتگاهی منظومه

شناسایی جریانات و پیوندهای بین سکونتگاه‌ها

با توجه به مقر و موقع بخش مرکزی شهرستان زنجان؛ جریانات و پیوندهای این ناحیه تحت تاثیر عوامل زیر شکل می‌گیرد:

- شهر زنجان با جمعیتی نزدیک به ۵۰۰ هزار نفر، بازار بزرگی برای محصولات تولیدی روستاهای بخش مرکزی شهرستان زنجان است. بر همین اساس پیوندی قدرتمند بین شهر زنجان و روستاهای بخش مرکزی وجود دارد.
- بخش مرکزی شهرستان زنجان در مسیر محور تهران-تبریز واقع شده است. با توجه به فاصله نه چندان زیاد این بخش با شهرهایی چون تهران، میانه و تبریز، جریانات قدرتمند اقتصادی با این شهرها نیز مشاهده می‌شود.
- همسایگی استان زنجان با استان‌های آذربایجان شرقی، اردبیل، گیلان، قزوین، کردستان و لرستان باعث ایجاد جریانات و پیوندهایی با این استان‌های شده است.
- تخصص در تولید برخی محصولات کشاورزی باعث شده است تا بازارهای این محصولات شهرهای مختلف کشور را دربرداشته باشد.

جدول ۶۱: عوامل اصلی تاثیرگذار بر جریانات و پیوندهای مختلف بخش مرکزی شهرستان زنجان

ردیف	متغیر	نوع تاثیر
۱	همجواری با شهر زنجان	بازار مصرف بزرگ برای محصولات مختلف زراعی، باغی و دامی
۲	واقع شدن در محور تهران-تبریز	امکان دسترسی به بازار مصرف تهران-کرج و میانه-تبریز
۳	همسایگی با استان‌های مختلف	جریانات اقتصادی با استان‌های مختلف براساس محصولات متفاوت کشت شده
۴	تخصص در تولید برخی محصولات کشاورزی	تخصص در تولید محصولاتی زراعی چون پیاز، گوجه فرنگی، انواع سبزیجات، عدس، لوبیا، نخود محصولات باغی چون انگور، هلو، آلبالو، زردآلو، بادام و محصولات دامی امکان ایجاد جریانات اقتصادی با استان‌های مختلف کشور را فراهم کرده است.

جریانات و پیوندهای اقتصادی

شکل‌گیری جریانات مداوم و پیوندی دو سویه بین شهر زنجان و روستاهای بخش مرکزی شهرستان زنجان قابل مشاهده است. بازار عمده فروش خام گوجه فرنگی، پیاز، صیفی جات، میوه و گندم در شهر زنجان است. در کنار بازار شهر زنجان، محصولات تولید شده این بخش به شهرهای مختلف صادر می‌شود. گوجه فرنگی تولید شده در بخش به کارخانه‌های واقع در شهر کرج (دلپذیر)، مشهد (کارخانه‌های متعدد فعال در خراسان رضوی)، شهر خوی و شهر میانه صادر می‌شود.

پیاز تولید شده به استان‌های گیلان، مازندران و اردبیل عرضه می‌شود. همچنین میوه و تره‌بار تولید شده علاوه بر شهر زنجان به در بازار استان‌های تهران و البرز نیز عرضه می‌شود.

جدول ۶۲: جریانات اقتصادی، براساس محل عرضه محصولات عمده تولید شده

نوع محصول	بازار عرضه
گوجه فرنگی	زنجان / کرج / خوی / میانه / مشهد
پیاز	زنجان / گیلان / مازندران / اردبیل
صیفی جات	زنجان
میوه	زنجان / تهران
گندم	سیلوی زنجان

جریانات اداری-اجتماعی

شهر زنجان به عنوان مرکز بخش، شهرستان و استان زنجان هدف اصلی جریانات اداری در درون بخش است و به نوعی تمامی جریانات اداری به سمت شهر زنجان جریان دارد.

مهاجرت به شهر زنجان، اسکان در این شهر و همزمان پرداختن به امور کشاورزی در روستاها، نشان از پیوند اجتماعی-اقتصادی روستاهای بخش مرکزی با شهر زنجان دارد.

ارتباطات اجتماعی-فرهنگی، براساس همسایگی با استان‌های همجوار، تاثیرات مستقیم هسته عظیم جمعیتی تهران-کرج و ارتباطات مستمر اجتماعی-فرهنگی با شهرهای میانه-تبریز قابل توصیف است. مهاجرت به استان‌های تهران و البرز و همچنین عرضه مستقیم برخی محصولات در بازارهای این استان‌ها، علاوه بر پیوند اقتصادی، نشان‌دهنده پیوندهای اجتماعی-فرهنگی است که به واسطه مهاجرت‌ها و آشنایی به دست آمده در روند زمان حاصل شده است.

همچنین مراجعه ساکنین شهرستان‌های بیجار و قروه استان کردستان؛ که دارای مشابهت‌های زبانی-فرهنگی با زنجان هستند، برای کارهای درمانی به شهر زنجان نشان از جریانات اجتماعی-فرهنگی بین استان زنجان و کردستان دارد.

براساس اطلاعات به دست آمده از برداشت میدانی مشاور، پرسشنامه تکمیل شده و جلسات کارگروه مشارکتی برگزار شده، روستاهای بخش مرکزی شهرستان زنجان را می‌توان در دو دسته اصلی طبقه بندی کرد. روستاهای متکی بر منابع آب رودخانه زنجانرود که زراعت و باغداری را به صورت آبی و دیم و به صورت توامان انجام می‌دهند. این روستاها پرجمعیت بوده و اراضی کشاورزی گسترده‌تری دسترسی دارند. همچنین این روستاها با توجه به قرارگیری در جوار محور تهران-تبریز و نزدیکی به آزادراه، جاده قدیم و ایستگاه راه آهن، در تامین نیاز بازار شهر زنجان و همچنین تامین زیرساخت‌های گردشگری فعال هستند. روستاهای اسفجین، امین‌آباد و یامچی در این طبقه قرار دارند.

روستاهای متکی بر کشاورزی به صورت دیم، با دسترسی محدودتر به اراضی کشاورزی و همچنین فاصله از محور تهران-تبریز به صورت روستاهای کوهپایه‌ای، دارای جمعیت کمتر، توان‌های گردشگری بالقوه (با ضعف در زیرساخت‌ها و استفاده بالفعل) مثل روستاهای قزل تپه بیات و گلجیک که در این طبقه قرار گرفته است.

فعالیت‌های پشتیبان زنجیره ارزش فعالیت‌های کشاورزی

براساس مدل پورتر بررسی زنجیره تولید و عرضه در دو بخش فعالیت‌های پشتیبان و فعالیت‌های اصلی انجام شد. براین اساس در بررسی فعالیت‌های پشتیبان به موضوعات زیرساخت‌ها، مدیریت منابع انسانی، توسعه تکنولوژی و تامین پرداخته شده است. بخش زیرساخت‌ها به زیرساخت‌های تولید، تبدیل و عرضه تقسیم‌بندی شده است. در بخش زیرساخت‌های تولید به تامین آب، تامین برق، دسترسی به زمین‌های کشاورزی و وجود اتحادیه مرتبط با محصولات پرداخته شده است.

در بخش تامین آب از منابع سطحی، آب مورد نیاز روستاها از منابع مختلفی چون ایستگاه‌های پمپاژ آب، چاه و قنات تامین می‌شود. روستای اسفجین دارای ۲ ایستگاه پمپاژ در مدار با حجم ۹۵۰ مترمکعب در روز، روستای قزل تپه بیات دارای ۲ ایستگاه پمپاژ آب با حجم ۷۷۸ مترمکعب در روز و روستای امین آباد با ۱ ایستگاه پمپاژ با حجم ۲۵۹ مترمکعب در روز است.

جدول ۶۳: تامین آب از طریق ایستگاه‌های پمپاژ

ردیف	نام شهرستان	نام بخش	نام دهستان	نام روستا	تعداد ایستگاه پمپاژ در مدار	حجم ایستگاه پمپاژ در مدار - مترمکعب در روز
جمع شهرستان					۱۴	۳۹۷۵
جمع بخش					۴۶	۱۶۸۱۸
جمع دهستان					۱۵	۵۶۸۸
۱	زنجان	مرکزی	زنجانرودبالا	اسفجین	۲	۹۵۰
۲	زنجان	مرکزی	زنجانرودبالا	امین آباد	۱	۲۵۹
۳	زنجان	مرکزی	زنجانرودبالا	قزل تپه بیات	۲	۷۷۸

تامین برق برای پشتیبانی از زنجیره ارزش محصولات کشاورزی، از طریق خطوط انتقال برق به صورت خط ۶۳ کیلوولت، ۲۳۰ کیلوولت و خط ۴۰۰ کیلوولت و ترانس‌های برق موجود انجام می‌شود. در زمینه تامین زیرساخت‌های مورد نیاز برای تبدیل محصولات، پهنه‌های صنعتی، شهرستان شامل ۴ شهرک صنعتی، ۱ شهرک صنعتی تخصصی و دوناحیه صنعتی است که به عنوان یک زیرساخت آماده سرمایه گذاری هستند. کارگاه‌های مرتبط با صنایع تبدیل محصولات کشاورزی می‌توانند در خارج از این پهنه‌ها نیز استقرار پیدا کنند.

جدول ۶۴: پهنه‌های صنعتی واقع در شهرستان زنجان

ردیف	نام	مساحت زمین (هکتار)
۱	شهرک صنعتی زنجان ۱ - اشراق	۴۰۱
۲	شهرک صنعتی زنجان ۲ - نوآوران	۲۸۷
۳	شهرک صنعتی تخصصی سنگ شهر	۱۷۱
۴	شهرک صنعتی زنجان ۳ - کهناب	۱۰۰
۵	ناحیه صنعتی کارگاهی ظریفان	۲,۳
۶	ناحیه صنعتی کارگاهی نیکان	۳
۷	شهرک صنعتی زنجان ۴	۳۰۷

تامین قسمتی از سرمایه مورد نیاز برای صنایع و کارگاه‌های تبدیلی توسط بانک‌های عامل وام‌های اشتغال روستایی (بانک‌های کشاورزی، توسعه تعاون، پست بانک و صندوق کارآفرینی امید)، صندوق‌های اعتبارات خرد اشتغال روستایی و اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی (اعطای تسهیلات؛ ۷۰ درصد آورده بانک ۳۰ درصد آورده تعاونی) صورت می‌گیرد.

بازارهای شهر زنجان، تهران و میانه از مهمترین بازارها برای توزیع محصولات کشاورزی تولید شده بخش است.

زیرساخت‌های ارتباط جاده‌ای-ریلی شامل دسترسی به آزادراه، جاده‌های اصلی، خط ریلی و قرار گیری در محور تهران-تبریز خدمات پشتیبان قدرتمندی را برای شکل گیری صنایع مرتبط با محصولات کشاورزی فراهم کرده است.

جدول ۶۵: فعالیت‌های پشتیبان موجود برای زنجیره محصولات کشاورزی (طبق مدل پورتر) در روستاها

تأمین آب: ۴ ایستگاه پمپاژ در مدار با ظرفیت استحصال ۱۹۸۷ مترمکعب در روز / چاه‌ها و قنوت با میزان آبدهی سالیانه ۲۸۶۴۳۲ مترمکعب / رودخانه زنجانرود، آریاچای تأمین برق: خطوط انتقال برق به صرت خطوط ۶۳، ۲۳۰ و ۴۰۰ کیلوولت	تولید	زیرساخت‌ها
تأمین سرمایه: بانک‌های عامل وام‌های اشتغال روستایی (بانک‌های کشاورزی، توسعه تعاون، پست بانک و صندوق کارآفرینی امید) + صندوق‌های اعتبارات خرد اشتغال روستایی + اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی (اعطای تسهیلات، ۷۰ درصد آورده بانک ۳۰ درصد آورده تعاونی) پهنه‌های صنعتی: ۴ شهرک صنعتی، ۱ شهرک صنعتی تخصصی، ۲ ناحیه صنعتی کارگاه‌های خارج از پهنه‌های صنعتی	تبدیل	
حوزه راه: آزادراه تهران-تبریز، جاده قدیم، جاده‌های اصلی و فرعی بازارهای دائمی: بازار شهرهای زنجان، تهران-کرج، میانه، تبریز معرفی محصولات: تهیه بروشور، کتابچه و امکان شرکت در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی از طریق اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی	توزیع	
آموزش توسط: دانشگاه زنجان / دانشگاه علمی - کاربردی / دانشگاه آزاد اسلامی / دانشگاه پیام نور / آموزش فنی و حرفه ای / جهاد کشاورزی		مدیریت منابع انسانی
تحقیق و توسعه، بهبود سیستم‌ها و فرایندها و روش‌های انجام کار با تاکید بر محصولات اصلی		توسعه تکنولوژی
کود شیمیایی: خرید از ..... / تولید: بروجرد، شیراز و ... آب و برق: اداره آب (اعطای مجوز و اخذ هزینه حق بستر) / اداره برق (تأمین برق و اخذ هزینه تأمین برق) سمپاشی و آفت زدایی: خرید از شهر زنجان / تولید سم و داروهای گیاهی: تهران، مشهد، اصفهان و ...		تأمین

فعالیت‌های اصلی زنجیره تولید و عرضه فعالیت‌های کشاورزی

مهمترین نکته در فعالیت‌های اصلی زنجیره تولید و عرضه محصولات کشاورزی، ضعف در فرایند تبدیل و فرآورش محصولات تولیدی است. محصولات تولید شده عموماً به صورت خام عرضه و مصرف می‌شود و یا فرآوری‌های انجام شده به صورتی نیست که ارزش افزوده بیشتری را نصیب کشاورزان کند. در مورد محصولی به مانند گندم، هر چند مصرف آن مستلزم تولید آرد و تبدیل آن به نان و محصولات مشابه است، در عمل به خرید محصول توسط دولت به صورت تحویل به سیلو از طرف کشاورز صورت می‌گیرد و کشاورزان عملاً از مشارکت در ادامه زنجیره تبدیل و عرضه حذف می‌شوند. در مورد محصولاتی چون جو و یونجه، تغییرات جزئی برای آماده کردن این محصولات برای استفاده دام، در چرخه داخل اقتصاد خانوار اتفاق می‌افتد، علیرغم ارزش اقتصادی برای خودکفایی اقتصاد روستاییان و نقش آن در تأمین تدارکات برای تولیدات دامی، در ایجاد ارزش افزوده قابلیت محاسبه را ندارد. در مورد محصول گوجه فرنگی؛ کارخانجات تولید رب در استان‌های مختلف کشور وجود دارند که این محصول را خریداری کرده و بعد از اعمال عملیات تبدیل و فرآورش مجدداً به بازار عرضه می‌کنند.

نزدیکی به قطب صنعتی به مانند شهر زنجان (با ۴ شهرک صنعتی، یک شهر صنعتی تخصصی و ۲ ناحیه صنعتی)، همچنین قرار گیری در محور تهران-تبریز؛ امکان ایجاد کارگاه‌های کوچک مقیاس برای رقابت با

صنایع عمده شکل گرفته در این قطبها و محور را با مشکل مواجه کرده است و کشاورزان در سیستم موجود نقش تولید کننده را برعهده دارند و عموماً در فرایند تبدیل نقش چندانی را برعهده ندارند. تقویت اقتصاد گردشگری می‌تواند به امکان عرضه محصولات ویژه محلی (رب محلی، پیاز سرخ شده محلی و...) امکان داده و بر ایجاد اقتصاد معیشت محور، با تاکید بر کسب بالاترین میزان ارزش افزوده توسط روستاییان تولیدکننده، زمینه‌سازی کند.

در زمینه توزیع محصولات کشاورزی تولید شده در بخش مرکزی شهرستان زنجان، نقش بازار میدان میوه و تره‌بار شهر زنجان (واقع در میدان بسیج در ورودی از سمت تهران) بسیار پر رنگ است. محصولات تولید شده عموماً توسط اهالی در این میدان عرضه می‌شود. محصولات عرضه شده در این میدان توسط دلالان بومی و غیربومی خریداری شده و در سطح استان زنجان و سایر استان‌های کشور توزیع می‌شود.

در زمینه پیاز و سیب زمینی استان‌های شمالی با تاکید بر استان گیلان، بازار اصلی این محصولات محسوب می‌شود. استان‌های تهران و البرز، در کنار شهر زنجان، به عنوان بازار اصلی برای میوه‌های تولید شده قابل شناسایی است.

در زمینه محصول شیر، سیستم جمع آوری، انتقال و تبدیل به این نحو است که شیر توسط شیرپزهای مستقر در روستا خریداری و سپس به کارخانه‌های بسته‌بندی شیر به مانند پگاه و کندیمیز منتقل می‌شوند و به صورت بسته بندی شده از طریق سیستم توزیع خرده‌فروشی (بقالی‌ها و سوپرمارکت‌ها) به دست مشتریان نهایی می‌رسد.

جدول ۶۶: زنجیره تولید و عرضه محصولات اصلی زراعی برخی روستاها

تامین تدارکات	تولید	عملیات تبدیل	عملیات توزیع	مصرف کنندگان نهایی
<ul style="list-style-type: none"> نیروی کار: اهالی خود روستاها بذر، کود، سم و...: بازار شهر زنجان 	<ul style="list-style-type: none"> گوجه فرنگی (۱۲۴۰ تن) / روستاهای اسفجین، امین‌آباد، یامچی 	<ul style="list-style-type: none"> خارج از روستاها کارخانه‌های رب در تهران-کرج، مشهد، خوی، میانه-تبریز 	<ul style="list-style-type: none"> اهالی دلان از میدان تره بار زنجان 	<ul style="list-style-type: none"> خام: زنجان رب: سراسر کشور
	<ul style="list-style-type: none"> پیاز (۳۸۵۰ تن) / روستاهای اسفجین، امین‌آباد، یامچی 	<ul style="list-style-type: none"> عموما بدون فرآوری 	<ul style="list-style-type: none"> اهالی دلان از میدان تره بار زنجان 	<ul style="list-style-type: none"> زنجان، گیلان (با تاکید بر شهر صومعه سرا)، مازندران، اردبیل کشور عراق
	<ul style="list-style-type: none"> سیب زمینی (۱۷۶۷ تن) / هر ۵ روستا هندوانه (۲۸۰۰ تن)، خربزه (۲۸۰۰ تن) روستاهای اسفجین، امین‌آباد، یامچی 	<ul style="list-style-type: none"> عموما بدون فرآوری 	<ul style="list-style-type: none"> اهالی دلان از میدان تره بار زنجان 	<ul style="list-style-type: none"> شهر زنجان استان‌های شمالی و به خصوص گیلان
	<ul style="list-style-type: none"> گندم (۷۹۴ تن) / هر ۵ روستا 	<ul style="list-style-type: none"> عموما بدون فرآوری 	<ul style="list-style-type: none"> خرید تضمینی توسط دولت عرضه در سیلوی شهر زنجان 	<ul style="list-style-type: none"> مردم از طریق نانوايي‌ها
	<ul style="list-style-type: none"> عدس (۱۷ تن)، نخود (۶۰ تن) / قزل تپه بیات و گلچیک 	<ul style="list-style-type: none"> عموما بدون فرآوری 	<ul style="list-style-type: none"> اهالی دلان 	<ul style="list-style-type: none"> زنجان
	<ul style="list-style-type: none"> جو (۲۷۸ تن) / هر ۵ روستا یونجه (۱۱۸۷ تن) / اسفجین، یامچی، قزل تپه بیات 	<ul style="list-style-type: none"> عموما بدون فرآوری 	<ul style="list-style-type: none"> اهالی 	<ul style="list-style-type: none"> مصرف داخلی، دام‌های خود روستاها

جدول ۶۷: زنجیره تولید و عرضه محصولات اصلی باغی روستاهای

تامین تدارکات	تولید	عملیات تبدیل	عملیات توزیع	مصرف کنندگان نهایی
<ul style="list-style-type: none"> نیروی کار: اهالی خود روستاها نهال، کود، سم و...: بازار شهر زنجان 	<ul style="list-style-type: none"> سیب (۲۸۷۰ تن)، آلبالو (۳۰ تن)، زردآلو (۲۳۳ تن)، انگور (۲۹۰ تن)، گردو (۳۲ تن) / همه روستاها به غیر از گلچیک 	<ul style="list-style-type: none"> عموما بدون فرآوری 	<ul style="list-style-type: none"> میدان میوه و تره بار زنجان میدان میوه و تره بار تهران-کرج 	<ul style="list-style-type: none"> استان زنجان استان تهران استان البرز
	<ul style="list-style-type: none"> گللابی (۱۶۴ تن)، هلو (۹۰۰ تن)، شلیل (۷۶ تن) / اسفجین امین‌آباد، یامچی 			
	<ul style="list-style-type: none"> به (۲۴،۸ تن) / یامچی، اسفجین، بادام (۲۹ تن) / قزل تپه بیات، یامچی، امین‌آباد آلو (۹ تن) / امین‌آباد 			

جدول ۶۸: زنجیره تولید و عرضه محصولات اصلی باغی روستاهای

تامین تدارکات	تولید	عملیات تبدیل	عملیات توزیع	مصرف کنندگان نهایی
<ul style="list-style-type: none"> نیروی کار: اهالی خود روستاها علوفه: تولیدات کشاورزی خود روستا 	<ul style="list-style-type: none"> گاو دورگه (۲۴۱۰ راس - ۱۰۸۴۵ تن شیر - ۸۶۷,۶ تن گوشت) 	<ul style="list-style-type: none"> شیرپزهای مستقر در روستاها کارخانجات بسته بندی شیر به مانند پگاه و کندیمیز 	<ul style="list-style-type: none"> توزیع از طریق سیستم خرده فروشی 	استان زنجان استان تهران استان البرز
	<ul style="list-style-type: none"> گاو بومی (۲۰۰ راس - ۳۰۰ تن شیر - ۳۶۰۰۰ تن گوشت) / اسفجین، امین آباد، یامچی 			
	<ul style="list-style-type: none"> گوسفند و بره (۳۴۰۰ راس، ۱۰۴ تن شیر - ۱۷۰ تن گوشت) 			
	<ul style="list-style-type: none"> بز و بزغاله (۱۷۲ راس - ۵,۱ تن شیر - ۶,۸ تن گوشت) 			

بخش دوم

جایگاه منظومه در برنامه ها و طرح های فرادست

طرح های فرادست

یکی از ضروریات در تهیه و تدوین طرح‌ها، بررسی مطالعات و مصوبات فرادست است. در این بخش از مطالعات طرح‌ها و اسناد فرادست که مربوط به شهرستان زنجان بوده و الزاماتی را برای طرح‌های رده پایین تر به همراه دارند، آورده می‌شود. در بررسی طرح‌های فرادست موارد زیر مد نظر قرار گرفته است:

- ✓ اصل ۴۴ قانون اساسی
- ✓ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ✓ سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی
- ✓ برنامه ششم توسعه اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی کشور
- ✓ قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری
- ✓ جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین
- ✓ مطالعات برنامه آمایش استان زنجان
- ✓ بازنگری در مطالعات طرح جامع ناحیه زنجان
- ✓ سند ملی توسعه استان زنجان
- ✓ نظریه پایه توسعه استان زنجان
- ✓ برنامه راهبردی توسعه استان زنجان
- ✓ سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان

اصل ۴۴ قانون اساسی

نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی با برنامه‌ریزی منظم و صحیح استوار است.

بخش دولتی شامل کلیه صنایع بزرگ، صنایع مادر، بازرگانی خارجی، معادن بزرگ، بانک‌داری، بیمه، تأمین نیرو، سدها و شبکه‌های بزرگ آبرسانی، رادیو و تلویزیون، پست و تلگراف و تلفن، هواپیمایی، کشتیرانی، راه و راه‌آهن و مانند اینها است که به صورت مالکیت عمومی و در اختیار دولت است. بخش خصوصی شامل آن قسمت از کشاورزی، دامداری، صنعت، تجارت و خدمات می‌شود که مکمل فعالیت‌های اقتصادی دولتی و تعاونی است. مالکیت در این سه بخش تا جایی که با اصول دیگر این فصل مطابق باشد و از محدوده قوانین اسلام خارج نشود و موجب رشد و توسعه اقتصادی کشور گردد و مایه زیان جامعه نشود مورد حمایت قانونی جمهوری اسلامی است. تفصیل ضوابط و قلمرو و شرایط هر سه بخش را قانون معین می‌کند.

سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

با توجه به ذیل اصل ۴۴ قانون اساسی و مفاد اصل ۴۳ و به‌منظور شتاب بخشیدن به رشد اقتصاد ملی، گسترش مالکیت در سطح عموم مردم به‌منظور تأمین عدالت اجتماعی، ارتقاء کارآیی بنگاه‌های اقتصادی، و بهره‌وری

منابع مادی و انسانی و فناوری، افزایش رقابت‌پذیری در اقتصاد ملی، افزایش سهم بخش‌های خصوصی و تعاونی در اقتصاد ملی، کاستن از بار مالی و مدیریتی دولت در تصدی فعالیت‌های اقتصادی، افزایش سطح عمومی اشتغال، تشویق اقشار مردم به پس‌انداز و سرمایه‌گذاری و بهبود درآمد خانوارها مقرر می‌گردد:

الف- سیاست‌های کلی توسعه بخش‌های غیردولتی و جلوگیری از بزرگ‌شدن بخش دولتی

۱- دولت حق فعالیت اقتصادی جدید خارج از موارد صدر اصل ۴۴ را ندارد و موظف است هرگونه فعالیت (شامل تداوم فعالیت‌های قبلی و بهره‌برداری از آن) را که مشمول عناوین صدر اصل ۴۴ نباشد، حداکثر تا پایان برنامه پنج‌ساله چهارم (سالانه حداقل ۲۰٪ کاهش فعالیت) به بخش‌های تعاونی و خصوصی و عمومی غیردولتی واگذار کند.

با توجه به مسؤولیت نظام در حسن اداره کشور، تداوم و شروع فعالیت ضروری خارج از عناوین صدر اصل ۴۴ توسط دولت، بنا به پیشنهاد هیأت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی برای مدت معین مجاز است.

اداره و تولید محصولات نظامی، انتظامی و اطلاعاتی نیروهای مسلح و امنیتی که جنبه محرمانه دارد، مشمول این حکم نیست.

۲- سرمایه‌گذاری، مالکیت و مدیریت در زمینه‌های مذکور در صدر اصل ۴۴ قانون اساسی به شرح ذیل توسط بنگاه‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی و بخش‌های تعاونی و خصوصی مجاز است.

۱-۲- صنایع بزرگ، صنایع مادر (از جمله صنایع بزرگ پایین‌دستی نفت و گاز) و معادن بزرگ (به‌استثنای نفت و گاز)

۲-۲- فعالیت بازرگانی خارجی در چارچوب سیاست‌های تجاری و ارزی کشور.

۲-۳- بانکداری توسط بنگاه‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی و شرکت‌های تعاونی سهامی عام و شرکت‌های سهامی عام مشروط به تعیین سقف سهام هریک از سهامداران با تصویب قانون.

۲-۴- بیمه.

۲-۵- تأمین نیرو شامل تولید و واردات برق برای مصارف داخلی و صادرات.

۲-۶- کلیه امور پست و مخابرات به‌استثنای شبکه‌های مادر مخابراتی، امور واگذاری فرکانس و شبکه‌های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت توزیع خدمات پایه پستی.

۲-۷- راه و راه‌آهن.

۲-۸- هواپیمایی (حمل و نقل هوایی) و کشتیرانی (حمل و نقل دریایی).

سهم بهینه بخش‌های دولتی و غیردولتی در فعالیت‌های صدر اصل ۴۴، با توجه به حفظ حاکمیت دولت و استقلال کشور و عدالت اجتماعی و رشد و توسعه اقتصادی، طبق قانون تعیین می‌شود.

ب- سیاست‌های کلی بخش تعاونی

۱- افزایش سهم بخش تعاونی در اقتصاد کشور به ۲۵٪ تا آخر برنامه پنج‌ساله پنجم.

۲- اقدام مؤثر دولت در ایجاد تعاونی‌ها برای بیکاران در جهت اشتغال مولد.

۳- حمایت دولت از تشکیل و توسعه تعاونی‌ها از طریق روش‌هایی از جمله تخفیف مالیاتی، ارائه تسهیلات اعتباری حمایتی به‌وسیله کلیه مؤسسات مالی کشور و پرهیز از هرگونه دریافت اضافی دولت از تعاونی‌ها نسبت به بخش خصوصی.

۴- رفع محدودیت از حضور تعاونی‌ها در تمامی عرصه‌های اقتصادی از جمله بانکداری و بیمه.

۵- تشکیل بانک توسعه تعاون با سرمایه دولت با هدف ارتقاء سهم بخش تعاونی در اقتصاد کشور.

۶- حمایت دولت از دستیابی تعاونی‌ها به بازار نهایی و اطلاع‌رسانی جامع و عادلانه به این بخش.

۷- اعمال نقش حاکمیتی دولت در قالب امور سیاستگذاری و نظارت بر اجرای قوانین موضوعه و پرهیز از مداخله در امور اجرایی و مدیریتی تعاونی‌ها.

۸- توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و سایر حمایت‌های لازم به منظور افزایش کارآمدی و توانمندسازی تعاونی‌ها.

۹- انعطاف و تنوع در شیوه‌های افزایش سرمایه و توزیع سهام در بخش تعاونی و اتخاذ تدابیر لازم به نحوی که علاوه بر تعاونی‌های متعارف امکان تأسیس تعاونی‌های جدید در قالب شرکت سهامی عام با محدودیت مالکیت هر یک از سهامداران به سقف معینی که حدود آن را قانون تعیین می‌کند، فراهم شود.

۱۰- حمایت دولت از تعاونی‌ها متناسب با تعداد اعضا.

۱۱- تأسیس تعاونی‌های فراگیر ملی برای تحت پوشش قرار دادن سه دهک اول جامعه به‌منظور فقرزدایی. بندهای ج (سیاست‌های کلی توسعه بخش‌های غیردولتی از طریق واگذاری فعالیت‌ها و بنگاه‌های دولتی)، د (سیاست‌های کلی واگذاری) و هـ (سیاست‌های کلی اعمال حاکمیت و پرهیز از انحصار) برای جلوگیری از طولانی شدن مطالب آورده نشده است.

سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی

با اتکای به قدرت لایزال الهی و در پرتو ایمان و عزم ملی و کوشش برنامه‌ریزی شده و مدبرانه‌ی جمعی و در مسیر تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی، در چشم‌انداز بیست ساله:

ایران کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین‌الملل.

جامعه ایرانی در افق این چشم‌انداز چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

- توسعه یافته، متناسب با مقتضیات فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی خود و متکی بر اصول اخلاقی و ارزش‌های اسلامی، ملی و انقلابی، با تأکید بر مردم‌سالاری دینی، عدالت اجتماعی، آزادی‌های مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسان‌ها و بهره‌مند از امنیت اجتماعی و قضایی
- برخوردار از دانش پیشرفته، توانا و تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی
- امن، مستقل، مقتدر با سامان دفاعی مبتنی بر بازدارندگی همه جانبه و پیوستگی مردم و حکومت
- برخوردار از سلامت، رفاه و امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع مناسب نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، فساد، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب

- فعال، مسئولیت‌پذیر، ایثارگر، مؤمن، رضایت‌مند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط، روحیه‌ی تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن
  - دست یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه‌ی آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه)، با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقای نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل
  - الهام‌بخش، فعال و مؤثر در جهان اسلام، با تحکیم الگوی مردم سالاری دینی، توسعه‌ی کارآمد، جامعه اخلاقی، نواندیشی و پویایی فکری و اجتماعی، تأثیرگذار بر همگرایی اسلامی و منطقه‌ای براساس تعالیم اسلامی و اندیشه‌های امام خمینی (ره)
  - دارای تعامل سازنده و مؤثر با جهان بر اساس اصول عزت، حکمت و مصلحت
- ملاحظه:

در تهیه، تدوین و تصویب برنامه‌های توسعه و بودجه‌های سالیانه، این نکته مورد توجه قرار گیرد که: شاخص‌های کمی کلان آن‌ها، از قبیل: نرخ سرمایه‌گذاری، درآمد سرانه، تولید ناخالص ملی، نرخ اشتغال و تورم، کاهش فاصله درآمد میان دهک‌های بالا و پایین جامعه، رشد فرهنگ و آموزش و پژوهش و توانایی‌های دفاعی و امنیتی، باید متناسب با سیاست‌های توسعه و اهداف و الزامات چشم‌انداز، تنظیم و تعیین گردد و این سیاست‌ها و هدف‌ها به صورت کامل مراعات شود.

برنامه ششم توسعه اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی کشور (۱۳۹۶-۱۴۰۰)

در ماده ۲۷ برنامه ششم توسعه، موضوع توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی در دستور کار قرار گرفته است. در این برنامه موضوعات خاص در مورد آب و محیط زیست، معدن و صنایع معدنی، کشاورزی، گردشگری، عبوری (ترانزیت) و حمل و نقل ریلی، فناوری نوین، توسعه و کاربست علم و فناوری و انرژی، بهبود محیط کسب و کار، اشتغال و توانمندسازی محرومان و فقرا (با اولویت زنان سرپرست خانوار) مورد توجه قرار گرفته است که می‌تواند در زمینه اقتصادی و اشتغال‌زایی تأثیرگذار باشد. از این رو برخی از مهمترین ماده‌های قانونی و اقدامات مهم مرتبط با زمینه فوق، به شرح زیر است:

اقدامات اقتصادی و بخشی در رابطه با ماده ۲۷ برنامه ششم

- ۱- دولت مکلف است در راستای برنامه‌ریزی منطقه‌ای و تقویت اقتصاد روستایی و توسعه اقتصاد صادرات محور در طول اجرای قانون برنامه هر سال، در پنج‌هزار روستا با توجه به استعدادها و ظرفیت‌های بومی و محیطی و قابلیت محلی- اقتصادی آن منطقه، با مشارکت نیروهای محلی و با بهره‌گیری از تسهیلات بانکی، حمایت‌های دولتی و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی آن روستاها را به‌وسیله سازمان استان تهیه کند و به تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان مربوطه برساند. سازمان موظف است تعداد روستاهای سهمیه استانی را تا سه ماه اول سال اول اجرای قانون برنامه اعلام نماید.
- ۲- تنظیم و ارائه هدفمند و شفاف اعتبارات مربوط به عمران و توسعه روستایی و عشایری در بودجه سنواتی، تحت پیوستی با عنوان «عمران و توسعه روستایی» و اختصاص بودجه عمرانی مربوط به این فصل انجام پذیرد.
- ۳- کاهش مدت زمان پاسخ به استعلام‌ها و صدور پروانه ساخت بنگاه‌های اقتصادی روستایی و عشایری از هر کدام از دستگاه‌های ذی‌ربط، حداکثر پانزده روز است.

۴- توسعه حداقل پنجاه و چهار خوشه کسب و کار روستایی، بهره‌برداری و ساخت نود و هشت ناحیه صنعتی روستایی و ایجاد یک میلیون و نهصد و چهارده هزار فرصت شغلی در روستاها و مناطق عشایری از طریق احداث و توسعه بنگاه‌های اقتصادی رقابت‌پذیر و صادرات‌گرا از طریق بخش‌های خصوصی و تعاونی.

۵- تهیه طرح‌های هادی و طرح‌های توسعه و بازنگری آن‌ها برای همه روستاها و آبادی‌های بالای بیست خانوار و مناطق عشایری در طول اجرای قانون برنامه با اولویت مناطق کمتر برخوردار.

۶- آموزش صد هزار نفره از روستاییان و عشایر به‌عنوان عناصر پیشرو و تسهیل‌گر در زمینه برنامه‌ریزی محلی، توسعه فعالیت‌های اقتصادی و برنامه‌های فرهنگی، بهبود خدمات‌رسانی، جلب مشارکت‌های مردمی و نظارت بر اثربخشی طرح‌های دستگاه‌های اجرایی.

اقدامات اقتصادی مربوط به بخش کشاورزی

۱- توسعه کشاورزی حفاظتی، توسعه کشت نشایی، به‌نژادی و به‌زراعی، تولید و تأمین و به‌کارگیری ارقام مقاوم، خوداتکایی در تولید بذر و نهال، افزایش ضریب ماشینی کردن سالانه حداقل دوازده‌صدم (۰,۱۲) اسب بخار در هکتار.

۲- افزایش تولید محصولات راهبردی و تبدیل پانصد هزار هکتار از اراضی شیبدار به باغات

۳- فراهم نمودن امکانات مصرف بهینه سموم، دفع آفات نباتی و کودهای شیمیایی و استفاده بیشتر از کود آلی (کمپوست) و مبارزه زیستی و تدوین ضوابط ورود، ساخت و ترکیب ساخت (فرمولاسیون) کود و سم.

۴- سرمایه‌گذاری مورد نیاز جهت انجام امور تحقیقاتی و نظام نوین ترویج و انتقال فناوری، تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان، استقرار مدیریت دانش و تجهیز مراکز جهاد کشاورزی.

۵- توسعه کشت محصولات سالم و محصولات زیستی (ارگانیک)، اعمال استانداردهای ملی کنترل کیفیت تولیدات و فرآورده‌های کشاورزی گسترش مبارزه تلفیقی با آفات و بیماری‌های گیاهی، مصرف بهینه نهاده‌ها از جمله انواع سم و کود و حمایت از درمانگاه‌های گیاه‌پزشکی در راستای ارتقای سلامت انسان و جامعه.

۶- حمایت از توسعه ظرفیت صادراتی صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی مانند کارخانجات خوراک دام، طیور و آبزیان و صنایع بسته‌بندی محصولات کشاورزی با توجه به مزیت‌های طبیعی، نسبی و رقابتی این صنایع.

۷- تکمیل زنجیره تولید محصولات کشاورزی از طریق اعطای کمک‌های فنی - اعتباری به تشکل‌های فراگیر کشاورزی و روستایی.

۸- ایجاد زمینه گسترش و تکمیل زنجیره‌های ارزش، صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات اساسی کشاورزی در قطب‌های تولیدی، سردخانه و انبارهای فنی چند منظوره.

۹- تخصیص حداقل بیست درصد (۲۰٪) منابع صندوق‌های حمایت از بخش کشاورزی جهت تسهیلات برای صادرات این بخش.

۱۰- ایجاد خوشه‌های صادراتی، نشان‌های تجاری و اختصاص مشوق‌های صادراتی به صادرات محصولات کشاورزی.

۱۱- تولید و پخش برنامه‌های آموزشی، ترویجی، مدیریت مصرف آب، بهبود کمی و کیفی محصولات کشاورزی و فرآوری تولیدات، حفاظت از محیط‌زیست و منابع طبیعی کشور، بهره‌وری و انتقال یافته‌های علمی به بهره‌برداران، به سفارش و تأمین مالی وزارت جهاد کشاورزی توسط سازمان صدا و سیما.

اقدامات اقتصادی مربوط به بخش آب

۱- افزایش عملکرد در واحد سطح و افزایش بهره‌وری در تولید محصولات کشاورزی با اولویت محصولات دارای مزیت نسبی و ارزش صادراتی بالا و ارقام با نیاز آبی کمتر و سازگار با شوری، مقاوم به خشکی و رعایت الگوی کشت مناسب با منطقه.

۲- توسعه روش‌های آبیاری نوین، اجرای عملیات آب و خاک (سازه‌ای و غیرسازه‌ای)، توسعه آب‌بندها و سامانه‌های (سیستم) سطوح آبیگر حداقل به میزان ششصد هزار هکتار در سال.

تبصره- برای توسعه روش‌های آبیاری نوین حداقل هشتاد و پنج درصد (۸۵٪) هزینه‌ها به‌عنوان کمک بلاعوض توسط دولت در قالب بودجه سالانه تأمین و پرداخت می‌شود.

۳- حمایت از توسعه گلخانه‌ها و انتقال کشت از فضای باز به فضای کنترل‌شده و بازچرخانی پساب‌ها، مدیریت آب‌های نامتعارف و مدیریت آب مجازی.

۴- طراحی و اجرای الگوی کشت با تأکید بر محصولات راهبردی و ارتقای بهره‌وری آب در چهارچوب سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و تأمین منابع و الزامات مورد نیاز در قالب بودجه سالانه و اعمال حمایت و مشوق‌های مناسب فقط در چهارچوب الگوی کشت.

۵- ایجاد زیرساخت مورد نیاز برای پرورش دویست هزار تن ماهی در قفس تا پایان اجرای قانون برنامه و توسعه فعالیت‌های شیلاتی و ایجاد تأسیسات زیربنایی در سواحل کشور.

۶- برق‌دار کردن چاه‌های کشاورزی دارای پروانه بهره‌برداری

۷- استفاده از آب استحصالی سدها، با اولویت تأمین آب شرب مورد نیاز در حوضه آبریز محل استقرار سد.

۸- تأمین حقابه کشاورزان از رودخانه‌ها، چشمه‌ها و قنات‌ها از آب سدهای حادثاتی بر روی این رودخانه‌ها، قنات‌ها و چشمه‌ها.

اقدامات اقتصادی مربوط به بخش محیط زیست و منابع طبیعی

احیای رویشگاه‌های مرتعی و توسعه و فرآوری گیاهان دارویی به میزان حداقل نه میلیون و ششصد هزار هکتار و افزایش حداقل یکصد هزار هکتار به سطح زیر کشت گیاهان دارویی به نحوی که در پایان اجرای قانون برنامه به دویست و پنجاه هزار (۲۵۰,۰۰۰) هکتار برسد.

قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری

در اجرای اصل یکصد و بیست و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، "قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی" در هفت ماده و پنج تبصره در جلسه علنی مورخ سی و یکم مرداد ماه یکهزار و سیصد و نودوشش مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۹۶/۶/۸ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

در ماده یک این قانون آمده است؛ به منظور تحقق اهداف سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به صندوق توسعه ملی اجازه داده می‌شود تا با هدف ارتقای تولید و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با تصویب هیأت امنای صندوق، معادل ریالی یک میلیارد و پانصد میلیون (۱۵۰۰۰۰۰۰۰۰) دلار از منابع صندوق را به صورت قرض‌الحسنه نزد بانک‌های کشاورزی، پست بانک و توسعه تعاون و صندوق کارآفرینی امید و صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی سپرده‌گذاری کند تا این منابع صرف اعطای تسهیلات به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی برای ایجاد اشتغال در روستاها و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت با اولویت روستاها و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت واقع در مناطق مرزی و مناطق عشایری شود. در ماده ۴ ذکر شده که تسهیلات موضوع این قانون به طرح‌های غیردولتی در حوزه کشاورزی، منابع طبیعی، معادن کوچک، فناوری اطلاعات، گردشگری، صنایع دستی، کلیه فعالیت‌های مربوط به فرش دستباف و خدمات در مناطق روستایی و عشایری و همچنین برای تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی مستقر در نواحی صنعتی روستایی و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت اختصاص می‌یابد.

در ماده ۶، به منظور حسن اجرای این قانون و ارزیابی میزان پیشرفت کار، سازمان برنامه و بودجه کشور موظف شده تا با به کارگیری سامانه مناسب، بر نحوه اعطای تسهیلات و اشتغال ایجاد شده نظارت کند. هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۶/۸/۱۷ با استناد به ماده ۷ قانون فوق، با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه و با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور "آیین اجرایی قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی" را به تصویب رساند.

پس از آن به منظور تسهیل امور و وحدت رویه، "دستورالعمل اجرایی واحد" (از آیین نامه اجرایی قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی) به انضمام فرمها، چک لیست‌ها و شیوه‌نامه‌های مربوطه، جهت اجرا در مناطق روستایی، عشایری و شهرهای زیر ۱۰ هزار نفر جمعیت، در ۱۳۹۶/۸/۲۳ به تصویب کمیسیون تخصصی شورای عالی اشتغال (کارگروه ملی تخصصی مدیریت و راهبری توسعه اشتغال پایدار ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی) رسید و به دستگاه‌های بخشی، مؤسسات عامل، فرمانداران و اعضای کارگروه اشتغال در سطح استان ابلاغ گردیده است.

جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین

شورای عالی آمایش سرزمین در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۵/۲ به استناد ماده ۳۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین را به تصویب رساند. برخی مواد و بندهایی که بیشترین ارتباط محتوایی را با طرح حاضر دارند به شرح زیر استخراج شده است:

ماده ۱- جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین در راستای توسعه و بالندگی اقتصادی و پیشرفت و اقتدار همه‌جانبه و پایدار کشور، تحقق اهداف سند چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴ و نیل به سازمان فضایی مطلوب و مناسب کشور، در چارچوب اصول هشت‌گانه آمایش سرزمین (کارآیی و بازدهی اقتصادی، وحدت و یکپارچگی سرزمین، گسترش عدالت اجتماعی و تعادل‌های منطقه‌ای، حفاظت محیط زیست و احیای منابع طبیعی، حفظ هویت اسلامی-ایرانی و حراست از میراث فرهنگی، تسهیل و تنظیم روابط درونی و

- بیرونی اقتصاد کشور و رفع محرومیت‌ها به خصوص در مناطق روستایی کشور و ملاحظات امنیتی، دفاعی و پدافند غیرعامل)، مشتمل بر موارد زیر است:
۱. رعایت تناسب بین نیازهای استقرار فعالیت در یک قلمرو با امکانات و قابلیت‌های آن و رعایت مقیاس مناسب اقتصادی برای فعالیت در یک مکان با توجه به ظرفیت و کشش بازارهای داخلی و خارجی
  ۲. سازماندهی شبکه سکونتگاهی کشور با هدف ارتقاء بهره‌وری از سرزمین با ملاحظات زیست محیطی و کاهش مشکلات و چالش‌های موجود
  ۳. تقویت و سازماندهی سکونتگاه‌ها و عرصه‌های روستایی با هدف حفظ ارتباط پویا و سازنده بین نواحی شهری و روستایی و تقویت زنجیره‌های ارزش با تأکید بر استقرار صنایع کوچک و اشتغال‌زا
  ۴. انتظام‌بخشی به فرایندها و رویه‌های تبدیل و الحاق سکونتگاه‌های روستایی به شهر با هدف ماندگاری جمعیت مولد در روستاها و حفظ و بهره‌وری از اراضی قابل کشت.
  ۵. ممنوعیت تغییر کاربری زمین خارج از برنامه‌ها و طرح‌های مصوب و مغایر با ملاحظات زیست محیطی از طریق اتخاذ تدابیر، ضوابط و مقررات و سازوکارهای نظارتی مؤثر و کارآمد و بازنگری ضوابط و معیارهای تغییر کاربری اراضی متناسب با ویژگی‌های بوم‌شناختی هر قلمرو
  ۶. توسعه زیرساخت‌های ارتباطی و خدماتی گردشگری با هدف تسهیل دسترسی و استفاده از اماکن، ابنیه و محوطه‌های با ارزش تاریخی ثبت جهانی و ثبت ملی شده و قطب‌ها و مناطق نمونه گردشگری (از جنبه میراث فرهنگی و طبیعی)
  ۷. اعمال مدیریت یکپارچه بر منابع آب
  ۸. ممنوعیت برداشت بی رویه و ناپایدار از منابع آب‌های زیرزمینی و سطحی کشور
  ۹. سازماندهی بخش کشاورزی در پهنه سرزمین به منظور ایجاد تحول متناسب با مقتضیات اقلیمی، ارتقاء بهره‌وری و تأمین امنیت غذایی
  ۱۰. تدوین الگوهای بهینه کشت در دشت‌ها (واحدهای هیدرولوژیکی) با تأکید بر ارزش اقتصادی آب
  ۱۱. ارتقای بهره‌وری آب و بکارگیری روش‌های مناسب آبیاری متناسب با شرایط اقلیمی و منطقه‌ای در راستای صرفه‌جویی و استفاده بهینه از منابع آب با توجه به محدودیت‌های ناشی از تغییرات آب و هوایی
  ۱۲. محدودیت کشت محصولات با نیاز آبی بالا در فضاهای باز و جایگزینی در موارد ممکن از طریق کشت گلخانه‌ای
  ۱۳. مدیریت جامع و یکپارچه حوضه‌های آبخیز برای بهره‌برداری بهینه از منابع پایه (آب، خاک و پوشش گیاهی)
  ۱۴. ایجاد و توسعه مجتمع‌های کشت و صنعت متناسب با قابلیت‌های قلمروهای مختلف کشور
  ۱۵. ساماندهی روابط بین بخش کشاورزی و صنعت متناسب با نیازهای پسین و پیشین بخش کشاورزی و مقتضیات سرزمینی
  ۱۶. توسعه، حفاظت و احیاء جنگل‌ها و مراتع کشور

۱۷. الزام به رعایت ملاحظات زیست محیطی (توان اکولوژیک و ظرفیت تحمل محیط زیست) در استقرار فعالیت‌های توسعه‌ای در پهنه سرزمین

۱۸. حفاظت از تنوع زیستی و حفظ ذخائر ژنتیکی و زمینه‌سازی برای بهره‌مندی جوامع محلی از آن در زمینه‌هایی مانند گردشگری طبیعی

۱۹. شناسایی و ایجاد خوشه‌های صنعتی با توجه به مزیت‌های نسبی و رقابتی و تکمیل زنجیره ارزش فعالیت‌های مبتنی بر منابع در قلمروهای جغرافیایی

۲۰. ساماندهی مجتمع‌های صنعتی اعم از شهرک‌ها و نواحی صنعتی در پهنه سرزمین متناسب با مقتضیات و ظرفیت‌های هر یک از قلمروهای جغرافیایی

۲۱. استقرار صنایع فراوری اولیه منابع معدنی در جوار ذخائر معدنی، استقرار صنایع واسطه‌ای و سرمایه‌ای در مکان مناسب و استقرار صنایع مصرفی متناسب با موقعیت مکانی بازارهای نهاده و محصول

۲۲. توسعه آموزش‌های فنی-حرفه‌ای و مهارت‌آموزی متناسب با عملکرد تخصصی هر قلمرو به ویژه در نواحی مرزی و حاشیه شهرها با هدف زمینه‌سازی برای توسعه مشاغل متناسب با مقتضیات محلی و کاهش مهاجرت‌ها

۲۳. توسعه رفاه و تأمین اجتماعی در نواحی مختلف کشور و زمینه‌سازی تحقق عدالت فراگیر در پهنه سرزمین، کاهش فقر، نابرابری و آسیب‌های اجتماعی با تأکید بر توانمندسازی و حداکثر استفاده از مشارکت مردم

۲۴. صیانت و استفاده بهینه از ظرفیت‌ها و جاذبه‌های طبیعی، تاریخی، مذهبی، فرهنگی، علمی ورزشی و سلامت در هر منطقه برای رونق و ارتقای جایگاه صنعت گردشگری در اقتصاد ملی و دستیابی به سهم مناسب در اقتصاد بین‌المللی.

مطالعات برنامه آمایش منطقه البرز جنوبی

براساس ماده یک از آیین‌نامه ماده ۷۷ قانون برنامه چهارم موضوع مصوبه شماره ۲۷۸۸۹۰/ت/۴۰۵۵۲ ک مورخ ۹۰/۱۲/۷ هیئت وزیران کشور به ۹ منطقه برنامه‌ریزی تقسیم شده است. طبق این تقسیم‌بندی استان زنجان به همراه استان‌های تهران، مرکزی، سمنان، قم و قزوین در منطقه البرز جنوبی واقع شده است.

تعدادی از اصلی‌ترین جهت‌گیری‌های آمایش سرزمین برای منطقه البرز جنوبی با توجه به اسناد کلان توسعه کشور و ضوابط ملی آمایش سرزمین و در نظر گرفتن ارتباط با استان زنجان به شرح زیر در نظر گرفته شده است:

- لزوم کاهش تمرکز و تراکم جمعیت و فعالیت از محدوده‌های پرتراکم منطقه چون استان تهران و البرز....
- زمینه‌سازی برای هدایت سرمایه‌گذاری از استان‌های پرتراکم و متمرکز منطقه به استان‌های هم‌جوار و ایجاد فرصت‌های شغلی جدید صنعتی و خدماتی در استان‌های سمنان، قزوین، قم و زنجان.

- توسعه و تجهیز محورهای ارتباطی در کریدورهای شمال، جنوب (در محورهای شرق، شرق میانی، مرکز و غرب)، شرقی-غربی در محورهای دامنه شمالی البرز، دامنه جنوبی البرز، جنوب شرقی-غرب، جنوب شرقی-جنوب غربی به عنوان کریدورهای بین‌المللی حمل و نقل به عنوان محورهای اولویت‌دار توسعه.
- تحول ساختار بخش کشاورزی منطقه جهت دستیابی به کشاورزی مدرن و رقابتی
- استفاده حداکثر از توان‌های طبیعی و امکانات آب و خاک استان‌های زنجان و قزوین جهت دستیابی به امنیت غذایی و توسعه صادرات محصولات کشاورزی
- تأکید بر توان‌های گردشگری طبیعی (بوم‌گردی و زمین‌گردشگری) در استان‌های منطقه جهت توسعه این فعالیت.
- زمینه سازی برای استفاده حداکثر از ظرفیت توان محیط‌های روستایی در حفظ و نگهداشت جمعیت جهت برقراری تعادل در الگوی استقرار جمعیت از طریق متنوع‌سازی فعالیت‌ها در محیط‌های روستایی به طوری که نسبت شهرنشینی و روستانشینی در افق طرح به ترتیب در حد ۷۵ درصد و ۲۵ درصد حاصل شود.

مطالعات برنامه آمایش استان زنجان

مطالعات برنامه آمایش استان زنجان به کارفرمایی سازمان برنامه و بودجه و از طریق دانشگاه زنجان انجام شده است. این مطالعه از دو بخش تشکیل شده است: در بخش نخست مطالعات به تحلیل وضعیت و ساختار و در بخش دوم به برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در سطح استان پرداخته شده است. طبق طرح آمایش سرزمین استان زنجان اهداف بنیادین توسعه استان زنجان در ۷ مقوله تعریف شده است. ایجاد تعادل در توزیع جمعیت و فعالیت متناسب با تنگناها و توان‌های توسعه پایدار منابع طبیعی و ظرفیت تحمل زیست‌بوم‌ها - تأمین زیرساخت‌های تولید و سکونت در استان - سرزمین آرایبی بدون سرزمین آلاچی - تأمین و تجهیز و حفظ منابع تولید در استان - ارتقاء شاخص‌های توسعه انسانی، سرمایه اجتماعی، هویت فرهنگی و احیاء میراث معنوی متناسب با مقتضیات و قابلیت‌های توسعه استان - ارتقاء درآمد و تولید سرانه استان در مقایسه با کشور و در نهایت تقویت نقش استان در تعاملات منطقه‌ای، ملی و فراملی هفت هدف بنیادین تعریف شده برای استان در آمایش سرزمین استان است.

طبق طرح آمایش استان زنجان:

- هفت دشت استان شامل دشت‌های ابهر خرمدره، سجاس حلب، سلطانیه زنجان، طارم، قیدار، ماهنشان انگوران، گل تپه زرین آباد، مهمترین قطب‌های توسعه اقتصاد کشاورزی و فعالیت‌های وابسته به آن هستند به ویژه در این محدوده‌ها امکان توسعه باغداری، کشاورزی مکانیزه، آبی‌پروری، دامداری صنعتی و پرورش طیور فراهم است.
- محدوده‌های و عرصه‌ها و اکوسیستم‌های طبیعی استان که عموماً منطبق بر منطقه حفاظت شده انگوران، منطقه حفاظت‌شده سرخ‌آباد، پناهگاه‌های حیات‌وحش و مناطق شکار ممنوع انگوران، خراسانلو، خرمنه‌سر و فیله خاصه است. این محدوده‌ها دارای قابلیت کشت و پرورش گیاهان دارویی و صنعتی است.
- مهمترین محدوده‌های دارای اولویت برای توسعه کشاورزی و فعالیت‌های وابسته به شرح زیر است:

الف) محور ۱۱ شکل گرماب-بزینه رود-دوتپه سفلی-سجاس-زرین آباد-بوغدا کندی

ب) محور توسعه کشاورزی خطی دشت ابهر-خرمدره و دشت سلطانیه-زنجان

ج) محور توسعه کشاورزی خطی دشت رودخانه‌ای طارم

- شهرستان طارم به دلیل توان‌های کشاورزی خود مستعد توسعه واحدهای صنعتی فرآوری و بسته‌بندی مواد غذایی متکی به محصول زیتون است.
- شهر زنجان به دلیل ویژگی‌های فرهنگی و تاریخی دارای توان و قابلیت توسعه صنایع دستی سنتی شامل چاقو، ملیله، چارق، فرش و گلیم است.
- محدوده‌های زیر از جمله مناسب‌ترین محدوده‌های گسترش فعالیت‌های صنعتی در استان زنجان است:

الف) شهرک‌های صنعتی استان؛

ب) محور زنجان-ابهر به عنوان محور درجه ۱ توسعه صنعتی

ج) ادامه محور درجه ۱ توسعه صنعتی استان از شهر زنجان به سمت غرب منتهی به منتهی سرچم واقع در غرب استان، محور زنجان-زرین باد منتهی به استان کردستان، محور سلطانیه-قیدار-زرین‌رود، محور زنجان-دندی و محور طارم به عنوان محورهای درجه ۲ توسعه صنعتی

د) محور قیدار-ابهر به عنوان محور درجه ۳ توسعه صنعتی

ه) محور سجاس-زرین‌آباد، محور رودخانه قزل‌اوزن در شهرستان ماهنشان و محور قیدار-خورخوره در شهرستان خدابنده به عنوان محورهای درجه ۴ توسعه صنعتی

- محدوده‌های دارای ذخیره‌گاه جنگلی و پوشش گیاهی نادر، بومی و باارزش ژنتیکی برتر به ویژه در ارتفاعات شمالی و جنوبی روز قزل‌اوزن در شهرستان طارم، ارتفاعات شمال غربی شهرستان زنجان، ارتفاعات شمال شرقی ماهنشان و ارتفاعات شمال شرقی ابهر و خرمدره جهت توسعه اکوتوریسم و گردشگری پایدار مناسب است.

- محدوده‌ها و عرصه‌های طبیعی استان شامل منطقه حفاظت شده انگوران، منطقه حفاظت شده سرخ‌آباد، پناهگاه‌های حیات وحش و مناطق شکار ممنوع انگوران، خراسان‌لو، خرمنه‌سر و فیله خاصه با مساحتی در حدود ۵۰۳۳۲۲ هکتار برابر با ۲۲,۷۱ درصد مساحت استان به عنوان اکوسیستم‌های طبیعی استان از یک سو دارای توان بالا برای توسعه کارکردهای اکوتوریستی و ژئوتوریستی در مقیاس منطقه‌ای و ملی است و از سوی دیگر مناسب برای ایجاد مراکز پژوهشی و تحقیقاتی زیست محیطی و ژنتیک می‌باشد.
- محورهای گردشگری زنجان-سلطانیه-قیدار-کتله خور-همدان، زنجان-ابهر (محور شرق)، زنجان-مرز میانه (محور غرب)، طارم-تهم-ماسوله و زنجان-دندی-تخت‌سلیمان، محور گردشگری طبیعی-تاریخی منطقه طارم و محور گردشگری عبوری زنجان-ایجرود محورهای مناسب توسعه گردشگری در استان هستند.
- قطب‌های مستعد توسعه فعالیت‌های گردشگری استان نیز شامل قطب آب‌بر (قطب شمالی)، قطب انگوران، دندی (قطب جنوبی)، قطب حلب (قطب جنوبی ۲) و قطب بازار شهر زنجان (قطب مرکزی) است.

در طرح آمایش سرزمین استان زنجان، چشم انداز استان به شرح زیر اعلام شده است:

- زنجان در افق ۱۴۱۴ استانی است با هویت اصیل ایرانی، اسلامی؛ برخوردار از شرایط زندگی مناسب برای زندگی؛ بهره‌مند از زیرساخت‌های موردنیاز در عرصه فعالیت‌های اقتصادی کشاورزی، صنعتی و معدنی، خدمات بازرگانی گردشگری؛ ساختاری همگرا با توسعه پایدار و توازن نسبی در توزیع جمعیت و فعالیت در پهنه جغرافیایی؛ پویا و سازنده در تعاملات منطقه‌ای، ملی و فراملی.
- استانی توسعه یافته در منطقه شمال غرب و دارای جایگاه برتر در کشاورزی، صنعت، معدن و گردشگری؛
- ارائه کننده خدمات نوین بازرگانی و پشتیبان صادرات در مرکز و شمال غرب کشور؛
- ایفاگر عملکرد و نقش‌های فعال و تعاملات سازنده و پایدار در عرصه‌های ملی و فراملی؛
- استانی پایدار، ایمن و مقاوم در برابر آسیب‌های اجتماعی و مخاطرات و سوانح طبیعی؛
- برخوردار از امکانات و منابع عادلانه برای زندگی و فعالیت، با حداقل نابرابری در مناطق و سکونتگاه‌های شهری و روستایی؛
- دارای اقتصادی مدرن، دانش بنیان و مناسب زیست و فعالیت و مهاجرپذیری (به گونه‌ای که سهم جمعیت استان از کل کشور اندکی افزایش یافته است)؛
- برخوردار از کشاورزی و صنعتی پایدار و مدرن بر پایه‌ی فناوری‌های نوین و با بهره‌برداری مناسب و متعادل از منابع آب و خاک؛
- مرکزی برای ارائه خدمات تخصصی و فوق تخصصی درمانی به استان‌های هم‌جوار؛
- تقویت پیوندهای بین بخشی جهت فراهم‌سازی شرایط بهینه فعالیت و زیست با تأکید بر مناطق دورافتاده و کمتر توسعه یافته؛

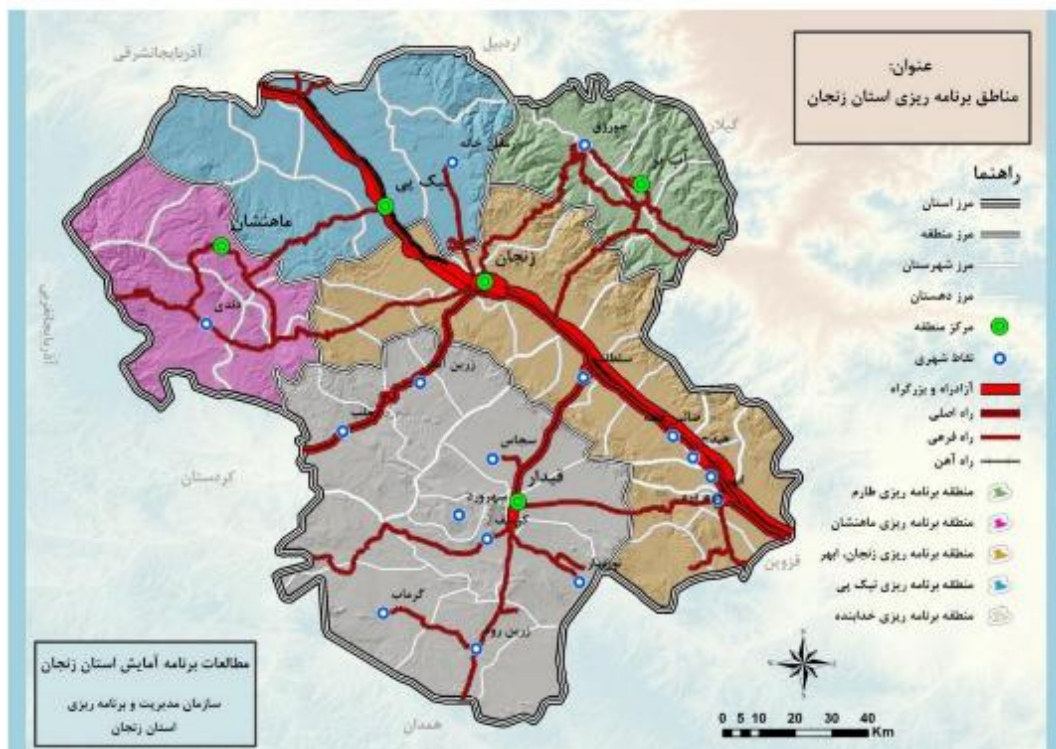
- برخوردار از خوشه‌های صنعتی به ویژه در صنایع شیمیایی، معدنی، برق و الکترونیک و IT؛
- از جمله قطب‌های توسعه‌یافته کشور در زمینه اقتصادی گردشگری تاریخی، باستانی، فرهنگی، اکوتوریسم و ژئوتوریسم.

معرفی مناطق برنامه ریزی استان زنجان

به منظور تعیین مناطق برنامه‌ریزی استان و با هدف ساماندهی الگوهای سکونت شهری و روستایی و فعالیت‌ها در سطح استان و در عین حال بهره‌برداری منطقی از تمام امکانات و توان طبیعی و انسانی، استان زنجان به پنج منطقه به زیل قابل تقسیم است:

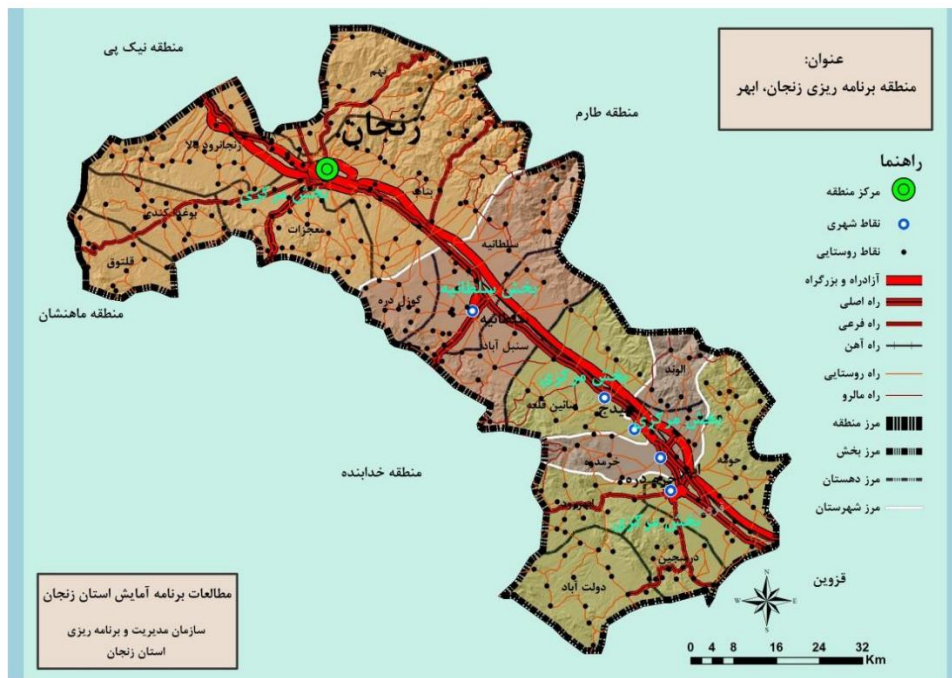
منطقه برنامه‌ریزی زنجان، ابهر / منطقه برنامه‌ریزی طارم / منطقه برنامه‌ریزی خدابنده، ایجرود / منطقه برنامه‌ریزی ماهنشان / منطقه برنامه‌ریزی نیک‌پی

نقشه ۱۴: مناطق برنامه‌ریزی استان زنجان در طرح مطالعه برنامه آمایش استان زنجان

منطقه برنامه‌ریزی زنجان، ابهر: منطقه برنامه ریزی زنجان، ابهر از نظر تقسیمات اداری از چهار شهرستان ابهر، خرمدره، سلطانیه، بخش جنوبی شهرستان زنجان و از پنج بخش به نام‌های بخش مرکزی زنجان، بخش مرکزی سلطانیه، بخش مرکزی خرمدره و بخش مرکزی ابهر تشکیل شده است. برخلاف سایر مناطق برنامه‌ریزی چهره غالب سکونت در این منطقه از استان، شهری است. چراکه از مجموع جمعیت این منطقه ۸۶،۷۶ درصد در شهرها و ۱۳،۲۳ درصد در روستاها سکونت دارند.

نقشه ۱۵: منطقه برنامه‌ریزی زنجان، ابهر / طرح آمایش استان زنجان

از مهم‌ترین توان‌های منطقه زنجان، ابهر موارد زیر حائز اهمیت است:

- مهم‌ترین ویژگی منطقه زنجان رشد خطی امکانات زیربنایی، شبکه ارتباطی (آزادراه، راه اصلی و فرعی)، شبکه‌های انتقال سوخت و انرژی و تأسیسات جانبی شبکه انتقال دیتا (فیبر نوری)، شبکه‌های مخابراتی و اطلاعاتی نیروگاه‌ها و مراکز تخلیه بار در محور راه ترانزیت و مسیر آزادراه قزوین زنجان در این منطقه است. این ویژگی منطقه زنجان را به تجهیز یافته‌ترین بخش استان از نظر فعالیت و سکونت تبدیل کرده است.
- این محور قطب فعالیت‌های اقتصادی و همچنین محل تمرکز مهم‌ترین مراکز اسکان جمعیت در استان زنجان است. مهم‌ترین و بزرگترین شهرهای استان، مهم‌ترین شهرک‌ها، مجتمع‌ها و مراکز صنعتی در این محدوده قرار گرفته است.
- در محدوده منطقه زنجان، ابهر دو دشت ارزشمند ابهر، خرمدره و سلطانیه، زنجان واقع شده است. وجود اراضی مسطح و دسترسی به منابع آب سطحی و زیرزمینی شرایط مطلوبی برای انجام فعالیت‌های کشاورزی ایجاد کرده است. این دو دشت با مجموعه فعالیت‌های کشاورزی، دامپروری و مراکز زیست شهری و روستایی خود فرصت‌ها و توان‌های مناسبی برای توسعه ایجاد کرده‌اند.
- برخی از بخش‌های این منطقه به‌ویژه دشت ابهر خرمدره توان مناسبی برای کشت محصولات باغی و محصولات زراعی آبی دارد.
- بیشترین میزان سطوح زیر کشت آبی و تولیدات آبی استان به منطقه زنجان اختصاص دارد. بیش از نیمی از اراضی کشت آبی و تولیدات کشت آبی استان به این محدوده مربوط است. این منطقه از نظر تولیدات باغی نیز بسیار حائز اهمیت است، حدود ۴۵ درصد از اراضی باغی استان در این منطقه قرار گرفته است و سهم این منطقه از تولیدات باغی استان حدود ۶۵ درصد است. بیشترین سطح باغات

گردو و انگور استان که از جمله مهم‌ترین محصولات تولیدی استان به شمار می‌روند در این منطقه قرار گرفته است.

- منطقه زنجان قطب تولید محصولات دامی استان شامل شیر، گوشت قرمز، طیور صنعتی و تخم مرغ صنعتی و عسل است.
- منطقه زنجان قطب فعالیت‌های صنعتی استان است. بیش از ۹۲ درصد واحدهای صنعتی استان در این منطقه واقع شده است. همچنین بیش از ۹۵ درصد شاغلان بخش صنعت استان نیز به منطقه زنجان اختصاص دارد. این آمار از برتری مطلق منطقه زنجان در استقرار فعالیت‌های صنعتی حکایت دارد. بیشترین تعداد شهرک‌های صنعتی استان نیز در این منطقه قرار گرفته است.
- منطقه زنجان از نظر فعالیت‌های معدنی نیز حائز اهمیت است، با وجود توانمندی‌های شهرستان ماهنشان در فعالیت‌های معدنی، منطقه زنجان از نظر میزان ذخایر معدنی و تعداد معادن فعال و غیرفعال غنی‌ترین منطقه استان است. بیشترین واحدهای فراوری مواد معدنی نیز در این منطقه مستقر شده است.
- تمرکز اصلی سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در استان زنجان در این منطقه است، حدود ۷۶ درصد از کل سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در استان زنجان در محدوده این منطقه صورت می‌گیرد. بررسی‌ها نشان می‌دهد حتی درآمدهای درون منطقه‌ای در شهرستان‌های حاشیه‌ای نیز در قالب جریان سرمایه به سود این منطقه و به‌ویژه شهر زنجان سرمایه‌گذاری می‌شود.
- افزون بر تمرکز اصلی سرمایه‌گذاری‌ها در این منطقه، سهم غالب بودجه‌های دولتی نیز نصیب این منطقه و سکونتگاه‌های مهم واقع در آن می‌شود، از کل بودجه‌های استان حدود ۸۳ درصد به شهرهای واقع شده در این محور تخصیص می‌یابد.
- بررسی سمت و جریان‌ات ارتباطی، سرمایه، بار و کالا نشان می‌دهد بیش از ۹۸ درصد بارها جذب منطقه زنجان می‌شود و سهم سایر مناطق از این جریان‌ات بسیار اندک است. همچنین در خصوص جابجایی و جریان‌ات مسافر نیز بیش از ۸۴ درصد این سفرها مربوط به منطقه زنجان، ابهر است.
- بیشترین زیرساخت‌های تولیدی و بازرگانی و مراکز خدمات پشتیبان شامل انبارها، سردخانه‌ها و سیلوها در این منطقه استقرار یافته است.
- تمامی مراکز آموزش عالی دولتی و بیشتر مراکز آموزش عالی غیردولتی استان در سکونتگاه‌های واقع در این محدوده متمرکز شده‌اند.
- بررسی الگوی پراکندگی واحدهای اقامتی و پذیرایی و رفاهی نشان می‌دهد حدود ۴۰ درصد واحدهای بین‌راهی استان در این منطقه مستقر شده است.
- تمام کارکردهای فراملی و ملی سکونتگاه‌های استان زنجان و ۸۵ درصد کارکردهای منطقه‌ای استان زنجان در این منطقه واقع شده است.
- ویژگی‌های طبیعی در برخی از بخش‌های این منطقه زیستگاه‌هایی برای برخی گونه‌های جانوری ایجاد کرده است و به منظور حراست از این گونه‌ها یک منطقه شکار ممنوع در این منطقه تعریف

شده است. منطقه شکار ممنوع خراسانلو در محدوده شهرستان ابهر قرار گرفته است و زیستگاه آهو است.

- منطقه زنجان قطب جذب و مقصد مهاجران و نیروی کار جوان سایر مناطق استان زنجان است.
- منطقه زنجان از حیث داشتن روستاهای پرجمعیت با جمعیت بیش از ۱۰۰۰ نفر نیز حائز اهمیت است. حدود ۴۶/۵ درصد از روستاهای پرجمعیت استان زنجان در این محدوده قرار گرفته‌اند، برخی از روستاهای با جمعیت بیش از ۳۰۰۰ نفر نیز در محدوده منطقه زنجان استقرار یافته‌اند.
- بررسی میزان ارتباط و تأثیر متقابل در میان شهرهای استان نشان می‌دهد بیشترین جاذبه در میان شهرهای استان بین شهر زنجان و دو شهر ابهر و خرمدره وجود دارد. پیوندی قوی بین شهرهای ابهر و خرمدره و زنجان به دلیل وجود خطوط راه اصلی، آزادراه و راه آهن در کنار سایر پیوندهای جمعیتی، اقتصادی و اجتماعی از جمله دلایل بالا بودن جاذبه بین دو شهر ابهر و خرمدره و شهر زنجان است.

از جمله چالش‌ها و محدودیت‌های منطقه زنجان، ابهر می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- بخش عمده‌ای از منطقه زنجان شامل محدوده شهرهای پرجمعیت این منطقه از جمله ابهر، خرمدره، هیدج، صائین قلعه، سلطانیه و شهر زنجان و همچنین محدوده اصلی‌ترین زیرساخت‌های توسعه شامل شبکه‌های ارتباطی، شبکه‌های انتقال سوخت و انرژی و تأسیسات جانبی آن در محدوده‌ی با خطر بالای لرزه‌خیزی قرار گرفته است.
- از جمله چالش‌های موجود در این منطقه وقوع پدیده‌ی سرمازدگی است، بررسی‌ها نشان می‌دهد بیشترین تعداد وقوع این پدیده در استان مربوط به منطقه زنجان بوده است. همچنین میزان رخداد بارش تگرگ نیز در این منطقه بالاست.
- افت سطح آب‌های زیرزمینی در منطقه زنجان به دلیل گسترش حفر چاه‌های عمیق و نیمه عمیق در دهه‌های اخیر از جمله تهدیدات زیست محیطی این منطقه است که باعث شده منابع آب زیرزمینی این منطقه با بیلان منفی مواجه شود. بیشترین تعداد چاه و بیشترین حجم بهره‌برداری از سفره‌های آب زیرزمینی در منطقه زنجان مشاهده می‌شود.
- با توجه به قرارگیری بیشترین واحدهای صنعتی در این منطقه و به‌ویژه استقرار فعالیت‌های صنعتی با پسماند خطرناک، همچنین تمرکز شدید زیرساخت‌ها و مراکز استقرار جمعیت و فعالیت در این محدوده، ورود انواع آلاینده‌ها به منابع آب‌و خاک این منطقه و گسترش انواع آلودگی‌های زیست محیطی در آن از جمله چالش‌های کنونی این منطقه است.

بنا به مراتب فوق مهم‌ترین اولویت‌های توسعه منطقه زنجان، ابهر به شرح زیر است:

- از آنجا که این محور فعالیت‌های با مقیاس و کارکرد فرا استانی را در خود جای داده است و بخش غالب فعالیت‌های مدرن، برتر و پیشروی استان را شامل می‌شود، منطقه برنامه‌ریزی زنجان، ابهر بستری مناسب برای جذب جریان‌های سرمایه‌گذاری ملی و فراملی است.

- این منطقه پیوندهای ارتباطی و زیرساختی قوی با کلان‌شهرهای مهم کشور، تهران و تبریز دارد و دسترسی مناسبی به بازار عمده مصرف این شهرها دارد و می‌تواند عملکردهای محلی، ناحیه‌ای، منطقه‌ای، ملی و فراملی را در سطوح مختلف عهده‌دار شود.
- این منطقه به دلیل تمرکز امکانات زیر بنایی و شبکه حمل‌ونقل مناسب، ظرفیت لازم برای ارائه خدمات فرا استانی و بین‌المللی را دارد. خدمات بازرگانی برتر و نوین، خدمات حمل‌ونقل و انبارداری با کارکرد ملی و فراملی، خدمات پشتیبان گردشگری و مراکز خدمات مشاوره برتر از جمله خدمات ذکر شده است.
- منطقه زنجان از نظر فعالیت‌های گردشگری نیز بسیار حائز اهمیت است. بیشترین تعداد جاذبه‌های گردشگری استان به‌ویژه جاذبه‌های بین‌المللی و با توان جذب گردشگران خارجی در این منطقه قرار گرفته است، همچنین بیشترین امکانات رفاهی، اقامتی و پذیرایی بخش گردشگری در این منطقه متمرکز شده است.

تخصص‌های اصلی منطقه برنامه‌ریزی زنجان، ابهر

با عنایت به شرایط پایه برای دستیابی به اهداف توسعه استان از منظر آمایش و توان‌های موجود برای تحقق سناریوی مطلوب توسعه استان مجموعه تخصص‌های اصلی در منطقه برنامه‌ریزی زنجان، ابهر به شرح زیر تعیین می‌گردد:

پهنه اصلی توسعه کشاورزی

محور توسعه کشاورزی در دشت‌های ابهر، خرمدره و دشت سلطانیه، زنجان به صورت خطی از شرق استان واقع در شهرستان ابهر شروع و تا شمال غرب شهرستان زنجان امتداد می‌یابد که از منظر آمایشی به دلایل ذیل به عنوان محور توسعه کشاورزی تعیین می‌شود:

- زمین‌های مناسب زراعت آبی استان از نظر قابلیت ارضی در این محور قرار دارد
- قرارگیری در محور اصلی و ممتاز تجهیز یافته استان و به تبع آن دسترسی به زیرساخت‌های اصلی توسعه کشاورزی همانند شبکه ارتباطی، شبکه انرژی و ...
- استقرار بازارهای عمده مصرف محصولات کشاورزی استان و وجود مهم‌ترین سکونتگاه‌های شهری و روستایی بزرگ استان در این محور و همچنین پیوند فضایی قوی این محدوده با بازارهای عمده مصرف خارج از استان به‌ویژه منطقه کلان‌شهری تهران و تبریز
- باوجود اینکه این دو دشت ابهر خرمدره و سلطانیه زنجان از دیرباز محل انجام فعالیت‌های کشاورزی بوده است اما به دلیل انطباق این محدوده با محور اصلی استقرار جمعیت شهری، صنعتی و خدماتی استان ضرورت دارد تا به صورت متمرکز به عنوان یکی از محدوده‌های اصلی توسعه کشاورزی مورد تأکید قرار گیرد، بدین ترتیب و با اتخاذ راهبرد تعادل بخشی به فعالیت‌های کشاورزی و صنعتی و تقویت نظام سکونتگاهی شهری و روستایی در این محدوده، از رکود فعالیت‌های کشاورزی در این محور به نفع توسعه سایر فعالیت‌ها و بخش‌ها به‌ویژه فعالیت‌های صنعتی و خدماتی جلوگیری به عمل خواهد آمد.

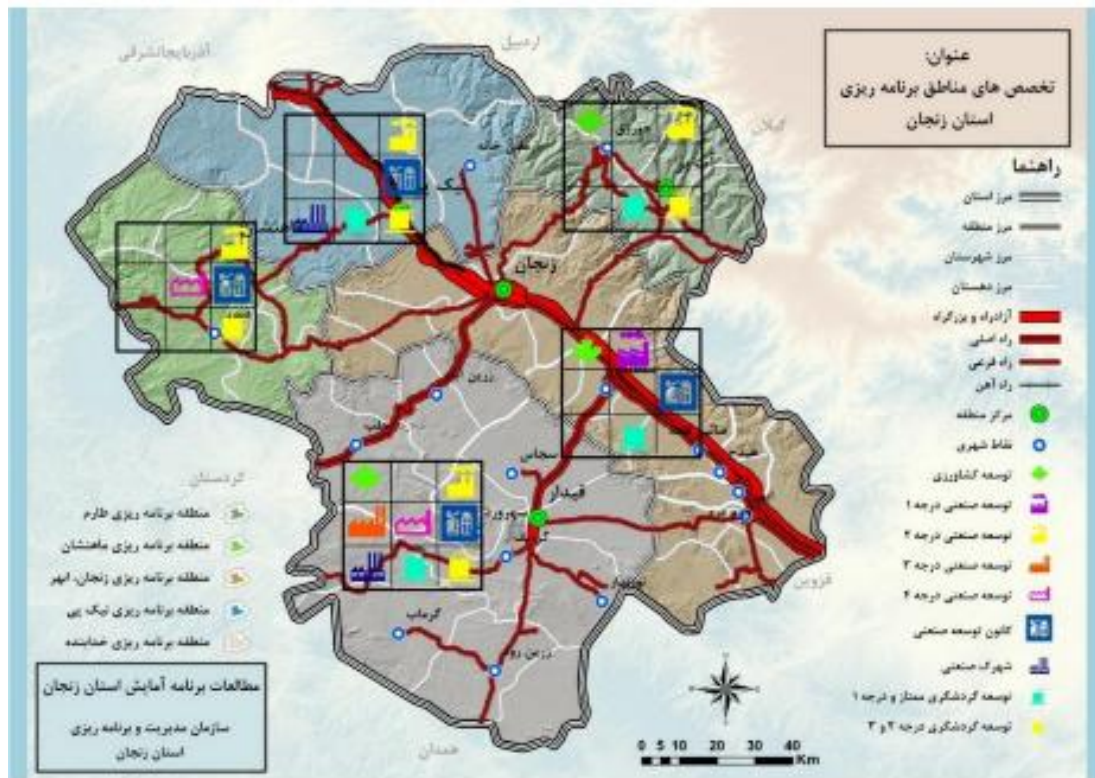
پهنه ثقل استقرار زیرساخت‌ها و خدمات گردشگری برتر استان (منطقه پیشاهنگی توسعه گردشگری استان)

- توزیع محورهای گردشگری پیشنهادی استان در سازمان فضایی فعالیت‌های گردشگری استان در منطقه‌ای در حدفاصل شهر زنجان و سلطانیه به هم می‌رسند. در واقع به دلیل پوشش مشترک محور گردشگری درجه ۱ شمالی، جنوبی و محور شرقی، غربی استان در حدفاصل شهر سلطانیه تا شهر زنجان به فاصله تقریبی ۴۰ کیلومتر، با توجه به ضرورت‌ها و اهداف آمایشی این منطقه به عنوان منطقه ثقل استقرار زیرساخت‌ها و خدمات گردشگری برتر استان پیشنهاد می‌شود. از توانمندی‌های این محدوده در این زمینه موارد زیر حائز اهمیت است:
- این منطقه از لحاظ جغرافیایی بر مرکز دو محور درجه ۱ گردشگری استان (محور شمالی، جنوبی و شرقی و غربی) قرار دارد لذا با توجه به اینکه شمار گردشگران عبوری در این منطقه به حداکثر می‌رسد، لذا استقرار خدمات گردشگری برتر به‌ویژه در حوزه تبلیغات و اقامت و پذیرایی و دیگر فعالیت‌های وابسته به توسعه فعالیت‌های گردشگری استان کمک شایانی خواهد نمود.
- افزون بر دو محور اصلی یادشده، دیگر محورهای گردشگری در سطوح و مراتب پایین‌تر نیز در این منطقه به محورهای درجه ۱ متصل می‌شوند، با توجه به اینکه هریک از این محورها در انتقال گردشگران عبوری به منطقه کانونی فوق نقش دارند، در نتیجه شمار گردشگران ورودی حاصل از محورهای گردشگری درجه ۲ و ۳ نیز به این منطقه افزایش می‌یابد به‌گونه‌ای که استقرار خدمات گردشگری برتر در این منطقه گردشگران بیشتری را تحت تأثیر قرار خواهد داد.
- مهم‌ترین شهرهای گردشگری استان، شهر زنجان به عنوان مرکز استان با منابع گردشگری شناخته‌شده آن و شهر سلطانیه به عنوان محل استقرار گنبد سلطانیه در این منطقه قرار دارند، بنابراین تقویت زیرساخت‌های گردشگری این منطقه در جذب و هدایت گردشگران عبوری استان جهت بهره‌مندی بیشتر از منابع گردشگری این دو شهر تأثیر بسزایی خواهد داشت. این امر به نوبه خود عامل انگیزش و تحریک اقتصاد این شهرها شده و جایگاه اقتصادی این شهرها را ارتقا خواهد بخشید.
- با توجه به اینکه محورهای گردشگری فرعی استان و مناطق گردشگری واقع در آن‌ها توجیه لازم جهت استقرار برخی از خدمات گردشگری برتر به‌ویژه در زمینه اقامت و پذیرایی را ندارند بنابراین استقرار خدمات گردشگری برتر در این منطقه به‌ویژه در خصوص اطلاع رسانی منابع گردشگری و ارائه خدمات تورگردانی، ایجاد زیرساخت‌ها و تسهیلات اقامتی مدرن و همچنین استقرار تورگردانهای کارآزموده، ضریب ماندگاری گردشگری استان را افزایش خواهد داد و انتظار می‌رود امکان استفاده و بهره‌مندی از منابع گردشگری به صورت رفت و آمد روزانه گردشگران بین این منطقه کانونی و منابع گردشگری محورهای پیرامونی فراهم گردد.

نقشه ۱۶: تخصص‌های اصلی منطقه برنامه‌ریزی زنجان، ابهر

نقشه ۱۷: تخصص‌های اصلی مناطق برنامه‌ریزی استان زنجان / طرح آمایش استان زنجان

تعیین شکل‌بندی کلی الگوی استقرار و نظام سلسله مراتبی مراکز سکونتگاهی (نظام اسکان جمعیت)

الگوی استقرار جمعیت و نظام سکونتگاهی استان روی دیگر سکه در تفضیلی کردن طرح پایه آمایش استان است، زیرا درحالی‌که تعیین تخصص‌های نواحی و قلمروهای اصلی فعالیت، بخشی از ارکان شکل‌بند سازمان فضایی استان به حساب می‌آیند، تخصص‌های نواحی سکونتگاهی در نظام سلسله‌مراتبی اسکان جمعیت و ظرفیت‌های جمعیت‌پذیری سکونتگاه‌های استان روی دیگر این سکه را نشان خواهد داد.

طبق این طرح شهرستان زنجان دارای چهار منظومه زنجان، نیک‌پی، ارمغان‌خانه و قره‌بوته است. منظومه زنجان دارای ۶ مجموعه همایون، زنجان، بناب، بوغداکندی، چورزق و آزاد سفلی است. منظومه نیک‌پی مجموعه‌های نیک‌پی، اسفناج، اندآباد علیا و امین آباد را شامل می‌شود. منظومه ارمغان‌خانه شامل مجموعه‌های حاج‌سیران، ارمغان‌خانه و سهرین است و در نهایت منظومه قره‌بوته مجموعه‌های حصار، قره‌بوته و رجین را در برمی‌گیرد.

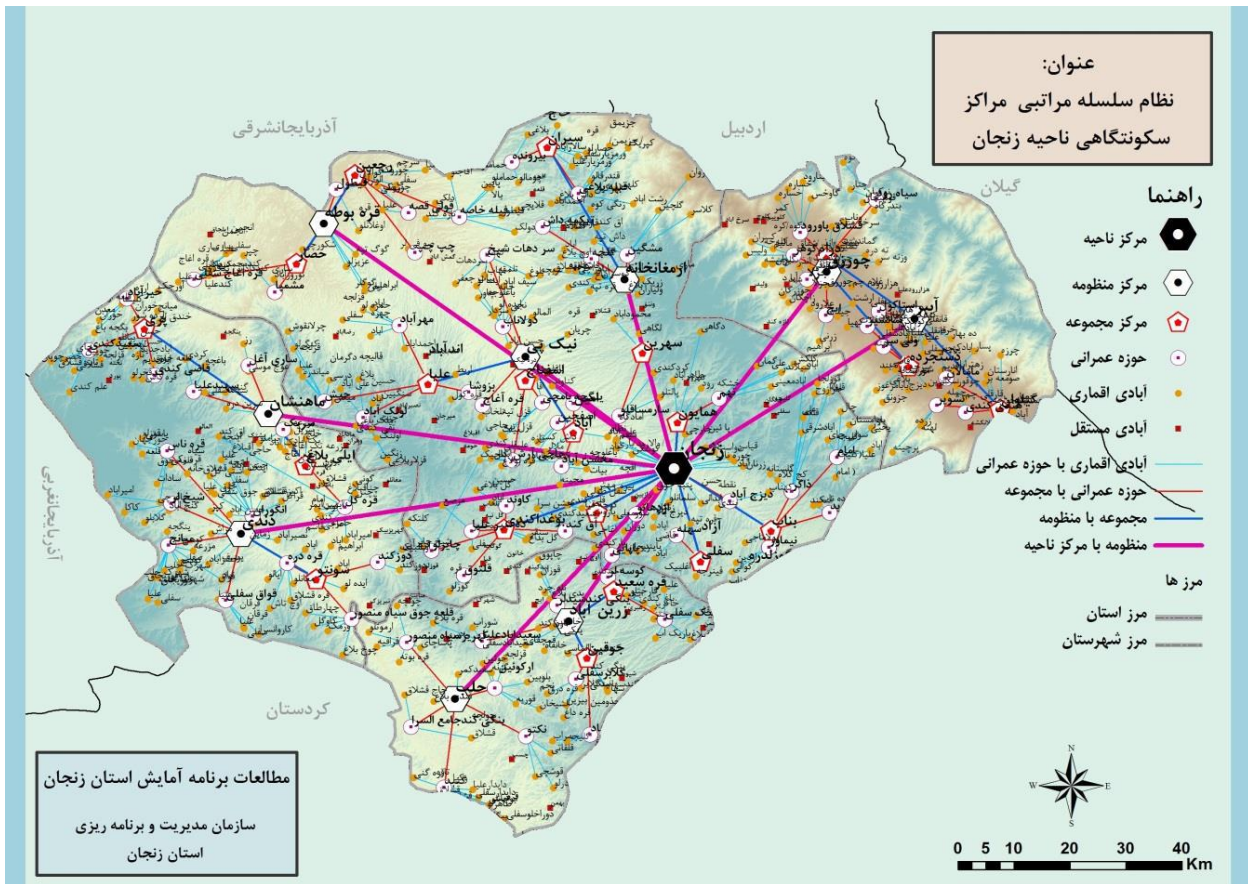
جدول ۶۹: سطح‌بندی کانون‌های روستایی شهرستان زنجان

روستای مستقل	حوزه عمرانی (روستایی)	مجموعه	منظومه
گله‌رود، چلگان	همایون، تهم	همایون	زنجان
رازمین، گلیجه سفلی	زنجان، دیزج آباد، اژدهاتو	زنجان	
-	بناب، نیماور، مروارید، امام، ذاکر	بناب	
قوزلو، خاتون کندی، گل‌تپه، تلخاب، گوگجه قیا	بوغداکندی، دهشیر علیا، کاوند، آق کند، قلتوق، چاپرلو	بوغداکندی	
-	چورزق، پاپایی	چورزق	

رامین	آزاد سفلی، سهله	آزاد سفلی	
دره لیک، کزبر	نیک‌پی، دولاناب، قره آغاج، سردهات شیخ	نیک‌پی	نیک‌پی
آقبلاغ حومه	یامچی، حاجی آرش	اسفناج	
نصیرآباد، اندآباد سفلی، رضا آباد، میرجان	اند آباد علیا، بزوشا، لولک آباد، حبش، مهرآباد	اند آباد علیا	
-	امین آباد، محسن آباد، ینگجه و اسفجین	امین آباد	
آقجه قلعه	حاج‌سیران، بیرونده، قبله بلاغی	حاج‌سیران	ارمغانخانه
قشلاق، بهرامبیک	ارمغانخانه، مشکین، گلجه، تیکمه داش	ارمغانخانه	
ونق	سهرین، سارمساقلو	سهرین	
ایلجاق	حصار، مشمپا، قره آغاج	حصار	قره بوطه
-	قره بوطه، قیطول	قره بوطه	
گمش آباد	رجعین، قولی قصه، چپ چپ، فیله خاصه	رجعین	

مأخذ اداره کل راه و شهرسازی استان زنجان، ۱۳۸۵

نقشه ۱۸: نظام سلسله مراتبی مراکز سکونتگاهی ناحیه زنجان

بازنگری در مطالعات طرح جامع ناحیه زنجان

براساس طرح برنامه آمایش استان زنجان، کل استان به دو ناحیه زنجان و ابهر تقسیم شده است. ناحیه زنجان شامل شهرستان‌های زنجان، طارم، ماهنشان و ایجرود است. آمار و اطلاعات پایه جمعیتی-اقتصادی مورد استفاده در این مطالعات براساس سرشماری سال ۱۳۷۵ بوده است.

در این طرح با توجه به برخورداری استان از پتانسیل فراتر از ۴ میلیارد مترمکعب آب‌های سطحی، برخورداری از قابلیت‌های مطلوب جهت ارتقای عملکرد در هکتار و تولید محصولات زراعی گندم و باغی زیتون و انگر و... نیز وجود امکانات مطلوب جهت پرورش دام، طیور آبزیان و امکان صدور محصولات دامی به استان‌های دیگر و نزدیکی استان به عمده‌ترین کانون‌های جمعیتی سبب گردیده که تا کنون این استان یکی از مهمترین قطب‌های دامپروری و کشاورزی کشور به شمار آید، به طوری که در سال ۱۳۷۵ بیشترین درصد شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر استان را شاغلان بخش کشاورزی تشکیل می‌داده‌اند (حدود ۳۸,۳ درصد). این شاخص برای نقاط روستایی حدود ۶۶,۹ درصد به دست آمده است. بر همین بخش کشاورزی به عنوان مهمترین نقش اقتصادی استان تعیین شده است.

در بخش صنعت علیرغم وجود برخورداری از امکانات لازم جهت توسعه صنعتی در استان نظیر

- وجود کانسارهای غنی و وجود محصولات قابل توجه کشاورزی (مواد اولیه مورد نیاز صنعت)
- وجود پتانسیل کافی از قبیل آب، انرژی، نیروی انسانی و سایر تأسیسات زیربنایی

- نزدیکی به قطب‌های صنعتی در راستای تکمیل زنجیره‌های تولید
- ممنوعیت استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری استان تهران
- تقاضای زیاد برای کالاهای صنعتی

متأسفانه در حد قابلیت‌های موجود استان، توسعه صنعت به شکوفایی و رونق لازم دست نیافته است. ضرورت گسترش سیستم حمل و نقل و شبکه ارتباطات، بسط و گسترش خدمات آموزشی و بهداشتی، اهمیت یافتن صنعت گردشگری و قابلیت‌های موجود طبیعی و تاریخی استان، توسعه آموزش عالی و تمایل به ادامه تحصیل و... مجموعه‌ای از دست عوامل در آینده نقش خدمات را در اقتصاد استان برتر می‌سازد.

در این مطالعات پروژه‌های اولویت‌دار برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در ناحیه زنجان مورد توجه قرار گرفته است. براساس نیازهای جامعه روستایی در زمان تهیه طرح و همچنین نوع نگاه برنامه ریزی مبتنی بر تأمین خدمات آموزشی-بهداشتی-رفاهی-زیرساختی برای ساکنین پروژه‌های تأمین و لوله‌کشی آب آشامیدنی روستاها، مطالعه و احداث کانال دفع فاضلاب روستایی، تهیه و اجرای طرح‌های هادی روستایی، احداث واحدهای اداری مورد نیاز، احداث دبستان، احداث مدرسه راهنمایی، احداث دبیرستان، پروژه احداث کتابخانه‌های عمومی روستایی، احداث خانه بهداشت و احداث فضاهای ورزشی به عنوان ۱۰ اولویت اصلی برای اجرا در سطح ناحیه مدنظر قرار گرفته است.

در این مطالعه موانع عمده توسعه اقتصادی در سطح ناحیه به شرح زیر مورد شناسایی قرار گرفته است:

- سازمان فضایی نامتعادل در ناحیه و گسترش خطی فعالیت‌های اقتصادی در حول جاده ارتباطی تهران-زنجان-تبریز
- ضعف شبکه‌های ارتباطی بین منطقه‌ای
- عدم وجود امکانات زیربنایی و تأسیسات خدماتی و... جهت توسعه صنعت گردشگری
- اقلیم نیمه خشک و فراسرد و تعداد روزهای یخبندان زیاد در اکثر بخش‌های ناحیه
- بالا بودن سطح اراضی کشاورزی نسبت به بستر رودخانه‌ها که منجر به بالا رفتن هزینه‌های انتقال آب و آبیاری می‌گردد.
- عدم سرمایه‌گذاری لازم در امر شناسایی و فرآوری مواد معدنی
- ضعف قابل ملاحظه خدمات پشتیبان تولید
- بهره‌وری پایین در بخش‌های تولیدی و خدماتی
- عدم وجود طرح‌های مطالعاتی پایه از جمله طرح آمایش سرزمین
- کوچک بودن قطعات اراضی کشاورزی که امکان استفاده از کشت مکانیزه را با مشکل مواجه می‌سازد.
- غالب بودن روش سنتی دامداری بر روش صنعتی

اولویت اجرایی پیشنهادات طرح ناحیه با توجه به اهداف چهارگانه آن تدوین شده است. اهداف چهارگانه طرح ناحیه زنجان: دستیابی به توسعه متوازن ناحیه به توجه به قابلیت‌های موجود آن؛ ساماندهی نظام فعالیت و اشتغال؛ ساماندهی نظام خدمات رسانی و دستیابی به محیطی پایدار با تأکید بر منابع طبیعی، آب و خاک هر کدام بر اساس راهبردهای مشخص شده برای رفع کمبودها و نواقص ناحیه پیشنهاد شده است.

براساس راهبرد تقویت و گسترش شبکه‌های ارتباطی بین منطقه‌ای اقدامات اجرایی و اولویت‌دار طرح با توجه به راهبرد مذکور عبارت است از:

- ارتقاء محور زنجان، تهم، چورزق به راه اصلی و اتصال آن به ماسوله
- ارتقاء محور زنجان-گیلوان-منجیل به راه اصلی
- ایجاد و ارتقاء محور زنجان، دندی، تخت‌سلیمان، تکاب به راه اصلی
- ارتقاء محور زنجان-قره‌پستلو و ارتباط آن به خلخال
- برخورداری از راه فرعی برای ارتباط مراکز مجموعه روستایی به مراکز منظومه ضمن آنکه تکمیل آزاد راه زنجان-تبریز و برقراری ارتباط ریلی از طریق گسترش شبکه راه‌آهن به غرب ناحیه به طرف ماهنشان، دندی و استان‌های غربی و نیز ایجاد پایانه‌های حمل و نقل به صورت جدی مورد تأکید می‌باشد.

در راهبرد توجه به بخش کشاورزی به عنوان یکی از محورهای توسعه اقدامات اجرایی متعددی پیش‌بینی شده است که به ذکر چند اقدام اکتفا می‌شود:

- توسعه اراضی کشاورزی آبی به میزان ۱۱۴۳۸,۶۱ هکتار
- توسعه فعالیت کندوداری و پرورش زنبورعسل
- توسعه کشت‌های گلخانه‌ای
- اجرای طرح‌های به‌زراعی و به‌نژادی به منظور افزایش راندمان
- اجرای طرح‌های اصلاح و احیاء باغات میوه
- اجرای طرح‌های مربوط به اصلاح و توسعه باغات زیتون
- اجرای طرح‌های مربوط به آبی‌ری پروری با توجه به وجود منابع آبی غنی در ناحیه
- تغییر شیوه از دامداری سنتی به صنعتی

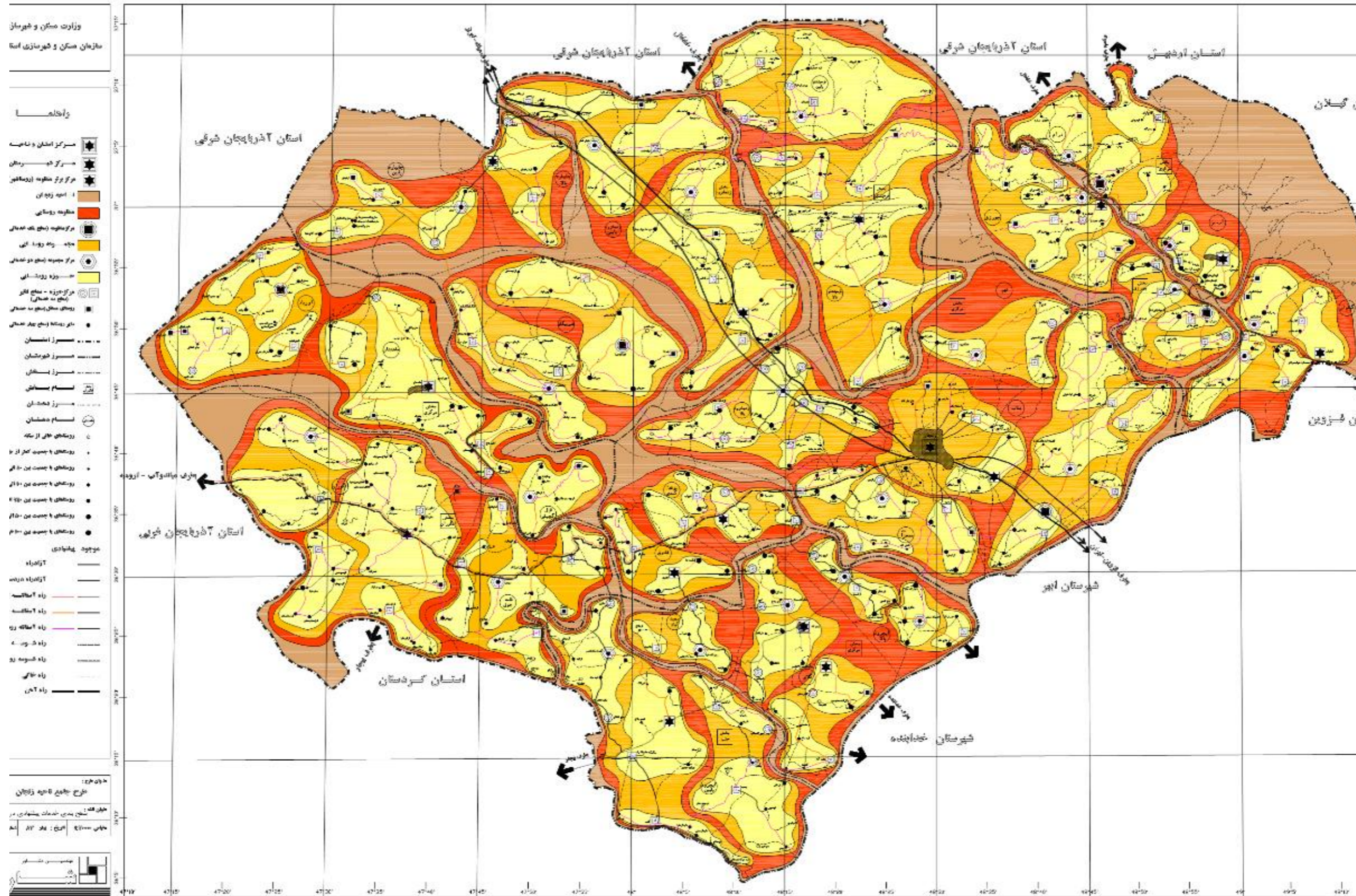
در راهبرد توسعه صنعت به اقداماتی چون تکمیل ظرفیت شهرک‌های صنعتی موجود؛ ایجاد نواحی صنعتی در کنار مراکز منظومه روستایی؛ ایجاد و توسعه صنایع دستی با توجه به سابقه و پیشینه‌ای که در منطقه دارا می‌باشد نظیر فرش بافی، چاقوسازی، ملیله کاری و...؛ گسترش صنایع تبدیلی و فرآوری محصولات؛ تهیه طرح‌های شناسایی منابع کانی ناحیه و سرمایه‌گذاری جهت اکتشاف ذخایر کانی شناخته شده مورد تأکید قرار گرفته است.

همچنین در راهبرد توجه به خدمات اقدام اجرایی برای ساماندهی و تجهیز کانون‌ها و محورهای جاذب گردشگری و گذران اوقات فراغت جهت رونق صنعت گردشگری در کنار تجهیز مراکز اصلی جمعیت و گسترش مراکز آموزش عالی در شهرستان‌ها مورد توجه قرار گرفته است. ایجاد مجموعه‌های فرهنگی-هنری و ورزشی در شهرهای ناحیه؛ ایجاد و گسترش مجتمع‌های پذیرایی بین راهی در محورهای موجود در ناحیه مخصوصاً در محورهای «زنجان-گیلوان-رودبار»، «زنجان-خلخال» و...؛ توسعه و گسترش فضاهای اقامتی در مکان‌های مستعد و جاذب گردشگر و ضرورت تعجیل در تهیه طرح جامع گردشگری برای شهرستان‌های موجود در ناحیه از دیگر اقدامات مهم توصیه شده برای تحقق راهبرد توجه به بخش خدمات مورد تأکید بوده است.

در راهبرد ضرورت توجه به منابع آبی و مدیریت بهره‌برداری آن اقداماتی اجرایی چون تکمیل و اجرای سدهای خاکی که براساس مطالعات انجام شده ضرورت اجرای آن‌ها تأیید گردیده است، نظیر سد خاکی روستای جوره خان در شهرستان زنجان، سدهای خاکی روستاهای جوقین، دهنه، شهرک و...؛ اجرای طرح‌های آبیاری تحت فشار؛ مطالعه و اجرای شبکه‌های آبیاری؛ مطالعه و اجرای طرح‌های کوچک تأمین آب و پمپاژ ساحلی؛ اجرای طرح‌های لایروبی و مرمت قنوات و ... مورد توجه قرار گرفته است.

نقشه ۱۹: سطح بندی خدمات پیشنهادی در ناحیه زنجان

سند ملی توسعه استان زنجان

سند ملی توسعه استان زنجان، مصوب هیات وزیران (۲۵۷۹۸/ت/۳۳۱۱۱ هـ مورخ ۱۳۸۴/۵/۹)، یکی از اسناد ملی تعریف شده در ماده ۱۵۵ قانون برنامه چهارم توسعه می‌باشد که رویکرد توسعه استان را در طول حداقل دو برنامه توسعه مشخص می‌نماید.

این سند حاوی اصلی‌ترین قابلیت‌ها و عمده‌ترین تنگناهای توسعه استان بوده و با ارائه اصلی‌ترین مسائل و اهداف بلند مدت توسعه، راهبردهای بلند مدت توسعه استان را مشخص می‌کند.

سند ملی توسعه استان زنجان که در ادامه ارائه شده است پس از طی مراحل قانونی به تصویب هیات محترم وزیران رسیده و جهت اجرا ابلاغ گردیده است.

الف- اصلی‌ترین قابلیت‌های توسعه

- ۱- بهره‌مندی از موقعیت مکانی و جغرافیایی ممتاز به عنوان گلوگاه متصل کننده غرب و شمال غرب کشور با شمال با توجه به استقرار در کریدور شمال - جنوب و واقع شدن در محدوده شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران
- ۲- وجود زیرساخت‌های صنعتی تجهیز شده در مقیاس ملی و منطقه‌ای و توان جذب سرریزهای صنعتی تهران
- ۳- برخورداری از تنوع اقلیمی و پتانسیل مطلوب (آب و خاک) در کشت و تولید محصولات زراعی - باغی
- ۴- برخورداری از ظرفیت‌های بالای آب‌های سطحی
- ۵- وجود ذخایر و منابع قابل توجه سرب و روی و کانی‌های غیر فلزی
- ۶- نزدیکی به عمده‌ترین کانون‌های جمعیتی و قطب‌های صنعتی و وجود بازار مصرف برای محصولات کشاورزی و صنعتی استان
- ۷- برخورداری از زمینه‌های مناسب فرهنگی و جاذبه‌های گردشگری تاریخی، طبیعی و اکوتوریسم
- ۸- بهره‌مندی از شبکه ارتباطی تجهیز شده در محور ترانزیت
- ۹- زمینه گسترش خدمات بازرگانی با تأکید بر ترانزیت، تخلیه و بار توزیع کالا
- ۱۰- وجود مراکز دانشگاهی متعدد و احراز قطب علمی در رشته فیزیک
- ۱۱- وجود زمینه‌های قانونی برای توسعه ورزش، نگرش مثبت جامعه به فعالیت‌های ورزشی، گرایش بخش خصوصی و تشکل‌های داوطلب غیردولتی (NGO) به سرمایه‌گذاری و خدمات‌رسانی در توسعه ورزش

ب- عمده‌ترین تنگناها و محدودیت‌های توسعه

- ۱- محدودیت منابع مالی بخش خصوصی استان جهت سرمایه‌گذاری و بهره‌گیری از ظرفیت‌های استفاده نشده تولیدی
- ۲- کوچک مقیاس بودن تولید در بخش کشاورزی و ضعف مکانیزاسیون و کافی نبودن مراکز نگهداری محصولات زراعی و باغی

- ۳- شیب زیاد اراضی در بیش از نیمی از قلمرو استان
- ۴- کافی نبودن تأسیسات مهار و بهره‌برداری از منابع آب‌های سطحی
- ۵- ضعف خدمات برتر و خدمات پشتیبان تولید
- ۶- ضعف شبکه‌های ارتباطی درون استانی و بین منطقه‌ای
- ۷- ضعف زیربناها و تأسیسات خدماتی کانون‌های برخوردار از جاذبه‌های توریستی
- ۸- وابستگی شدید منابع مالی بخش ورزش به درآمدهای عمومی

ج- اصلی‌ترین مسائل

- ۱- عدم انتشار توسعه یافتگی در سطح استان و گسترش خطی آن در امتداد ترانزیت
- ۲- توسعه یافتگی اندک بخش صنعت و معدن با وجود قابلیت‌های طبیعی و اجتماعی و ظرفیت‌های زیربنایی موجود
- ۳- پیوند ضعیف درون بخشی و بین بخشی در فعالیت‌های صنعتی و کشاورزی
- ۴- تطابق نامناسب بین منابع آب‌های سطحی و خاک و بیلان منفی آب‌های زیرزمینی در شرق استان
- ۵- خروج سرمایه‌های انسانی و مالی از استان
- ۶- پایین بودن بهره‌وری تولید در بخش کشاورزی
- ۷- کافی نبودن سرمایه‌گذارهای لازم برای بهره‌گیری مطلوب از جاذبه‌های گردشگری استان
- ۸- ضعف تعامل مؤثر اقتصادی مرکز استان با برخی از نواحی استان و استان‌های همجوار
- ۹- پایین بودن شاخص‌های توسعه انسانی، فرهنگی و هنری و اقتصادی
- ۱۰- فقدان نظام شناسایی استعدادهای ورزشی از جمله اصلی‌ترین موضوعات در توسعه استان است.

د- اهداف بلندمدت

- با توجه به قابلیت‌ها و تنگناها توسعه استان بر پایه توسعه هماهنگ بخش‌های کشاورزی، صنعت و معدن، خدمات بازرگانی و گردشگری استوار خواهد بود. بدین ترتیب اهداف بلند مدت توسعه استان عبارتند از:
- ۱- توسعه صنعتی و معدنی استان متناسب با ظرفیت‌ها و قابلیت‌های استان و ارتقاء نقش و جایگاه آن در اقتصاد ملی با حفظ تعادل در محیط زیست
  - ۲- بهره‌برداری مطلوب از آب‌های سطحی با رعایت حقوق ذینفعان حوزه آبریز و تقویت منابع آب‌های زیرزمینی با اولویت آبخوان‌های با بیلان منفی
  - ۳- حفظ و احیاء و بهره‌برداری بهینه از منابع طبیعی استان
  - ۴- گسترش اراضی آبی کشاورزی، ارتقاء فن‌آوری و نوین‌سازی فعالیت‌های این بخش و توسعه دامداری‌های صنعتی و مجتمع‌های آبی پروری
  - ۵- ارتقاء شاخص‌های توسعه انسانی متناسب با مقتضیات و قابلیت‌های استان
  - ۶- ساماندهی نظام مراکز زیست و فعالیت، نظام خدمات‌رسانی و تقویت پیوندهای درون استانی

- ۷- اعتلای معرفت دینی، ارزش‌های فرهنگی و ویژگی‌های هویتی استان و گسترش تعاملات اقتصادی و فرهنگی با استان‌های همجوار
- ۸- تقویت و تجهیز تأسیسات و امکانات زیربنایی در راستای فعالیت‌های محوری و اولویت‌دار در توسعه استان و تأکید بر فناوری اطلاعات و ارتباطات
- ۹- افزایش نقش بخش خصوصی و نظام بانکی در گسترش فعالیت‌های اقتصادی با توجه به قابلیت‌های استان
- ۱۰- توسعه فعالیت‌های بازرگانی با تأکید بر خدمات بازرگانی نوین با توجه به موقعیت جغرافیایی (مزیت مکانی) استان
- ۱۱- توسعه ظرفیت‌های گردشگری استان با سطوح عملکرد استانی، ملی و فراملی
- ۱۲- نهادینه‌سازی بهره‌وری و افزایش آن در بخش‌های اقتصادی و عوامل تولید
- ۱۳- ارتقاء نقش ورزش در تأمین سلامت جسمی و روحی و تقویت توانمندی‌های افراد و گروه‌های اجتماعی
- ۱۴- دستیابی به هدف‌های توسعه هزاره (M.D.G) در استان
- ۱۵- توانمندسازی بخش تعاونی برای ایفای فعالیت‌های گسترده و اداره بنگاه‌های اقتصادی بزرگ
- ۱۶- توسعه نقش و جایگاه زنان در سطوح تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری استان

هـ - راهبردهای بلند توسعه

- ۱- ایجاد خوشه‌های صنعتی با تأکید بر صنایع متالورژی، نساجی، ذوب فلزات و صنایع مرتبط با انرژی و قطعه‌سازی و ماشین‌الات و توسعه صنایع شیمیایی و پتروشیمی، صنایع تبدیلی، تکمیلی، غذایی، فلزی، خودروسازی، برق و الکترونیک
- ۲- ایجاد زمینه مناسب برای افزایش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی اعم از داخلی و خارجی در توسعه استان
- ۳- ایجاد و توسعه واحدهای صنعتی فرآوری مواد معدنی
- ۴- مهار و بهره‌برداری از منابع غنی آب‌های سطحی با رعایت حقوق تام ذینفعان حوزه آبریز و هماهنگی با نیازهای پایین دست و در چارچوب ظرفیت حوضه آبریز و حفاظت و بهره‌برداری متعادل و مجاز از منابع آب‌های زیرزمینی
- ۵- یکپارچه‌سازی اراضی و تبدیل اراضی دیم به آبی مکانیزه در چارچوب نظام تخصیص منابع آب در حوضه آبریز و در نظر گرفتن نیازهای پایین دست، توسعه باغداری با تأکید بر زیتون، انگور و سیب، توسعه فعالیت‌های آبی پروری و تبدیل دامداری‌های سنتی به صنعتی
- ۶- ایجاد و توسعه امکانات و خدمات نوین بازرگانی به منظور بهره‌گیری از مزیت‌های تولیدی و فضای استان
- ۷- ایجاد و توسعه زیرساخت‌های گردشگری و تجهیز کانون‌های تفریحی و سیاحتی در عرصه‌های گردشگری استان

- ۸- تقویت مراکز آموزش عالی استان در جهت تمرکززدایی دوره‌های کارشناسی دانشگاه‌های تهران و توسعه تحصیلات تکمیلی و مراکز تحقیقاتی و فناوری اطلاعات و ارتباطات
  - ۹- ارتقاء شاخص‌های بهداشتی و درمانی، آموزشی، فرهنگی و گذران اوقات فراغت
  - ۱۰- تمهید زمینه‌های لازم جهت دستیابی به نظام متعادل سلسله مراتب شهری و روستایی و ارتقا سطح خدمات برتر در شهر زنجان و تجهیز کانون‌های شهری به خدمات پشتیبان تولید
  - ۱۱- گسترش شبکه‌های خطوط انتقال انرژی متناسب با توزیع جمعیت و فعالیت
  - ۱۲- توسعه، تقویت و بهسازی شبکه‌های ارتباطی استان با استان‌های همجوار به منظور گسترش پیوندهای اقتصادی درون استانی و بین منطقه‌ای و بهره‌گیری از وضعیت ممتاز استان در تسریع ارتباطات غرب و شمال غرب با مناطق شمالی کشور
  - ۱۳- اجرای طرح‌های زیست محیطی در نقاط و مناطق بحرانی و صیانت از منابع طبیعی استان
  - ۱۴- استفاده از انرژی باد برای تولید برق
  - ۱۵- ایجاد ساز و کارهای لازم و حمایت از افزایش بهره‌وری در بخش‌های اقتصادی و عوامل تولید
  - ۱۶- گسترش ورزش‌های پرورشی، همگانی، تفریحی، قهرمانی و حرفه‌ای در استان
  - ۱۷- ریشه کنی فقر شدید و گرسنگی و بهره‌مندی همگانی از مواهب اقتصادی و اجتماعی
  - ۱۸- دستیابی همگانی به آموزش ابتدایی و ترویج و بهبود برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان
  - ۱۹- کاهش مرگ و میر مادران و کودکان
  - ۲۰- مبارزه با بیماری‌های عمده (ایدز / HIV، سل، مالاریا و ...)
  - ۲۱- حمایت مؤثر از تشکیل و توسعه تعاونی‌ها و ایجاد و گسترش شهرک‌ها و مجتمع‌های تعاونی
  - ۲۲- بسترسازی برای افزایش مشارکت اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی زنان در روند توسعه استان
  - ۲۳- نهادینه کردن رویکرد مدیریت عرضه و تقاضا و افزایش سطح آگاهی عمومی در مدیریت بهینه مصرف آب
  - ۲۴- ایجاد زمینه‌های لازم برای جلب مشارکت مردمی و بخش خصوصی در بهره‌برداری و مدیریت آب
  - ۲۵- گسترش پوشش بیمه‌های اجتماعی و کاهش تلفات انسانی در اثر حوادث
- ۲-۱۱- نظریه پایه توسعه استان زنجان / مصوب جلسه ۱۳۸۵/۵/۳ شورای آمایش سرزمین نامه ۱۳۸۵/۵/۲۴ مورخ ۱۰/۸/۱۳۸۵
- در راستای تحقق اهداف چشم‌انداز بلندمدت توسعه کشور، نظریه پایه توسعه ملی و جهت‌گیری‌های آمایش سرزمین و با توجه به ویژگی‌های استان، ماموریت‌ها و وظایف اصلی استان به ترتیب بر پایه توسعه صنعت، معدن و کشاورزی، استفاده حداکثر از قابلیت‌های بازرگانی و گردشگری استوار خواهد بود. تکیه بر اولویت‌های فوق مانع بهره‌گیری از سایر توانمندی‌ها و ظرفیت‌های استان نخواهد بود. بنابراین اصلی‌ترین راهبردهای توسعه استان به شرح زیر می‌باشد:

- ۱- توسعه بخش صنعت و ایجاد خوشه‌های صنعتی با تأکید بر صنایع متالورژی و ذوب فلزات، قطعه‌سازی و ماشین‌آلات، صنایع شیمیایی و پتروشیمی، صنایع نساجی و گسترش صنایع تبدیلی و تکمیلی
- ۲- گسترش و بهره‌برداری از مواد معدنی و توسعه واحدهای صنعتی فرآوری آن با توجه به قابلیت‌های استان در زمینه مواد معدنی شیمیایی با تأکید بر معادن سرب، روی و مس
- ۳- توسعه کشاورزی با بهره‌برداری از پتانسیل منابع آب، اقلیم و ارتقاء سطح فناوری و نوین‌سازی ساختار بخش در استان با اولویت زیر بخش باغداری (با تأکید بر محصولات نظیر زیتون و میوه‌های سردسیری) و زراعت (با تأکید بر نباتات علوفه‌ای) و توسعه دامپروری صنعتی، زراعت چوب
- ۴- حفاظت و بهره‌برداری متعادل و اقتصادی از منابع آب‌های زیرزمینی، مهار و بهره‌برداری مناسب از جریان‌های سطحی (دایمی و فصلی) در چارچوب راهبردهای ملی توزیع منابع آب
- ۵- ایجاد و توسعه امکانات و خدمات نوین بازرگانی با توجه به چشم انداز توسعه صنعتی آن به منظور بهره‌گیری از مزیت‌های تولیدی و فضایی
- ۶- توسعه و ارتقا بخش خدمات برتر در زمینه مهندسان مشاور و پیمانکاران، حساب‌رسان، مشاوران حقوقی، مؤسسات بازاریابی، مالی (بیمه و بانکداری) و بازارهای سرمایه به منظور پشتیبانی از فرایند توسعه استان
- ۷- حفظ و احیای آثار تاریخی، ایجاد و توسعه زیرساخت‌های گردشگری، تجهیز کانون‌های تفریحی-سیاحتی در عرصه‌های گردشگری استان متناسب با سطح عملکرد ملی و فراملی و توسعه کیفی هنرهای سنتی و صنایع دستی
- ۸- توسعه زیرساخت‌ها و شبکه‌های حمل و نقل برای تسهیل ارتباطات فراملی، با توجه به قرارگیری در مسیر کریدور اصلی حمل و نقل و گسترش پیوندهای اقتصادی درون استانی و بین استانی
- ۹- گسترش و تجهیز شبکه‌های توزیع انرژی متناسب با موقعیت فضایی استان در شمال‌غرب و پراکندگی جمعیت و فعالیت در سطح استان
- ۱۰- ایجاد و توسعه زیرساخت‌های ارتباطی و اطلاعاتی و کاربردی فناوری اطلاعات و ارتباطات
- ۱۱- توسعه فعالیت‌های آموزشی و تحقیقاتی مراکز آموزش عالی استان با هدف تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز در سطح ملی در گره علوم پایه و تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز با توجه به چشم‌انداز فعالیت‌های تخصصی و نقش استان در تمرکززدایی از تهران در سایر رشته‌ها
- ۱۲- توسعه فعالیت‌های دانش پایه از طریق ساماندهی مجموعه‌ای از مراکز علمی، پژوهشی و فن‌آوری در قالب پارک علمی و فن‌آوری و مراکز رشد تخصصی و گسترش فعالیت‌های پژوهشی در گرایش‌های اصلی استان
- ۱۳- تقویت و تجهیز مراکز بهداشتی و درمانی استان با هدف ارتقاء عرضه خدمات درمانی
- ۱۴- توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با توجه به الزامات توسعه و گرایش‌های تخصصی فعالیت‌ها در سطح ملی

۱۵- تقویت و تجهیز مراکز مستعد جمعیت و فعالیت با تأکید بر نواحی شمالی و جنوبی استان به منظور تعادل بخشی به سازمان فضایی استان و تعدیل حرکت‌های جمعیتی به سوی تهران با رعایت اصول پدافند غیر عامل

۱۶- رعایت ملاحظات محیط زیستی در فرایند توسعه استان به منظور ارتقاء سطح پایداری توسعه با تأکید بر حفاظت از منابع طبیعی و تنوع زیستی از طریق اعمال مدیریت جامع زیست بومی مبتنی بر رویکرد مشارکتی

۱۷- ارتقاء شاخص‌های توسعه انسانی، سرمایه‌گذاری اجتماعی، هویت فرهنگی و احیای میراث معنوی

با توجه به نقش و مأموریت‌های تعیین شده و تحقق راهبردهای فوق، استان زنجان در سال ۱۴۰۴ استانی خواهد بود؛ با عملکرد فعال در عرصه تعاملات ملی، برخوردار از زیرساخت‌های مناسب برای رشد فعالیت‌های صنعتی و معدنی، برخوردار از کشاورزی و صنایع مبتنی بر فناوری‌های نوین با بهره‌برداری مناسب و متعادل از منابع آب، ارائه‌کننده خدمات نوین بازرگانی و خدمات برتر در عرصه استان و آموزش فنی و حرفه‌ای در سطح ملی، دارای نقش مناسب در گردشگری کشور، با توزیع متعادل و سازماندهی شده جمعیت و فعالیت در کل استان به گونه‌ای که سهم جمعیت استان از کل کشور اندکی افزایش می‌یابد.

برنامه راهبردی توسعه استان زنجان

برنامه راهبردی توسعه استان زنجان برای اولین بار جهت تدوین برنامه پنجم توسعه استان از سال ۱۳۸۸ در دستور کار شورای برنامه رزی و توسعه استان قرار گرفت؛ براساس فرایند طراحی شده، اسناد راهبردی در دو سطح کلان و بخش‌های توسعه تدوین گردید. همچنین از سال ۱۳۹۲ با هدف ارائه اطلاعات مفید و مؤثر در راستای برنامه‌ریزی و سیاستگذاری مبتنی بر شواهد و مصداق‌های موجود برنامه‌ها، اسناد پایش و ارزشیابی به منظور ایجاد سندی راهنما برای پایش کلیه پروژه‌ها و فعالیت‌های در حال اجرا و ارزشیابی دستاوردهای برنامه‌های راهبردی توسعه، تدوین گردید.

برنامه‌های راهبردی توسعه استان زنجان در ۱۰ سرفصل آب، آموزش، آموزش عالی، بازرگانی، انرژی، حمل و نقل، کشاورزی، صنعت، تربیت بدنی و محیط زیست تدوین شده است که در اینجا به ارائه موضوعاتی از سرفصل‌های مربوط به کشاورزی، آب، حمل و نقل، صنعت و محیط زیست اشاره می‌شود.

در سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه بخش کشاورزی استان زنجان ۹۴-۱۳۹۰ وضعیت استان به شرح زیر تشریح شده است:

سهم استان از مساحت کل کشور ۱,۳۴ درصد می‌باشد درحالی‌که سهم استان از کل اراضی زیرکشت کشور نزدیک به ۴ درصد است. در استان زنجان انواع محصولات و فرآورده‌های کشاورزی توسط حدود ۹۰ هزار بهره‌بردار تولید می‌گردد. در سال ۱۳۸۶ حدود ۱۷۰۰ هزار تن انواع محصولات زراعی و باغی در استان زنجان تولید شده است که ۱,۹ درصد از کل تولیدات باغی کشور را تشکیل می‌دهد. در همین سال، میزان تولید انواع محصولات دامی و شیلاتی در استان برابر با ۱۸۶,۵ هزار تن گردیده است که ۱,۶ درصد از تولید این محصولات در کل کشور را شامل می‌گردد. عمده‌ترین محصولات زراعی استان را گندم، جو، نباتات علوفه‌ای، حبوبات،

سیب زمینی، گوجه فرنگی و پیاز تشکیل می‌دهد. عمده محصولات باغی شامل انگور، زیتون، سیب و میوه‌های دانه‌دار و هسته‌دار است. استان زنجان از نظر میزان تولید زیتون رتبه اول و از نظر انگور در رتبه ششم کشوری می‌باشد.

سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان

سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان از طرف جهاد دانشگاهی واحد استان زنجان تهیه و در سال ۱۳۹۰ به تصویب رسیده است. سال ۱۳۸۶ به عنوان سال پایه آمار و اطلاعات مورد استفاده در سند آورده شده است. در این سند موضوعاتی چون جمعیت، ارزیابی و تحلیل عرضه نیروی کار و نرخ مشارکت طی سال‌های ۸۸-۱۳۷۵، بررسی پیش بینی تحولات تقاضای نیروی کار استان به تفکیک شهرستان‌ها و مناطق شهری و روستایی، بازار کار غیر رسمی استان زنجان، محیط کسب و کار و... مورد بررسی قرار گرفته است. در خروجی مطالعات علاوه بر تدوین سند دستگاهی توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در استان برای دوران برنامه پنجم توسعه (۱۳۹۰-۹۴)، نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید شهرستان استخراج شده است و دفترچه راهنمای فرصت‌ها و مشوق‌های سرمایه‌گذاری برای کارآفرینان خصوصی برای هر یک از شهرستان‌های استان زنجان تدوین شده است.

طبق این مطالعات فعالیت‌های دارای مزیت رقابتی آشکار شده استان زنجان در سال ۱۳۸۶ به شرح زیر است: ساخت منسوجات، ساخت ماشین‌آلات، ساخت چوب و محصولات چوبی، زراعت و باغداری، دامداری، مرغداری، پرورش کرم ابریشم، زنبور عسل و شکار، جنگلداری، سایر معادن، ساخت محصولات غذایی و انواع آشامیدنی‌ها و رستوران.

در شهرستان زنجان شهرک صنایع دستی و گردشگری نور، منطقه نمونه گردشگری حاشیه سد گل‌آبر، منطقه نمونه گردشگری حاشیه زنجانرود، طرح گردشگری مجموعه فرهنگی تفریحی گاوازننگ، منطقه نمونه گردشگری حاشیه سد تهم و... جزو پروژه‌های بارز اشتغال‌زای شهرستان زنجان ذکر شده است.

در این طرح برای پروژه‌ها و فعالیت‌های اولویت‌دار در زمینه‌های مختلف طبقه‌بندی صورت گرفته است. در زمینه کشاورزی تولید بذر یونجه، تولید بذر گندم (دیمی و آبی)، تولید بذر جو، تولید بذر کلزا، تولید بذر گلرنگ، سردخانه سیب زمینی حومه نیک‌پی، ارمغانخانه، تولید بذر سیب زمینی حومه نیک‌پی، ارمغانخانه دارای اولویت محسوب شده است. همچنین تولید محصولات گلخانه‌ای، احداث مجتمع پرورش ماهیان سردابی در سیستم مدار بسته، مطالعات تفصیلی سد تهم جهت اجرای طرح پرورش ماهیان سردابی از دیگر اولویت‌های بخش کشاورزی شهرستان ذکر شده است.

در بخش معدن ایجاد واحد سنگ بری سخت‌بر، تولید جداول سنگی و سنگ فرش از ضایعات و سنگبری گرانیتهی صرفاً صادراتی پروژه‌های دارای اولویت هستند.

در بخش صنعت عمل‌آوری میوه و سبزیجات به روش انجماد سریع، فرآوری محصولات جالیزی (پیاز و... به صورت پودر، گرانول و خلال)، چیپس انواع میوه، تولید فرآورده‌های لبنی، قطعه‌بندی و دسته‌بندی گوشت (قرمز، سفید و ماهی)، فرآورده‌های سیب‌زمینی (چیپس)، بسته‌بندی کشمش، تهیه قیسی، لواشک، بسته بندی حبوبات، بسته‌بندی میوه و سبزیجات، پوست‌گیری و بسته‌بندی خشکبار (گردو)، کارخانه تبدیل برنج

در روستاهای زنجانرود از پروژه‌های اولویت‌دار در قسمت مواد غذایی، آشامیدنی‌ها و دخانیات ذکر شده است. در زمینه گردشگری شهرستان منطقه گردشگری گاوازنگ (فاز اول) و طرح تفریحی و گردشگری زنجان کوه دو پروژه دارای اولویت ذکر شده است.